

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 februari 2014

§ 2 Interpellation om hur arbetsmarknaden i Stockholm hårdnar och oseriösa företag skor sig på redan utsatta människor (nr 2013:25)

Anförande nr 1

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Anledningen till att jag skrev interpellationen är att jag har blivit kontaktad av många, speciellt inom byggbranschen, som visar att de inte har fått anbud. De har då kollat och upptäckt att andra som har lagt anbud har så låga priser att det är omöjligt att genomföra med kollektivavtalsenliga löner och så vidare. Jag har också blivit kontaktad av människor som har jobbat inom städbranschen på olika ställen i Stockholms stad och som delvis har fått svarta löner, låga löner och så vidare.

Därför tycker jag inte att detta svar är helt tillfredsställande. Jag skulle vilja ställa en fråga till Joakim. Det jag efterlyser är ett enhetligt system. Hur kollar man huvudleverantören? Hur kollar man hela kedjan ned till minsta underleverantör så att de inte har svart arbetskraft, att de har kollektivavtal och att allt går sjyst till? I dag har inte Stockholms stad någon sådan genomgripande organisation. Som det ges exempel på i svaret har de olika bolagen lite olika regler. Jag tycker inte att det är acceptabelt. Det jag vill ha svar på är om staden är beredd att göra ett enhetligt system som granskar varje underleverantör och ser till att huvudleverantören är ansvarig om en underleverantör långt ned i ledet till exempel har svart arbetskraft eller gör något annat oseriöst.

Anförande nr 3

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tackar Ann-Margarethe Livh för frågeställningen. Jag kan bara konstatera att staden har arbetat hårt med att försöka se till att hitta bra system när vi nu har en växande arbetsmarknad såtillvida att vi också har fler företag som vi använder som leverantörer av olika varor och tjänster. Dessa har vi naturligtvis upphandlat. Underleverantörer och dessas underleverantörer kommer ibland också på tapeten, och man behöver diskutera detta.

Bolagen har, som jag har presenterat i interpellationssvaret, lite olika arbetsmetoder för detta. Det är mycket möjligt att det inte finns en enstaka metod som absolut är bättre än den andra. Man har lite olika modeller för hur man ska kolla dessa företag och hur man gör seriositetskontroller. Men jag tror att det är viktigt att påpeka att när det finns uppgifter, till exempel när man har kontakt med Skattemyndigheten, om att det finns misstanke om någonting i ett bolag gäller det också att veta hur man ska gå till väga och hur man sedan kan se till att detta kontrolleras vidare och beivras.

Men det är inte så bra om alla sådana uppgifter bara går till dig, Ann-Margarethe Livh. Detta måste snappas upp, vilket också görs, i organisationerna. Då ser man till att de som utreder olika typer av mindre seriösa eller rent oseriösa händelser också

beivrar detta på olika sätt. I vissa fall kan det vara en polisiär uppgift att gå vidare. Jag vill ändå säga att våra bolag, till exempel i bostadssektorn, har en gedigen lunta med kontakter inom de företag som bygger och deras underleverantörer. Allt som oftast fungerar det väldigt bra, och det tror jag att du håller med om. Men i de fall det inte fungerar är det självklart att man ska se till att beivra det. Det kanske inte är så stort och så vanligt förekommande som det lät på dig nu i talarstolen, men självfallet måste man ha system för detta.

Jag är dock tveksam till att man skulle ha en enda policy för samtliga bolag och samtliga lagstiftningar. Det ser lite olika ut. Man har olika funktioner för de olika lagstiftningar som är inblandade. Det är inte bara LOU, utan det är även de andra lagstiftningarna som gäller olika leverantörer och underleverantörer.

Anförande nr 4

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag rusar inte i väg till polisen och anmäler dem som i sin tur har talat om detta för mig, och det beror på att dessa småföretag – för det handlar om sådana – inte vill det. De är rädda att då förlora anbud i framtiden. De vill inte bråka. Det är därför det är så viktigt att det är staden som har ansvaret för att det finns korrekta regler.

Vad jag efterlyser, och vad jag tycker att man borde vara överens om, är att man har ett system. Säkerligen har man ett system när det gäller välfärdstjänster och ett annat system när det gäller bolagen som köper upp när man bygger, renoverar och så vidare. Om man tar till exempel byggsektorn borde man ha ett gemensamt system för all upphandling när det gäller byggandet och en jättenoggrann checklista för vad huvudentreprenören är ansvarig för. Man borde också ha en lika noggrann checklista för hur man kontrollerar detta. Hur kontrollerar man att det inte finns svart arbetskraft, hur ofta gör man det och vem gör det?

Jag kan inte svara på hur omfattande detta är i Stockholms stad eftersom jag tror att vi inte vet om det. Folk ringer säkert inte bara till mig utan även till andra politiker, och det gör man för att man uppmärksammar detta. Även om det bara skulle vara en liten procent är det i alla fall väldigt allvarligt. Jag tycker att det borde råda politisk enighet om att detta inte är bra. Det är inte bra för småföretagare som tävlar om anbudet, det är inte bra för staden och det är definitivt inte bra för de anställda.

Jag skulle gärna vilja ha ett svar från dig, Joakim. Hur tänker ni i framtiden om detta? Tänker ni försöka göra någon typ av enhetligt system, eller hur tänker ni? Alla ska kunna se att all upphandling som görs i Stockholms stad är okej och att den är transparent. Hur ska vi kunna kolla att den faktiskt är okej?

Anförande nr 5

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ann-Margarethe Livh! Jag har i interpellationssvaret försökt beskriva hur bostadsbolagen arbetar eftersom det var framför allt byggsektorn som avsågs. Jag har även försökt beskriva att det också handlar om andra lagstiftningar.

Faktum är att man har lite olika rutiner för detta, som jag också har beskrivit. Familjebostäder har sin rutin med olika typer av kontroller. Stockholms hem har

kvartals- eller halvårsbas när de kontrollerar alla projekt som de har. Jag tycker att det är jättebra att bolagen gör detta, men de har olika metoder.

Vi har en policy inom staden som säger att man alltid ska vara noga med underleverantörer. Man skriver in i leverantörernas avtal vad som gäller – att de regler och riktlinjer som finns i avtalen också ska gälla underleverantörer. Uppgifter kommer ibland fram om att detta inte följs. Det har hänt genom åren att det har varit en underleverantör eller dess underleverantör där det inte har fungerat fullt ut eller där det har skett någonting felaktigt. Då ser man till att följa upp det, och man ser till att avtalet sägs upp.

Jag är inte lika bekymrad över detta som du, naturligtvis, men jag ser självfallet lika allvarligt på företeelsen. Jag menar dock att staden har byggt upp ett system för detta som jag tycker är bra, även om det ser olika ut i de olika bolagen. Detta revideras ju också på olika sätt. Det är i huvudsak byggsektorn vi diskuterar nu, men det är också andra lagstiftningar inblandade där vi har upphandlingar som måste följas upp.

Anförande nr 6

Ann-Margarethe Livh (V): Det är självklart att vi följer lagstiftningar. Men det som jag tror är viktigt – och det kanske är det som är det viktigaste svaret för mig – är hur vi kontrollerar. Om vi har krav på våra underleverantörer när det gäller alla dessa sociala åtgärder, kollektivavtal och så vidare borde staden ha ett kontrollsystem som gör att vi kan kolla att detta verkligen fungerar. Det har inte staden i dag, Joakim. Vi har faktiskt inte det. Det är det som är den viktigaste frågan. Tänker ni se till att det kommer ett sådant kontrollsystem? Eller ska det vara som nu – att man har lite olika regler och lite olika system i olika bolag och förvaltningar? Jag tycker inte att det är bra. Jag tycker att varenda stockholmare ska kunna se att Stockholms stad kontrollerar att alla våra upphandlingar sker korrekt och att man har bra villkor för de anställda, ingen svart arbetskraft och så vidare.

Ett sådant transparent kontrollsystem skulle vara bra för staden. Stockholmare skulle tycka att det vore väldigt bra om vi kunde visa det. Framför allt är det många småföretagare som skulle uppskatta detta, för det är de som lider när detta inte funkar. Det går att dumpa priser på grund av att man inte har sjysta arbetsvillkor eller till och med har svart arbetskraft. Jag efterlyser ett kontrollsystem, Joakim, och jag tycker att du ska svara på detta: Tänker ni införa ett sådant, eller tänker ni inte göra det?

Anförande nr 7

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Återigen: Jag hävdar att vi har system för detta, Ann-Margarethe Livh. Det är bara det att det som du efterlyser är att man ska ha exakt samma system oavsett lagstiftning och oavsett kontrollinstans. Det kanske inte är den optimala vägen att gå.

Jag tycker att vi ska vara stolta över den transparens som vi har i våra bolag och i vår förvaltning. Det hela är lätt att följa, och det är tydligt både för respektive nämnd och styrelse och för medborgarna att följa hur beslut är fattade. Det finns inte samma risk för korruption som man har sett i andra delar av landet när man har gjort liknande genomlysningar av hur upphandlingar har gått till och av hur underleverantörer har följts upp.

Vi har ett bra system, och vi ska vara stolta över det. Men självfallet finns det säkert saker och ting som kan göras bättre. Jag kan mycket väl tänka mig att bolagen har lite att lära av varandra också i arbetssätten. Men jag ser det inte som rimligt att ha en gemensam policy för samtlig lagstiftning som täcker alla verksamheter och som på något sätt, som du beskriver i din interpellation, skulle täcka detta på ett bättre sätt – åtminstone inte i dagsläget. Det är en annan sak om man får in uppgifter av olika slag. Om vi får in uppgifter till kvalitetsinspektionen, till exempel inom äldreomsorgen, gäller det att arbeta med det oavsett vad det är för avtal och vad det är för någonting som är skrivet. Man måste gå in och arbeta med varje del för att säkra kvaliteten.

Detta gäller de leverantörer av tjänster som vi har upphandlat och de underleverantörer som ska följa de avtal som är skrivna med våra leverantörer. Det är viktigt att man följer upp detta och att man följer upp de uppgifter som framkommer genom den typ av anmälningar som de nu har ringt in till dig om. Det är viktigt att uppgifterna lämnas in till organisationen så att man kan kontrollera det och se till att denna typ av oro för oseriösa underleverantörer inte finns.

§ 4 Interpellation om kommunledningens åtgärder mot den växande skolsegregationen i Stockholm (nr 2013:33)

Anförande nr 8

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det skriftliga utdelade svaret.

Anförande nr 9

J a n V a l e s k o g (S): Jag får tacka för svaren på frågorna i detta ämne. Tyvärr inser jag att vi inte hinner diskutera alla mina sju frågor, inte minst eftersom interpellationsdebatttiden har förkortats till tre minuter. Jag får återkomma, framför allt när det gäller frågan om rektorernas svårigheter att fungera som chefer på Stockholms skolor, vid ett senare tillfälle och i en annan interpellation.

Borgarrådet tycker att jag svartmålar när jag berättar att det sedan 2006 är färre som är behöriga till gymnasieskolan, att det är sämre genomströmning i densamma, att det generellt är större klasser och att Stockholm har rasat i olika nationella rankningar, bland annat när det gäller det fall som Sverige har gjort i PISA-undersökningarna. Problemet är att det är sant. Jag har respekt och sympati för att borgarrådet i stället vill lyfta fram sådant som är positivt, nämligen högre meritvärden och att ni nu – fem i tolv, får man väl säga – satsar ett mindre belopp på 50 miljoner kronor i lågstadiesatsning och att man de facto har kopierat Socialdemokraternas förslag om läxhjälp och sommarskolor. Det är naturligtvis positiva saker.

Men när det gäller det här med högre meritvärden, som borgarrådet tar upp, är inte detta något entydigt kvalitetsindex. Forskare har tydligt visat att det sedan år 2000 råder en betygsinflation. Det genomsnittliga meritvärdet har stigit med omkring 30 poäng eller 14 procent. Vad jag förstår handlar det om ett par procent per år. Det har blivit värre de senaste åren, och om jag har förstått det hela rätt är det också värre i storstäderna. Skolverket har visat att framför allt friskolor på gymnasie- och grundskolenivå rättar de nationella proven mer generöst. Det finns exempel på personer från både KTH och Handelshögskolan som har klagat på att det är stor skillnad i förkunskaperna hos de gymnasieelever som har toppbetyg beroende på vilka skolor de kommer ifrån. Man menar att elever från gymnasieskolor med mycket självstudier kan ha höga betyg men ändå sämre förkunskaper än elever från gymnasieskolor som har mer regelrätt undervisning.

Jag menar att den betygssituation som borgarrådet bygger hela sitt svar på dessvärre är en realitet. Jag tycker att det är synd att borgarrådet blundar för problemet; det är så jag uppfattar det. Det är viktigt att förstå att en framgångsrik skola i Stockholm bygger på att de faktiska problemen läggs på bordet för att man ska kunna vidta rätt åtgärder. Det finns en tendens, vilket man möjligtvis i och för sig får skylla på att valet närmar sig, till förenklade problembeskrivningar och förenklade lösningar. Jag tycker inte alls att detta gagnar skoldebatten, och jag hoppas att jag kan få lite mer nyanserade svar här av borgarrådet.

Anförande nr 10

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Rubriken på interpellationen är Kommunledningens åtgärder mot den växande skolsegregationen i Stockholm. Nu

visar det sig att Jan Valeskog har utvecklat hela frågeställningen till att handla om kunskapsresultat. Jag har svarat på frågorna i interpellationen, som handlar om det som Jan Valeskog tycker är en växande skolsegregation. Jag har försökt leda i bevis i det skriftliga svaret att vi inte har någon växande segregation i Stockholms stads skolor. Tvärtom finns en övervägande del av de skolor som förbättrade sina resultat mest under 2013 bland dem som har de absolut svåraste förutsättningarna att lyckas i Stockholm.

Men när verkligheten förändras blir det såklart också svårare att argumentera för det som var det ursprungliga tanken med interpellationen, nämligen att skolsegregationen växer i Stockholm. Skolsegregationen är dock ett stort problem, och det har jag sagt många gånger i den här talarstolen. Vi har ett problem med skolor som inte når tillräckligt långt. Det görs mängder av saker för att se till att alla elever i Stockholm, även de elever som går i skolor med låga resultat, får så mycket hjälp och stöd som man bara kan förvänta sig. Vi har till exempel alldeles nyligen infört ett nytt socioekonomiskt fördelningssystem, vilket innebär att de skolor som har de största utmaningarna får nästan dubbelt så hög skolpeng som de som har de lättaste utmaningarna. Den förändringen har vi varit helt överens om – samtliga partier – i utbildningsnämnden. Jag tror att detta så småningom kommer att leda till bättre resultat.

Jag tror också att det är viktigt att vi börjar se på hur pengarna används. I Skolin-spektionens stora rapport över situationen i Stockholms stads skolor, som kom häromdagen, påpekas just detta. Det finns en tendens till att man använder pengarna till att göra mer av samma sak i stället för att göra nya insatser och tänka nytt. Det är detta som Fokusskoleprojektet är ute efter. De 17 skolor som har de svåraste utmaningarna får i dag ett särskilt stöd. Det verkar som om man redan nu kan se en del resultat av det.

Sanningen är att skolsegregationen i Stockholm är svår. Vi har likvärdighetsproblem. Det görs mycket. Men man kan faktiskt inte säga att skolsegregationen växer.

Anförande nr 11

J a n V a l e s k o g (S): Det beror på vilket tidsperspektiv vi talar om. Jag noterar att borgarrådet hela tiden har ett ettårsperspektiv eller möjligtvis ett tvåårsperspektiv och ett ganska dåligt statistiskt underlag. Det handlar om argumenten för att bygga det hela på meritvärdena den senaste tiden när vi vet att det finns en problematik med hur man ska se på meritvärdena. Jag utesluter inte alls att det har blivit en viss förbättring; det hoppas jag sannerligen att det har blivit. Men i perspektivet av en mandatperiod har det varit en kraftig försämring på de punkter som jag tidigare nämnde. Det gäller till exempel också behörighet och genomströmning, som självfallet drabbar de utsatta områdena allra hårdast. Det var det jag försökte föra in i diskussionen. Om vi kan konstatera att segregationen har ökat kraftigt under de senaste åren är det intressant att fråga sig: Vad gör vi åt det framöver?

Det är detta som gör mig lite beklämd i skoldebatten – man fortsätter med de fruktansvärda förenklingarna. Där tycker jag att Folkpartiet har ett särskilt ansvar eftersom de har en utbildningsminister som går i bräsch och säger att lösningen till exempel är ett förstatligande av skolan fast det bevisligen inte finns någon nationell forskning som visar att huvudmannaskapet inte har någonting att göra med hur

skolorna fungerar. Det har att göra med vilka möjligheter lärarna har att fungera, lärarnas roll och arbetsförutsättningar och möjligheter att återkoppla regelbundet till eleverna. Därmed kan man naturligtvis inte ha alltför stora grupper.

Det är trist att denna förenkling även gäller frågor om att man ska ha småbarnsbetyg. Det finns de som driver detta som en lösning trots att vi vet att när det gäller segregation och försämrade resultat är det helt andra saker som gäller. Det har att göra med satsningar på lärarna, som jag var inne på, och på mindre skolklasser framför allt för de yngre eleverna. Vi måste också göra någonting åt hur skolor etablerar sig och se till att kommunerna får ett större inflytande. Borgerligheten – eller åtminstone Folkpartiet – vill gå en annan väg när det gäller hur kommunerna ska ansvara för skolorna.

Jag tycker att det är synd att man gör dessa grova förenklingar. Det kanske är en from förhoppning, som jag sade tidigare, att det ska bli någon förändring så här nära inpå valet. Då lär förenklingarna och slagorden fortsätta eftersom det finns vissa mästare som vill utöva detta. Men skoldebatten och skolfrågan tjänar inte på detta, och det gäller oavsett om vi talar om Stockholm eller någon annanstans i landet där man har dessa stora problem. Vi kan konstatera att Stockholm har fallit rejält i rankingarna när det gäller hur skolorna fungerar vad gäller resultat, index för segregation och annat. Det har gått åt fel håll, och jag tycker inte att förslagen hittills är speciellt konkreta och framåtsyftande.

Anförande nr 12

Borgarrådet E d h o l m (FP): Jan Valeskog anklagar mig för att göra grova förenklingar av resultaten i Stockholms stads skolor. Jag vill då bara påpeka att i interpellationen utgår Jan Valeskog just ifrån den statistik som han nu kritiserar. Problemet är bara att den statistiken inte lever upp till den bild som Jan Valeskog har, nämligen att vi har en växande skolsegregation. Det är själva rubriken på interpellationen. Det försöker jag leda i bevis att vi inte har.

Självfallet har vi en betygsinflation i Stockholm och i Sverige i övrigt. Dock vet vi att denna betygsinflation är mindre i Stockholm än i många andra kommuner. Vi har förbättrade resultat också när det gäller de nationella proven. Vi har vårt särskilda Stockholmsprov i årskurs 1 på gymnasiet i matematik. Där görs en värdering och en jämförelse mellan resultatet på det provet och vilket betyg man har haft i matte. Där kan vi se en liten förbättring i år. Det är tredje året detta prov görs. Precis den bild som Jan målar upp av att vi har en betygsinflation är naturligtvis sann. Men betygsinflationen är mindre i Stockholm än i många andra kommuner, och det tycker jag att vi ska vara glada över.

Med detta sagt är det klart att skolsegregationen är ett påtagligt fenomen i Stockholm eftersom Stockholm är en segregerad stad. Vi bor i olika delar av staden. Det som nu kommer att införas, från och med i år, för att bättre kunna se hur pass bra skolor är gentemot de egna eleverna är att vi kommer att kunna särskilja i statistiken de elever som har varit en kort tid i Sverige när de går ut årskurs 9. Vi vet att de naturligtvis har mycket större svårigheter att klara sig än de elever som är födda och uppvuxna i Sverige. Det är också ett sätt att försöka använda sig av den statistik som finns för att därmed kunna rikta resurserna på ett mer rimligt sätt.

Jan Valeskog ställer också frågor om hur vi framgent i våra skolor kan se till att rekryteringen blir bättre. Utbildningsförvaltningen gör den stora satsningen på förstelärare i Sverige, där Stockholms stad har gått in med kraft. Vi försöker rikta fler förstelärare till de skolor där utmaningarna är som störst. Det har också lyckats. Det är fler förstelärare anställda där än på andra skolor. Det finns också mängder av andra åtgärder som man kan vidta, men man ska akta sig för att svartmåla situationen i Stockholms stads skolor. Trots allt har vi betydligt bättre resultat än de socialdemokratiskt styrda Göteborg och Malmö.

Anförande nr 13

J a n V a l e s k o g (S): Borgarrådet gör samma sak nu och jämför städer som har helt olika social sammansättning. Det brukar vara populärt att göra det. Jag tycker att det är enklast att vi jämför vad som har hänt de senaste sju åtta åren när det gäller Stockholms skolor.

Jag ska först säga någonting positivt till borgarrådet: Jag måste erkänna att det gläder mig att hon inte faller in i sin partiledares metod att alltid prata om och göra dessa riktigt grova förenklingar. Det handlar då om att lösningarna enbart är förstatligande och småbarnsbetyg. Det ska borgarrådet ha all heder av. Jag uppfattar att borgarrådet i bästa fall har en annan uppfattning än Jan Björklund i förstatligande frågan. Det kanske vi kan få klarhet i här i borgarrådets nästa inlägg.

Vi konstaterar ändå det faktum att vi är överens – och det är bra – om att det finns en betydande betygsinflation. Forskare säger att det är storstäderna som är särskilt drabbade. Skolverket har självt konstaterat att friskolorna på gymnasienivå och grundskolenivå rättar de nationella proven mer generöst. Jämförelserna är trots allt lite vanskliga att göra på det sättet. Jag vill nog hävda att vi inte svartmålar. Jag måste erkänna att jag tycker att frågorna är så pass viktiga att ingen tjänar på svartmålning. Å andra sidan vill jag inte heller att vi hamnar i de farliga förenklingar som skoldebatten har hamnat i nu, framför allt efter det att PISA-studien dök upp.

Jag hoppas verkligen att borgarrådet kan bidra till att vi får fason på den förenklade debatten och får undan de lösningar som en del hävdar handlar enbart om huvudmannaskap eller småbarnsbetyg. Det handlar i stället om mer resurser till de utsatta områdena och till skolorna där och att skolläringar får helt andra mandat. Det tänker jag återkomma särskilt till, för det är värt en helt egen diskussion. Vi ska tala om hur det fungerar och vad man behöver göra vid ett senare tillfälle, men det är självklart en viktig sak. Det handlar också om att kommunerna måste få ett annat inflytande och ansvar också när det gäller etableringar av friskolor. Så är inte fallet i dag, som borgarrådet vet.

Jag hoppas att borgarrådet i sitt sista inlägg kan klargöra sin syn på frågor om förstatligande och småbarnsbetyg och om att det krävs fler åtgärder och insatser än vad vi hittills har lyckats prestera.

Anförande nr 14

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Först och främst har jag försökt svara på frågorna i interpellationen. De är ställda utifrån den statistik som jag har redovisat, så vi använder oss av exakt samma statistik. Tyvärr är det tydligen så för Jan Valeskog att denna statistik inte riktigt är i samklang med det som han vill ha sagt,

nämligen att segregationen och kunskapssegregationen har ökat i Stockholms stad. Det har den bevisligen inte gjort.

Det socialdemokratiskt styrda Göteborg har en helt annan socioekonomisk sammansättning än Stockholm, säger Jan Valeskog. Det är inte sant. Göteborg och Stockholm skiljer sig inte särskilt mycket åt. Däremot skiljer sig Malmö avsevärt från Stockholm. Det kan ändå vara intressant att veta att Malmö nu har gått om Göteborg när det gäller resultat. Ett viktigt skäl tror jag är det sätt som man styr skolan på i Göteborg. De har kvar stadsdelsnämnderna – ytterligare ett lager med beslutsfattare som gör att det är svårt för rektorer att fatta de riktiga besluten.

Ja, jag är för förstatligande. Det är också åtta av tio lärare i Sverige. Jag tror att det var en olycka att kommunerna fick ta över ansvaret för skolan. Det visar också den stora statliga utredning som kom häromdagen. Den var ambitiös, med flera hundra sidors genomgång av det som har hänt. Det är också viktigt att konstatera att ansvaret för de försämrade resultaten inte bara läggs på kommunaliseringen, som det har framstått i debatten. Det finns även mängder av saker som den tidigare borgerliga regeringen gjorde för att skynda på resultatförsämringen. Jag tror att det absolut största problemet med kommunaliseringen var att läraryrkets status reducerades. Jag tror till exempel att lönerna hade varit högre i dag om inte skolan hade kommunaliserats.

När det gäller småbarnsbetyg förstår jag inte vad Jan Valeskog talar om. Jag är för tidigare betyg, kanske från nio tio års ålder eller i tredje eller fjärde klass. Jag tror inte att tioåringar uppskattar att bli kallade för småbarn. I varje fall gjorde inte min son det när han var tio år. Småbarn är för mig tre-, fyra- eller möjligen femåringar. Om man är tio år är man ganska stor. Jag tror inte att barn tar skada av att få betyg. Jag vet att Socialdemokraterna tycker det och kraftigt motarbetar tidigare betyg, så vi får säkert anledning att diskutera betyg också framgent.

Jan Valeskog sprider en myt om att friskolor sätter högre betyg. I vårt eget Stockholmsprov syns inte det, kan jag säga. Det finns många skolor som sätter för höga betyg och en del skolor som sätter för låga betyg. Men de är väldigt spridda mellan kommunala och fristående skolor.

§ 5 Interpellation om det i nya bostadsområden för små hushåll ska vara möjligt att sova med öppet fönster, m.m. (nr 2013:34)

Anförande nr 15

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

J a n V a l e s k o g (S): Jag får tacka för det svar som jag har fått i de mycket spännande men samtidigt krångliga – får man nog säga – bullerfrågorna. Jag skulle vilja säga att hela hanteringen av bullerfrågorna, som man har kunnat följa under ett antal år, är nästan tragikomisk. Det är nämligen så att olika myndigheter har haft, och fortfarande har, olika riktvärden för buller som man arbetar med. Det finns ett för Naturvårdsverket, ett för Trafikverket, ett annat för Boverket och ytterligare ett för Socialstyrelsen. Dessutom kan länsstyrelserna bedöma bullerfrågorna olika i olika delar av landet. Som pricken över i kan man säga att Stockholms län har en egen modell – Stockholmsmodellen för trafikbuller – som är mer generös än den som gäller i Skåne eller andra delar av landet. Fullmäktige antog på samma sätt förra året mer generösa regler för industribuller, dock utan något stöd i nationella regler och riktvärden.

Att mark- och miljödomstolen sedan kommer att ta hänsyn till de lokala avstegen från de nationella riktlinjerna är det kanske få som egentligen tror, men summa summarum och kort sagt råder vilda västern inom detta område. Den borgerliga regeringen har under många års kaos som har rått på området inte reagerat förrän förra året. Då tillsatte man en utredning, och man ska skriva en proposition som gör det möjligt att acceptera högre bullervärden vid fasad. Det är alldeles utmärkt. Men samtidigt fortsätter förvirringen när man läser vad borgarrådets miljöförvaltning säger om den bullersamordningsutredning som planeras att komma i en proposition i mars. I förslaget till åtgärdsprogram 2014–2018 för buller skriver man: Förslagen i åtgärdsutredningen kommer inte att innebära några direkta skillnader för Stockholm.

Då undrar man vad det egentligen är som är på väg att hända. Om jag ska vara ärlig trodde jag att propositionen var lite grann skraddarsydd för Stockholm och att man i propositionen klarar av Naturvårdsverkets invändningar och även Lagrådets prövning. Jag skulle vilja fråga borgarrådet om han anser att utredningens förslag kommer att innebära någon skillnad för Stockholm eller inte.

Borgarrådet säger att det är problematiskt att bygga tysta sidor för smålägenheter. Då undrar man något rätt konkret, för detta är en fråga som det brottas med i många länder: Ska man omöjliggöra öppnandet av fönster i dessa lägenheter för att inte riskera hälsoeffekter? Ska fönstren alltså vara låsta? Eller hur ska vi se på detta för att man ska kunna klara hälsan om man bygger utan tyst sida, som det heter?

Anförande nr 17

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Jag tackar Jan Valeskog för interpellationen. Precis som Jan Valeskog säger är det ett väldigt krångligt regelverk som finns när det gäller bullerfrågor. Jag är benägen att hålla med Jan Valeskog om att det är mycket olyckligt som det har varit med olika regelverk och en rad olika myndigheter som är inblandade i detta. Det pågår ett arbete från regeringen när det gäller att få lite ordning på detta. Just nu läggs det fram utredningar och förhopp-

ningsvis också propositioner om bullerfrågor för att få en mer dräglig tillvaro för oss som vill bygga i Stockholm.

Mycket av det arbete som pågår från regeringens sida görs just för att det ska bli enklare att bygga i Stockholm med en förståelse för insikten att när det bor många människor på samma ställe, och när det byggs tätt, är det också många verksamheter som finns där som också låter och bullrar. På så sätt tycker jag att regeringen är på väg åt rätt håll, men man är inte riktigt färdig med detta än.

Det är en rad olika frågor som Jan Valeskog ställer, och den han tog upp nu handlar om huruvida man ska kunna sova med öppet fönster och om smålägenheter. Staden har svarat på den utredning som kom i höstas i kommunstyrelsen i november. Då har vi bland annat skrivit att vi tycker att man gick lite för hårt fram på vissa områden men att vi tycker att det ska bli lättare att bygga smålägenheter i bullerutsatta lägen. Jag ska inte dra alla de decibeltal som finns där, men vi vill ändå göra det lättare att ha smålägenheter i bullerutsatta lägen.

Vi tycker också att det är viktigt att ta hänsyn till de nya möjligheter som finns när det gäller att bygga bort buller med hjälp av tekniska lösningar. Det står också i det remissvar som finns. När det gäller diskussionen om industribuller står det även att det fortfarande är lite oklart vad det finns för vetenskaplig grund för de riktlinjer som finns när det gäller industribuller. Men vi tycker också att industribuller så långt det går ska jämföras med trafikbuller. Industribuller är till skillnad från det Jan Valeskog påstår i interpellationen någonting som också har riktvärden som är under omprövning.

Summa summarum: Det ska bli lättare att bygga smålägenheter när det gäller buller. Men vi går inte riktigt så långt som det förslag som lades fram i höstas, utan vi hade synpunkten i vårt remissvar att man kunde vara något mer försiktig.

Anförande nr 18

J a n V a l e s k o g (S): Det råder ganska stor enighet om att någonting måste ske över partigränserna och att det inte fungerar med dagens regler. Även om det förhoppningsvis inte är så långt kvar till dess att propositionen kommer finns det en del motsägelser. Två av de frågor som jag tog upp hänger fortfarande i luften. Det är naturligtvis utmärkt att man ska kunna bygga smålägenheter på annan plats än på tyst sida. Det kanske är helt nödvändigt för att få ut största möjliga antal lägenheter och så vidare.

Detta kanske är en detalj som jag inte vet om borgarrådet tycker att det är värt att svara på, men ska fönstren vara öppningsbara över huvud taget? Det finns faktiskt länder som har regler som säger att fönstren ska vara låsta och att man inte får öppna dem just av hälsoskäl. Det skulle vara intressant att höra om borgarrådet tycker att dessa lägenheter på bullrande sida ska vara öppningsbara över huvud taget. Det var den ena frågan.

Den andra frågan tog inte borgarrådet upp alls, nämligen vad miljöförvaltningen egentligen tycker om de förslag som man förvisso har remissvarat på. Jag läste upp vad miljöförvaltningen säger i det åtgärdsprogram som är ute på remiss, nämligen: Förslagen i åtgärdsutredningen kommer inte att innebära några direkta skillnader för

Stockholm. Det är otroligt märkligt, för jag inbillar mig att det var det som var poängen. Detta kanske är en uppfattning som inte borgarrådet delar, och då kanske vi kan få höra det tydligt och klart. Delar inte borgarrådet denna uppfattning, utan tvärtom? Förslaget kommer att få en effekt för Stockholms byggande, och då kan det vara intressant att få höra om borgarrådet delar min uppfattning i frågan, det vill säga att det rimligtvis borde vara samma regler över hela landet. Det kan knappast vara olika bullerregler i Skåne och i Stockholm.

Anförande nr 19

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det finns ingenstans där vi har föreslagit att man ska bygga lägenheter med fönster som är tvångslåsta. Bullerfrågorna handlar mycket om vad man som individ tål och kan leva med. Det är någonting som forskningen slår fast; det är väldigt olika hur vi uppfattar buller. Men det du inte tar hänsyn till är att det finns en hel del nya tekniska lösningar för hur man kan hålla bullret ute. Det regelverk vi har är digitalt. Det är fasad, och det är inne. Det vi har laborerat med i det remissvar som skickades från kommunstyrelsen i november är just att vi måste titta mer på de olika tekniska möjligheter som finns för att hålla bullret ute. Det kan handla om delvis inglasade balkonger och sådana saker.

Detta är ett kontorsyttrande som är hämtat därifrån och som flera förvaltningar har skrivit under, bland annat miljöförvaltningen. För övrigt är det också ett remissvar som kommunstyrelsen har ställt sig bakom med majoriteten och även Socialdemokraterna. Eftersom ni inte har skrivit någon egen lapp antar jag att det också är er uppfattning. Annars kanske ni har missat någonting.

Anförande nr 20

J a n V a l e s k o g (S): Jag vet mycket väl att det råder stor enighet om svaren, och mycket av det hela är en positiv utredning. Jag tackar också för att jag fick svar om hur ni ser på det här med fönstren.

Men miljöförvaltningen säger ändå något helt annat än vad borgarrådet säger, åtminstone i det material som är ute på remiss, nämligen att det inte kommer att innebära några direkta skillnader för Stockholm. Det har naturligtvis en väldig betydelse eftersom miljöförvaltningen och miljönämnden redan prövar sådana här ärenden och uttalar sig om man anser att man inte ska jobba enligt detta. Det är klart att det blir skillnad om det blir lagstiftning och tydligare riktvärden, vilket vi hoppas på. Men det är där det skiljer. Det är inte mellan oss och er som det skiljer så mycket i själva synen på utredningen och vad den har föreslagit. Men i den här frågan skiljer det sig uppenbarligen en hel del.

Jag ställde också en fråga som är otroligt principiellt intressant. Vi har egna regler. Om vi nu ska komma ifrån detta med att alla myndigheter har egna regler, var och en, att länsstyrelserna bedömer olika och att vi i Stockholm har egna bullerregler både för trafik- och för industribuller – är det en framkomlig väg? Tycker ni inte att man borde få slut på det här, vilket man förhoppningsvis får genom propositionen? Det ska vara samma typer av regler och riktvärden över hela landet. Hur sjutton ska man kunna få en domstolsprövning som är värd namnet annars? Då kommer domstolarna att avgöra detta på eget bevåg.

Jag hoppas att borgarrådet har uppfattningen att det ska vara samma regler över hela landet.

Anförande nr 21

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Som Jan Valeskog sade finns det ärenden ute på remiss. Det är förstås syftet med en remiss att samla in synpunkter på vägen. Vi får återkomma när remissen kommer tillbaka och det ska bli ett beslut.

När det sedan gäller inriktningen på förenklingen av bullerreglerna tycker jag att det i grunden är någonting som är helt rätt, det vill säga att vi ska underlätta för att bygga stad. Det jag lägger ned mycket tid på i mitt utdelade svar är att visa på behovet av att bygga en klimatsmart stad där vi bygger tätt. Det innebär också att vi måste hantera bullerfrågorna på ett lite modernare sätt. Det är det som regeringens arbete syftar till, och det tror jag är väldigt bra.

En annan del i regeringens arbete, när man tittar på den utredning som kom i höstas, är att det tas mer hänsyn till förutsättningar på plats. Man försöker väga in hur det ser ut på denna plats och gör en bedömning utifrån det. Det är också så miljölagstiftning brukar utformas i Sverige. Vi gör avvägningar och bedömningar. Jag tror att det är någonting som är i grunden bra och som gynnar oss som gärna vill bygga i en stad där det finns mycket saker som bullrar. Dessutom tar vi hänsyn till de tekniska möjligheter som finns nu. En del av dessa regler kom till på 70-talet, och då hade man inte alls den byggteknik som finns i dag. Det är otroligt viktigt att vi tar hänsyn till den möjlighet som tekniken ger oss att bygga bort bullret och se till att vi får en bra miljö inomhus, och kanske också en bra miljö med öppet fönster om vi har en delvis inglasad balkong eller sådana saker. Vi ska ta hänsyn till att dessa möjligheter finns när vi bygger en stad där vi vill bygga mycket och där vi vill bygga i lägen där man kan gå, cykla och åka kollektivt. Ofta blir det då lägen där det också finns många verksamheter som bullrar. Dessutom vill vi ju gärna bygga lägenheter som inte är alltför dyra. Då kan de också riskera att hamna i bullerutsatta lägen. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi jobbar på att göra det lättare att bygga i bullerutsatta lägen i Stockholm.

Jag hoppas att Jan Valeskogs parti, Socialdemokraterna, ställer upp på denna inriktning. Jag tror att även ni vill bygga många lägenheter i Stockholm framöver. Denna fråga blir någonting som vi får återkomma till flera gånger – det vet jag – i denna sal och även i andra sammanhang. Min inriktning är att det ska bli enklare att bygga i Stockholm. Samtidigt ska vi förstås inte äventyra människors hälsa. Detta gör vi genom att göra bedömningar från fall till fall och dessutom använda den teknik som finns tillgänglig.

§ 7 Interpellation om behovet av fler gruppboenden (nr 2013:36)

Anförande nr 22

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 23

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! Enligt intresseorganisationen Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, FUB, finns det ett stort behov av gruppboendestäder bland unga utvecklingsstörda. Samtidigt är byggnationen svag i staden. Det finns en kommunal genomförandegrupp som arbetar med behovsinventering, men gruppen har inte mandat att kräva något byggande, och stadsdelsnämnderna har dålig ekonomi. Byggnationen av dessa bostäder tycks inte komma att öka nämnvärt under 2014, och frågan är om man ska kunna bygga cirka 590 LSS-lägenheter till 2020.

Av svaret framgår att i bostadsprojekt som omfattar fler än 100 lägenheter ska berörda nämnder pröva om projekten kan innehålla en andel om minst 5 procent lägenheter för personer med funktionsnedsättning. Man ska alltså pröva, men det räcker inte. Det krävs vilja och handlingskraft, och det krävs pengar.

Ni har nu haft makten länge, men vad är det som har hänt? Det förefaller närmast råda kris när det gäller bristen på gruppboendestäder. Det stod i DN den 6 juli 2013 att Stockholms stad kan få betala 1 miljon kronor i böter för att funktionshindrade har fått vänta i över ett år på ett LSS-boende. Totalt stod då 250 personer i kön. Tjänstemannen sade i samma artikel att problemet med LSS-bostäderna är en av effekterna av den totala bostadsbristen i Stockholm.

Valfriheten fungerar inte då det saknas utbud. Aktiva behov klaras med nödlösningar, vilket innebär att en del personer med funktionsnedsättningar måste finna sig i placeringar långt utanför hemkommunen, långt ifrån närstående och mot sina egna önskemål. Detta är inte i linje med intentionen i LSS-lagen.

På Handelsvägen 186, till exempel, går man in och flyttar ut boende som har bott där sedan lång tid för att därefter flytta in ett gruppboende för att därefter erbjuda de utflyttade boende en annan bostad. Vad är det för vinst, ekonomiskt och socialt?

Som FUB har påpekat behövs större transparens från Stockholms stads sida. Frågan förs nu vidare. När får fullmäktige en redovisning av läget enligt FUB:s krav? När det gäller hyressättningen för gemensamhetslokaler för gruppboendestäder står det att hyran ska vara skälig och förhandlas med hyresnämnden. Kan socialborgarrådet ge något ungefärligt procenttal om vad de boende betalar i förhållande till den totala kostnaden av gemensamhetslokalerna?

Anförande nr 24

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag tackar Eivor Karlsson för interpellationen. Eivor Karlsson pekar på någonting som vi har återkommit till flera gånger under de senaste åren. Jag tycker att det är viktigt, för detta är ett verkligt problem som berör väldigt många.

Jag har sedan tidigare försökt redogöra för vårt arbete, som är stadsövergripande, tillsammans med olika kontor men också med stadsdelarna. Vi har en genomförande-grupp. Inför interpellationssvaret tog jag reda på hur det ser ut. Vi ligger också på i samband med verkställda beslut, inte minst.

Vi kommer nu in på ett helt annat sätt än tidigare. Redan i processen när man börjar planera olika nya bostadsområden pekar man ut bostäder med särskild service och gruppboendestäder. Det ska finnas med sedan dag 1, och så har det inte riktigt varit tidigare. Det är viktigt även för sociala ändamål att denna planering finns med. I den lista som nu har tagits fram över kommande projekt finns nu en planering av bostäder med särskild service för totalt 650 lägenheter under den närmaste sexårsperioden. Då skulle man möta allt behov som finns. Men det tar ett par år. Lägenheterna står inte färdiga i morgon.

Utöver detta tittar vi på vad vi kan göra på kortare sikt. Då handlar det om en del vård- och omsorgsboenden, som vi ser om man skulle kunna bygga om för att möjliggöra gruppboendestäder där. Det är viktigt att unga människor som kanske har bott hemma ska kunna flytta hemifrån och så vidare. Det är ingen jättestor rörlighet bland de här bostäderna, och därför är det viktigt att vi har en planering för framtiden.

Jag kan inte lova något, men jag kan i varje fall säga att det finns en planering för att möta upp det behov som finns. När det gäller hyressättningen är det ett beslut som vi har fattat i fullmäktige och som bygger på ramavtal som vi har med Micasa. Jag som socialborgarråd har svårt att gå in och tycka till politiskt, utan det blir en förhandling som man har om hyressättningen.

När det gäller involveringen av funktionshindersråden och de olika brukarorganisationerna finns de också med i processen och får tycka till när det handlar om planeringen framöver av nya bostadsområden och så vidare. Inte minst har vi den diskussionen när det gäller socialpsykiatri. Vi ser att behoven förändras, och vi har också påtalat tidigare att alla kanske inte vill bo i en gruppboendestad. Hur ser det ut framöver? Vad säger de unga målgrupperna om hur deras boenden ska se ut framöver? De kanske vill bo i egen lägenhet men med visst stöd. Jag tror att vi måste bygga mer för framtiden, och vi måste se att unga människor med olika funktionsnedsättningar i dag kanske är mer rustade att bo ensamma, men med tryggheten att ha visst stöd.

Vi ska fortsätta att möta en gruppboendestadsefterfrågan, men vi kan också tänka oss att bygga lite annorlunda.

Anförande nr 25

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag har varit i kontakt med både genomförandegruppen och funktionshindersombudsmannen. Det är svårt att plocka fram några tal för hur mycket som behövs framöver. Gemensamt kom vi fram till att det skulle röra sig om 590 lägenheter fram till 2020.

Dessutom säger du i ett annat interpellationssvar att ni kommer att bygga cirka 500 nya lägenheter för Stockholms stads bostadssociala resurs. Man får alltså räkna med att det är minst 1 000 lägenheter som behövs.

När man tomställer lägenheter, till exempel vid ett boende någon annanstans, är det viktigt att man för in ett gruppboende på ett plan. Man ska däremot inte gå in och plocka som man gjorde på Handelsvägen, där man tog bort dem som redan hade bott där sedan lång tid och förde in andra grupper.

Anförande nr 26

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Vi kommer att återkomma till Handelsvägen 9 i en annan interpellation alldeles strax. Då kan vi tala om det.

Men jag håller med om att vi också måste tänka på hur vi bygger in nya gruppbestäder. Jag var med och invigde ett nytt SHIS-boende i Vällingby för bara någon vecka sedan. I samma fastighet ligger också planering för en ny gruppbestad. Det visar att man tänker så, och det visar på att SHIS ska bygga 500 nya bostäder för målgrupper som behöver det av olika sociala skäl. Därutöver har vi alltså siffran 650 lägenheter för att möta behovet av gruppbestäder och boende med särskild service framöver. Då kommer vi nog att möta det behov som finns. Jag hoppas det, och jag kommer att trycka på och följa upp att så också blir fallet.

*§ 10 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Stockholmarens förväntningar på skolan*

Anförande nr 27

Borgarrådet M o g e r t (S): Herr ordförande! Jag kunde inte låta bli att notera en artikel i Svenska Dagbladet i lördags som visar att 47 procent av stockholmarna inte är nöjda med den förda skolpolitiken. De har litet eller mycket litet förtroende för skolan. 13 procent har stort eller mycket stort förtroende. Jag noterade också att skolborgarrådet svarar att det inte beror på att det finns problem i Stockholms skolor, utan på att stockholmarna har för höga förväntningar på sina skolor.

Det väcker en del funderingar. Den ena är på det mer privata planet; jag undrar om det möjligen är ett direkt citat av Nikita Chrusjtjov. Det har ju en lätt sovjetisk ton. Den andra är en direkt fråga till borgarrådet: Hur långt räknar du med att stockholmarna ska behöva sänka sina förväntningar för att hamna i fas med era ambitioner?

Anförande nr 28

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Detta var något slags opinionsmätning där man frågade en väldig massa stockholmare vad de tyckte om olika områden. Jag kan notera att många av de tillfrågade inte är i skolan. När vi tittade på de egna förtroendemätningar som vi gör bland föräldrar och elever ser vi en helt annan bild. Föräldrar och elever är till 80–90 procent nöjda med den skola som de går i.

Mitt svar på frågan var naturligtvis att vi har högt ställda förväntningar i Stockholm på skola, vård, omsorg och så vidare. Det tycker jag är bra. Det ska stockholmarna ha, och vi vet att de är mer kräsna och vill mer med den offentliga sektorn än vad man gör på många andra håll och kanter i landet. Det är bra. Det är väl bra att det ställs krav på våra verksamheter. Men när vi frågar elever och föräldrar är de till 80–90 procent nöjda med den skola som barnen faktiskt går i. Det är jag ganska nöjd med.

Anförande nr 29

Borgarrådet M o g e r t (S): Ditt svar, om jag förstod det rätt, är alltså att egentligen är alla stockholmare nöjda med skolan. Det finns inga problem, och vi kan fortsätta såsom det ser ut. Har jag uppfattat svaret rätt?

För mig är det lite förvånande, för min bild av det jag möter ute i Stockholm är just att folk har högre förväntningar på skolan än vad som levereras. Min bild är att det behövs en ordentlig satsning på skolan för att få bättre resultat och för att ge bättre villkor för lärarna och mindre barngrupper i de lägsta åldrarna.

Jag trodde att vi var förhållandevis överens om det här. Jag trodde också att en enkel slutsats av detta är att det är precis som stockholmarna säger: De förväntar sig mer, och det är just därför de är missnöjda.

Anförande nr 30

Borgarrådet E d h o l m (FP): Herr ordförande! Ja, de förväntar sig mer. Det var precis det jag försökte säga, om än med lite andra ord. Jag tror att kraven från stockholmarna när det gäller offentlig service är högre. Vi betalar mycket mer skatt i

den här kommunen än i många andra kommuner. Stockholmarna jobbar hårt, är stressade och ställer höga krav på att den offentliga sektorn levererar. Jag tycker att det i grund och botten är bra.

Men när vi frågar brukarna – de som finns i skolan – det vill säga eleverna och, när det är yngre elever, deras föräldrar är 80–90 procent nöjda med skolan. Jag tycker att det är ett ganska gott betyg, och jag tycker att det vore roligt om Roger Mogert också kunde tycka det.

Anförande nr 31

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag tror att det finns ett grundläggande problem om skolborgarrådet är nöjd. Genom att titta på stadens egna enkäter drar hon slutsatsen att allt är som det ska. Om man tittar på skolan och pratar med stockholmarna får man en helt annan bild än vad stadens egna enkäter ger. Det finns en stor frustration över skolan och hur skolan levererar. Jag tycker inte minst att diskussionen kring och efter PISA-undersökningen visar detta med största önskvärda tydlighet.

Jag blir lite förvånad när skolborgarrådet är så nöjd med situationen och till detta svarar att vi betalar högre skatt än alla andra kommuner. Det är dessutom inte helt korrekt. Vi betalar lägre skatt än alla kommuner utom fyra i det här landet.

Anförande nr 32

Borgarrådet E d h o l m (FP): Nej, det gör stockholmarna inte. Vi har en låg kommunal skattesats i Stockholm, men det är också så att stockholmarna tjänar betydligt mycket mer än vad man gör i många andra kommuner och betalar också i reda pengar mycket mer skatt än vad man gör på många andra håll och kanter. Dessutom betalar vi ohemult mycket även till andra kommuner på vår skattsedel.

Jag tror precis som Roger Mogert att det finns ett missnöje med hur skolan fungerar. PISA-undersökningarna, precis som Roger Mogert nämner, Skolinspektionens olika granskningar och detta att vi har sjunkit kunskapsmässigt – allt detta påverkar naturligtvis också stockholmarnas syn på skolan. Allting annat vore märkligt. Men jag tycker också att det är viktigt att lyfta in i diskussionen att de som använder sig av skolan är ganska nöjda. Man är nöjd med sin egen skola, men därmed är man självfallet inte nöjd över skolresultaten.

Fråga nr 2. De nya naturreservaten

Anförande nr 33

K a t a r i n a L u h r (MP): Herr ordförande! Jag skulle vilja fråga borgarrådet Per Ankersjö om instiftandet av nya naturreservat. Enligt Alliansens budget de senaste åren ska nya naturreservat bildas i Älvsjöskogen, Årstaskogen och Kyrkhamn.

Vi i oppositionen hade förväntat oss att se ett underlag för detta redan under förra våren, men tidsplaneringen skjuts hela tiden framåt. Vi har ingen som helst information om vad som händer. Däremot läste jag också tidningen i helgen, och där såg jag att Per Ankersjö verkar veta någonting om det här.

Jag skulle därför vilja fråga hur tidsplanen för instiftande av de nya naturreservaten ser ut och om några naturreservat kommer att hinna instiftas inför valet.

Anförande nr 34

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Jag tackar Katarina för frågan. Vi har diskuterat frågan i lokaltidningen Direktpress ute i Älvsjö. Jag vet inte om jag har så väldigt mycket mer att säga än det jag sade där.

Det pågår en process, och det blir en del spekulationer. Jag skulle tro att vi är sena på grund av att det är tre stycken naturreservat som tas fram samtidigt. Enligt det tidsschema som finns, och som finns på stadens hemsida, ska detta hanteras i nämnderna under vintern. Det är fortfarande vinter. Där står också att naturreservatsbeslut ska fattas i kommunfullmäktige under 2014, och det tidschemat gäller.

Anförande nr 35

K a t a r i n a L u h r (MP): Jag vet inte riktigt hur mycket du vet, för jag känner till att detta har legat hos Joakim Larsson och kanske till viss del hos Regina Kevius. Men eftersom du uttalade dig om detta tänkte jag att jag skulle passa på att fråga.

Av de utpekade naturreservaten verkar det som att Lövsta-Kyrkhamnsområdet har krympt ganska mycket, enligt rykten. Området ligger i en av Stockholmsregionens gröna kilar – Görvälnskilen. Om området krymper kan det innebära att Kyrkhamnsreservatet inte längre kommer att knyta an till Görvälns naturreservat i Järfälla, vilket var den ursprungliga tanken. Det finns också en risk för att Älvsjöskogen krymper och att det blir bara den ena delen av Älvsjöskogen som blir ett naturreservat.

Därför skulle jag vilja fråga vad Per Ankersjö vet om hur omfattande naturreservaten i Kyrkhamn och Älvsjöskogen planeras att bli. Vi har inte sett några underlag i ärendet.

Anförande nr 36

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Då säger jag samma sak som jag sade till den journalist som ringde mig efter att ha talat med dig i förra veckan: Bra försök! Jag har stor respekt för den process som pågår – både den demokratiska och den som våra tjänstemän håller på med när det gäller att ta fram naturreservaten.

Jag tror inte att det gynnar vare sig saken eller den demokratiska processen att vi står här och spekulerar i fullmäktige. Frågan kommer att komma upp i nämnderna nu under vintern, står det i tidsplanen. Det är det som gäller. Då kommer det att vara läge för både dig och mig att diskutera det i vår nämnd, men även i andra nämnder. Jag skulle vilja att vi har lite respekt för demokratin och tar detta när det finns ett underlag.

Anförande nr 37

K a t a r i n a L u h r (MP): Eftersom varken du eller jag verkar veta någonting om hur det här ligger till undrar jag på ett mer personligt plan. Per Ankersjö har varit positiv till naturreservatsbildning i vissa sammanhang. Grönområden har en viktig roll för staden vad gäller stabilitet, vattenrening och rekreatiomsområden för alla boende. Speciellt om man bygger en tätare stad är det jätteviktigt att vi har områden att röra oss i.

Då undrar jag hur Per Ankersjö skulle ställa sig till det hypotetiska scenariot att de planerade naturreservaten skulle bli mycket mindre än vad som var planerat från början.

Anförande nr 38

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Det är lockande att stå här och tala om mina privata preferenser när det gäller naturreservat. Som du säger är naturreservat viktiga i ett växande Stockholm, inte bara för att vi ska säkerställa att det finns rekreationsytor och ytor där naturen ska finnas kvar i en växande stad utan också för att vi ska vara tydliga mot dem som exploaterar Stockholm och är med och bygger Stockholm var det inte riktigt lönar sig att komma med exploateringsprojekt. Ingen ska lägga ned en massa tid i onödan på sådana saker.

Därför har vi i Alliansen tagit fram tre stycken områden som vi ska ha naturreservat i. När det gäller exakt hur de ska se ut kommer det – tro mig, Katarina – att komma massor med tillfällen då du och jag kan prata om storleken, placeringen och tidschemat när det gäller detta både i nämnder och i kommunfullmäktige.

Det är klart att jag gärna vill ha så effektiva och fungerande naturreservat som möjligt. Man får se från fall till fall och från ställe till ställe exakt hur stora och omfattande de ska vara och var någonstans de ska vara. Det är lite svårt att diskutera det här och nu, och nu tog dessutom talartiden slut.

Fråga nr 3. Vad händer med Älvsjöskogen?

Anförande nr 39

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det är lite ironiskt, det här. Det verkar hända en del saker. Jag har i princip samma frågor som Katarina Luhr just ställde här, men mer specifikt om Älvsjöskogen.

Jag ska säga varifrån jag har fått den information som har kommit, nämligen Naturskyddsföreningen, som har mejlat till den lokala nämnden, framför allt Hagsätradelen.

Jag kan börja med att ställa samma fråga till dig: Känner du till detta, och stämmer det? Vad är det som händer? Vad är din kommentar?

Anförande nr 40

Borgarrådet L a r s s o n (M): Man kan ju också stryka sig om man upptäcker att det är samma fråga som ställs fler gånger. Men nu blev det en annan fråga. Du sade: Hur ställer du dig till deras påstående? Jag vill att du upprepar deras påstående.

Anförande nr 41

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det som har framkommit via mejlet är att den sida som ligger till öster om järnvägen inte skulle bli naturreservat. Det är detta som det florerar uppgifter om. Det är ungefär 40 procent av själva skogen och alltså ganska stora områden som inte skulle bli naturreservat om de här uppgifterna stämmer.

Anförande nr 42

Borgarrådet L a r s s o n (M): Precis som min kollega Per Ankersjö så förträffligt sade alldeles nyss har vi en utredning där ett antal gränsdragningar nu ska göras. Vi har diskuterat detta här i fullmäktige ett antal gånger i frågestunder.

Exploateringskontoret håller på att arbeta fram detta tillsammans med andra berörda. Det är inte såsom vi hörde i den förra frågeställningen – att det ligger på mitt bord eller något sådant. Det är på exploateringskontoret som man gör sammanställningen, och det hela kommer att presenteras i rimlig tid så att vi kan hålla den utlovade tiden, nämligen att fatta beslut före sommaren.

Anförande nr 43

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det är i alla fall fortfarande ni som bestämmer. Det rör sig om sådana saker som 40 procent av området, vilket har uppgetts. Man har ju drivit frågan i valrörelsen. Det måste ändå vara någonting som du kan ge besked om ifall det inte är på det viset. Jag förstår såklart om det är en liten bit här och där som kanske inte blir naturreservat efter mycket diskussioner. Men om det rör sig om 40 procent av självaste området borde du i alla fall kunna säga om det är falskt eller rätt.

Anförande nr 44

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vet inte var Naturskyddsföreningen har fått uppgifterna ifrån. Jag utgår ifrån att materialet, när det finns ett sådant, också presenteras för dem som ska fatta beslut. Det handlar om politikerna, och du är en av dem. Vi måste se till att beredningen av ärenden inte går via någon typ av uppfattning i medierna eller någonting sådant. Det är tjänstemännen som ska ta fram rimliga överväganden om vad som är lämpligt och vad som är rimligt i alla sammanhang för dessa tre olika områden. Det är samma besked som jag gav i december. När vi får detta ärende kommer det att vara transparent och öppet. Vi ska diskutera det, och sedan kommer vi att fatta beslut före sommaren.

Detta är det besked jag kan ge. Jag är inte inne i någon beredningsprocess, och jag utgår ifrån att Sebastian inte har någon annan uppfattning än jag. Tycker du att vi ska vara med i beredningsprocessen och sitta och rita på kartor hur vi vill ha det? Det tycker inte jag. Jag tycker att det är rimligt att vi med de förutsättningar som vi har givit och de beslut som vi har tagit fram ska få fram ett ärende.

Fråga nr 4. Damarenan på Kanalplan

Anförande nr 45

E m i l i a B j u g g r e n (S): För ett par veckor sedan kunde vi alla läsa i Direktpress att Folkpartiet nu vill bygga ut Kanalplan till en godkänd arena för damfotbollen. Det är ett besked som vi välkomnar med stor glädje eftersom vi länge har känt en frustration över situationen för damfotbollen i Stockholm. Från och med 2014 börjar de nya arenakraven gälla precis som för alla andra allsvenska lag. I dag är det bara Stockholmsarenan i Stockholm som uppfyller dessa krav. Om damerna skulle spela i allsvenskan vet vi att deras publiksnitt inte riktigt vare sig fyller upp utrymmet eller möjliggör den kostnad som Stockholmsarenan skulle innebära. De har ett behov av att spela sina hemmamatcher lokalt.

Min fråga till idrottsborgarrådet är: Gäller detta löfte hela Alliansen? Kommer både Stadion och Kanalplan att anpassas så att de uppfyller de nya kraven?

Anförande nr 46

Borgarrådet K e v i u s (M): Vi har gett i uppdrag till idrottsförvaltningen att under våren presentera för oss i idrottsnämnden hur vi ska lösa denna situation både kortsiktigt och långsiktigt, men framför allt långsiktigt. Det är det som är frågan.

Kortsiktigt kan jag meddela något som jag tror att de flesta av er känner till: Vi vill sätta upp stolar på Stadion så att man kan spela där. Stadion används inte på det sättet till damfotbollen i dag, och det skulle man kunna göra kortsiktigt.

När det gäller det långsiktiga har både du och jag, och säkert flera av er, träffat Hammarby damfotboll och Djurgården damfotboll. Det har då berättat om sina önskningar. Det finns olika alternativ. Jag vill invänta idrottsförvaltningens rapport om vilka alternativ som finns och vad de olika alternativen skulle kosta innan jag sätter ned foten och säger: Det här borde vi göra.

Anförande nr 47

E m i l i a B j u g g r e n (S): Vi välkomnar såklart att man inväntar den ordentliga utredningen, även om vi tycker att uppdraget kanske skulle ha varit klart lite tidigare än vad som är fallet. Men jag fick en tydlig bild genom den artikel som fanns i Direktpress av att ni i Alliansen har fått se utredningarna redan i förhand. Folkpartiet har då på den grunden bildat sig en uppfattning utifrån att Kanalplan visserligen skulle kosta lite mer pengar att anpassa än Zinkensdamm men att de ändå upplevde att det var värt att göra detta med Kanalplan.

Men det kanske bara är Folkpartiet som har fått se utredningen i förtid och inte du som ansvarigt idrottsborgarråd.

Anförande nr 48

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag har inte sett någon färdig utredning, utan det som har skett är att vi har skickat in frågor till idrottsförvaltningen. Jag antar att också du ibland skickar in frågor. Sedan har man fått en del svar, och då har man skickat in följdfrågor. Jag upplever att vi har en hel del följdfrågor, det vill säga olika alternativ på olika anledningar.

För er som inte känner till det kan jag berätta att Svenska Fotbollförbundet till exempel ställer krav på att det ska vara 800 sittplatser under tak. Då är det intressant att se vad det skulle kosta om man till exempel renoverar en anläggning och vad det skulle kosta om man renoverar en annan. De olika anläggningarna har olika förutsättningar.

Anförande nr 49

E m i l i a B j u g g r e n (S): De uppgifter som har förekommit har inte jag haft någon möjlighet att dubbelkontrollera ännu. Men de säger att det skulle innebära kostnader på upp till 30 miljoner för att anpassa en arena. Det är väldigt mycket pengar; det är vi överens om. Samtidigt är det inga pengar alls i jämförelse med de investeringar som staden har ansett sig ha råd att göra på herrfotbollen i och med Tele 2 Arena, och det är ganska lite pengar i jämförelse med de investeringar som

har gjorts på Grimsta för att Brommapojkarna ska kunna spela i allsvenskan. Vi tar för givet att det kommer att finnas samma sorts pengar att investera för att damerna ska ha förutsättning att spela.

Det blir helt enkelt spännande att se om ni har en gemensam plan för hur damfotbollen ska kunna spelas i Stockholm eller om det är så att Folkpartiet är ute och vevar i blindo i denna fråga.

Anförande nr 50

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag tycker att det är viktigt att damfotbollen får bra förutsättningar. Jag ser fram emot – och det tror jag att du också gör – att få se vilka olika alternativ idrottsförvaltningen presenterar för oss under våren.

Fråga nr 5. Stadens avhysta romer

Anförande nr 51

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande! Nu har staden fått romerna att lämna Högdalen. Där har uppemot 170 hemlösa EU-immigranter bott i ett läger utan el och rinnande vatten. Frågan var om de skulle få rinnande vatten. Det har varit uppe i till exempel exploateringsnämnden, men majoriteten avslog. Nu upplever staden förmodligen att problemen är ur världen. Romerna har nu slagit upp ett läger i Huddinge, bara några hundra meter från bebyggelsen. Från Huddinge har man redan aviserat att man kommer att begära avhysning.

Om markägaren i Högdalen ville avhysa dessa personer – varför kunde inte staden finna en annan plats? Jag vet att problemen är omfattande, och EU borde ta upp detta med Rumänien. Men på kort sikt är problemet här och nu.

Min fråga är: Varför avhyser ni romerna från staden?

Anförande nr 52

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Jag tackar Eivor Karlsson för frågan. Jag skulle vilja säga att det ändå har varit en omfattande process som har lett fram till att genom det uppsökande arbete som påbörjades under förra veckan med denna grupp har möjliggjort att erbjuda hemresor. Enligt vad jag har fått uppgifter om är det 118 personer som nu har tackat ja till erbjudandet. Många har rest hem, men en del kommer också att resa hem framöver.

Ingen har dock bott i de tillfälliga boenden som vi har satt upp, utan man har löst det på annat sätt. En del av dem som har bott i Högdalen har flyttat till Huddinge. I och med att vi ser att det finns en förflyttning mellan kommuner tog jag upp detta i fredags när vi hade social beredning inom Kommunförbundet Stockholms län där vi sitter tillsammans mellan kommuner och samarbetar med olika sociala frågor. Jag sade att vi behöver ta fram en länsgemensam strategi, inte bara för hur vi hanterar boplatser utan också för hur vi jobbar med tillfälligt stöd. Det får inte bli så att kommuner jobbar väldigt olika. Jag fick stort gehör för det, kan jag säga. Det är fler kommuner runt om i länet som också upplever detta. Hur ska vi hantera det här, och vilka insatser ska vi göra?

På lite längre sikt handlar det mycket om att jobba gentemot Rumänien för att säkerställa att det blir ett bra omhändertagande när människorna kommer dit. Vi har ju sett de förfärligt miserabla förhållanden som de kommer till. EU öppnar nu upp för urbana fonder som man ska kunna få ta del av. Det möjliggör för frivilligorganisationer att finnas på plats i Rumänien tillsammans med rumänsk socialtjänst för att kunna jobba med att möta gruppen på hemmaplan. Det ser vi också som en framkomlig väg i det hela. Man har ju inte heller någon möjlighet att bosätta sig långsiktigt var man vill här i skogen och så vidare. Det är inte någon hållbar situation.

Anförande nr 53

E i v o r K a r l s s o n (MP): Just nu verkar de bollas runt lite. Det är tur att det har varit en mild vinter i år, även om det har varit kallt i lägren. Vad hade hänt om det hade kommit en köldknäpp? Hade ni haft möjlighet att bereda plats och kunnat ta ansvar för alla dessa människor?

Jag vet att frågan om utökade platser på Projekt Vinternatt togs upp av Miljöpartiet. Då svarade du att MP inte hade satt av pengar i budgeten. Du hänvisar i stället till städer där Miljöpartiet ingår i en majoritet, till exempel Göteborg och Malmö. Det var alltså inte hos oss i Stockholm, utan någon annanstans. Nu har ni avvisat romer någon annanstans. De befinner sig i Huddinge, och därifrån kommer de också att avvisas någon annanstans.

Jag undrar om staden har befriat sig från sina bördors ok nu.

Anförande nr 54

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Det är ungefär som att Miljöpartiet gärna vill införa tak-över-huvudet-garanti någon annanstans än där man har makt och inflytande. På något sätt blir det nästan lite provocerande att se Miljöpartiet gå ut i nationella medier och påpeka vikten av garantier och så vidare när man har makten i Göteborg och när man styr över Malmö. Där väljer man ändå inte att införa sådana insatser, utan snarare tvärtom: Man har precis samma typ av argumentation som vi i Stockholms stad för fram. Det är upprörande, måste jag säga, och det är också därför det behöver ifrågasättas.

Vi har självfallet öppnat upp platser. Inför avhysningen hade vi beredskap att ta emot alla dem som fanns i Högdalen, men vi såg sedan att det inte behövdes. Vi hade ändå en tydlig beredskap för detta.

Anförande nr 55

E i v o r K a r l s s o n (MP): Nu har de blivit avhysta till Huddinge. Där kom det på något vis en hätsk stämning mot dem på en gång, för de bor nära bebyggelsen. Samtalen strömmar in till polisen, och fastighetsägarna vill inte ha dem i sin närhet. Så var det inte i Högdalen; det var bättre och lugnare där.

Nu måste det komma fram alternativa lösningar på något sätt. Ni borde kanske redan innan ni avhyste dem från Högdalen ha tänkt på några alternativa lösningar.

Anförande nr 56

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Herr ordförande! Vi jobbar så här: Vi jobbar på kort sikt här i Stockholm med tillfälligt boende. Vi jobbar läns-gemensamt med att försöka starta ett samarbete med andra läns-kommuner förutom att vi har samtal nästan varje dag med olika kommuner runt om i Sverige. Denna problematik finns även där. Men vi jobbar också på EU-nivå. Vi håller på att starta samarbete och diskussioner med olika frivilligorganisationer när det gäller hur vi kan jobba när personerna kommer tillbaka till sina hemländer.

Vi kommer inte att lämna dem. Det är fruktansvärda artiklar vi får ta del av i tidningarna om hur förhållandena är i dessa länder. Det är självklart att vi också känner att vi behöver hjälpa till att trycka på så att hjälpen verkligen når fram. Jag tror att vi kan göra mycket mer om vi samarbetar och följer upp direkt med de byar som berörs i dessa medlemsländer. Det kommer vi att fortsätta med.

Vi tar som sagt ansvar på olika nivåer i det här arbetet.

Fråga nr 6. Ny klotterpolicy i staden

Anförande nr 57

A n n M a r i E n g e l (V): Staden och trafik-kontoret har blivit fällda av JO för att ha agerat olagligt. Då handlar det om graffiti-policy. Den här gången gällde det annonsering på stadens kulturtavlor. Det är lite pinsamt att staden blir fälld.

Jag undrar om det inte är dags att ompröva policy. Jag hade tänkte fråga Ulla Hamilton, men det går ju bra att fråga Madeleine Sjöstedt också eftersom ni båda talar för majoriteten. Är det dags att ompröva stadens policy när det gäller graffiti när till och med JO anser att man gick för långt?

Anförande nr 58

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag noterar att det handlar om trafik-kontoret, så jag är inte rätt person att ställa denna fråga till. Men jag kan naturligtvis svara. Jag antar att det inte är den frågan du vill ha svar på eftersom du ställer den till mig.

Stadens klotterpolicy säger att vi inte ska medverka till olagligheter. Det är ganska okontroversiellt, tycker jag. Jag tror att de allra flesta här inte tycker att vi ska medverka till olagligheter. Därför finns det inget skäl att ompröva detta.

Trafikkontoret fattade ett beslut som jag själv kände mig mycket tveksam inför och som har fått kritik av JO. Det är väl rimligt att man får kritik när man gör en felaktighet, men det har fattats massor med andra beslut med utgångspunkt i denna policy som är helt rimliga och korrekta.

Anförande nr 59

A n n M a r i E n g e l (V): Nu säger policyn inte bara att man inte ska stödja sådant som är olagligt, utan den är mycket mer omfattande. Den säger att man inte ska stödja någonting som på något sätt kan inspirera till graffiti, som ni säger är en konststart. Man ska inte få ha det i skolorna och så vidare. Det hela är så mycket större, och det är det som gjorde att trafik-kontoret tolkade det som att man inte får sätta upp affischtavlor för ett evenemang där det förekommer graffiti. Det finns andra

exempel på konstnärer som har arbetat med graffiti som har blivit stoppade med hänvisning till policyn.

Antingen är den interna informationen inom majoriteten så bedrövlig att trafikkontoret hela tiden väljer att misstolka den eller så är graffiti-policyn för långtgående. Det är det som man har kritiserat den för ganska länge. Jag frågar igen: Är du beredd att ompröva policyn?

Anförande nr 60

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Man kan verkligen alltid ompröva allting, men inte utifrån detta beslut. Den policy vi har handlar om klotter. Det är en klotterpolicy, och klotter är per definition olagligt. Vi vill inte uppmuntra till olagligheter. Det är klart som korvspad för de allra flesta medborgare, tror jag.

Vi har talat om detta jag vet inte hur många gånger i denna sal. Frågan är ständigt lika het för vänsteroppositionen, men ingen annanstans, tror jag. Jag får inte ett enda mejl i frågan, och jag har inte fått något under alla år. Jag tror att de allra flesta stockholmare tycker att allianspolitiken är helt rimlig. Klotter, som är olaglig målning på väggar och ytor som man inte själv rår över, vill vi inte uppmuntra. Och det försöker vi att inte göra.

Anförande nr 61

A n n M a r i E n g e l (V): Det står inte klotter i policyn. Det står graffiti, och det är en konstform. Jag vet att du brukar bedöma opinioner efter hur många mejl du får, men jag kan försäkra dig om att det finns en stor mängd konstnärer här i staden som tycker att policyn är förkastlig. Det tycker många andra människor också, vilket kom fram på det event som Riksteatern hade, till exempel.

Er skräck för graffiti baserar sig inte på fakta, forskning eller evidens för att det skulle leda till olaglig graffiti. Det är ett ideologiskt ställningstagande. Om du lyssnar lite grann i staden ska du höra att det är många som ifrågasätter policyn. Det handlar inte om klotter, utan det handlar om en konstform. Jag tycker att det är pinsamt att kulturborgarrådet inte ser att det handlar om en konstform. En sådan ska man inte kunna stoppa därför att den på något sätt associeras med en olaglig form. Det vore bra om ni tar och omprövar policyn snarast möjligt.

Anförande nr 62

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det finns ingen, allra minst jag, som har stoppat något utövande av konstformen graffiti. Man får hålla på och använda vilken teknik man vill på vilken yta man vill så länge man har rådighet över den. Det vet Ann Mari Engel. Problemet är när man använder ytor som man inte har rådighet över och som någon annan äger. Det kan handla om villagarage, till exempel.

Du kanske har varit i förorten någon gång. Åk ut från Södermalm – jag råder dig till det! Åk söderut, till Gubbängen, Farsta, Högdalen och Skärholmen! Åk till Tensta! Se hur de människor som bor där har det när folk tycker att deras hus, deras garage, deras cykel eller barnens sandlådor är något som man kan ta sig till att kladda på. Det är denna form av konstutövning, som du kallar det, som faktiskt inte är laglig. Det ska den fortsätta att inte vara. Då är det klotter.

Fråga nr 7. Hemtjänsten

Anförande nr 63

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Nu har det hänt igen. När man öppnade tidningen i morse fick man läsa följande om Enklare Vardag – ett av de 151 hemtjänstföretagen: Brukare fick hjälp bara på morgonen, även om de skulle ha fått hjälp under resten av dagen. De fick inte sina timmar som var beställda och fakturerade. Det kom bara en personal när det skulle vara dubbel bemanning. De har inte fått sängen renbäddad på ett par månader. Det fanns tidrapporter som visar att personalen har jobbat på helgerna, men ingen ob-ersättning är betald. De har alltså inte fått någon ersättning för obekväm arbetstid.

Detta börjar bli pinsamt, Joakim. Vi ska inte behöva läsa i tidningarna hur våra gamla behandlas i staden. Du slår dig ju alltid för bröstet och säger att allting är jättebra. Kan du framöver garantera att detta inte händer en gång till? Jag tycker att det har hänt väldigt många gånger hittills under mandatperioden.

Anförande nr 64

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Man skulle kunna vända på frågan, Mirja, och säga: Undrar hur mycket som hände under den tid då ni styrde? Vi har inrättat något som heter kvalitetsinspektionen. Vi har sett till att kvalitetsuppföljningen har blivit betydligt bättre i stadsdelarna. Därtill har det kommit många fler aktörer, som Mirja och Socialdemokraterna vill ta bort från arenan. Ni vill inte att de äldre ska få välja mellan olika företag eller olika aktörer, utan ni vill helst begränsa detta.

Då blir naturligtvis frågan till er: Ska ni då upphöra med kvalitetskontrollen? Vi har utvecklat den för att se till att vi ska kunna få bort aktörer som inte fungerar oavsett om de är kommunala eller om de är privata. Du säger att nu har det hänt igen. Ja, tack vare kvalitetsinspektionen och tack vare att den fungerar bra har man genom sina oanmälda inspektioner och genom tips som man har fått in kunnat identifiera problem på denna enhet. Detta företag har man genom revision – alltså genom stadens externa revision – kunnat konstatera inte uppfyller de krav som vi ställer på dem som ska utföra hemtjänst hos våra gamla, och för övrigt även hos andra som har hemtjänst.

Det är genom kvalitetsuppföljningen vi ska se till att äldreomsorgen blir allt bättre, och inte genom att få den socialistiska banan åter härskande där man ska se till att det finns betydligt färre att välja mellan eller att kommunen tar över allt. Det fungerar inte. Det är kvalitetsuppföljningen som är det viktiga. Det är den inspektion som vi nu har gjort som har lett till att vi har kunnat säga upp detta avtal som vi kommer att behandla i morgon i nämnden.

Anförande nr 65

M i r j a R ä i h ä (S): Det var ett märkligt svar på min fråga om huruvida man kan garantera att detta inte händer igen. Det är väl solklart att detta kommer att hända igen trots inspektionsavdelningen. Det finns inga förslag om att ta bort den. Men denna inspektionsavdelning kan aldrig bli så stor att den kan kontrollera 151 företag. Tro mig, Joakim! Jag har jobbat tillräckligt länge med vård och omsorg för att veta det.

151 aktörer är alldeles för många. Vi märker att det inte riktigt finns någon kontroll över det hela. Jag läste verksamhetsberättelsen inför morgondagens nämnd. Vi har tidigare ställt frågor om TPS Vårdteam. Du sade för två månader sedan från samma stol att man har brutit kontraktet med TPS Vårdteam. Samtidigt får vi i verksamhetsberättelsen läsa att utredning pågår.

Det är det här som gör att jag som oppositionspolitiker måste ställa dessa frågor. Jag vet inte riktigt längre vad som stämmer.

Anförande nr 66

Borgarrådet L a r s s o n (M): Man undrar vad ni egentligen har att erbjuda, Mirja. Det ni säger är att det är för många enheter, så man kan inte kontrollera dem. Menar du egentligen att det är alldeles för många som har hemtjänst eftersom det är svårt att kontrollera? Det är detta det till syvende och sist det handlar om. Man kan inte bortse från att det är 14 500 äldre personer som har hemtjänst och ytterligare personer under 65 år som har hemtjänst. De har valt aktörer som de vill ska utföra denna hemtjänst. Den valfriheten vill du begränsa, och vi säger att vi ska se till att följa upp dessa aktörer så att de som inte håller sig till regler, riktlinjer och avtal ska vi ta bort från banan. Det gör vi också kontinuerligt när det inte fungerar.

Men vad händer om det bara finns enheter som lyder under äldrenämnden eller stadsdelarna? Vad händer om det bara är kommunala enheter? Behövs det då inte någon kvalitetsuppföljning? Vi behöver alltid kvalitetsuppföljning, oavsett vem som är aktör.

Anförande nr 67

M i r j a R ä i h ä (V): Ordförande, fullmäktige! Det här blev väldigt konstigt. Min fråga handlade inte alls om huruvida vi ska ha kommunal verksamhet, om allt ska vara kommunalt eller om hur många företag det ska finnas.

Jag frågade dig: Kan du garantera att detta inte händer igen? Kan du garantera att en äldre människa inte har en obäddad säng som upptäcks i juli och som inte har varit renbäddad sedan april? Det är det jag ställer en fråga om. Det handlar inte om hur många företag det finns och inte om huruvida det ska vara kommunalt. Har våra äldre rätt att få sina sängar bäddade? Och kan du garantera som ansvarig politiker att det också blir gjort?

Anförande nr 68

Borgarrådet L a r s s o n (M): Mirja! Det är snart valrörelse. Men jag tror att du behöver fundera lite på vad som är alternativen till att kontrollera olika verksamheter och se till att man följer upp kvaliteten. Det är viktigt för er att ta ställning i den frågan.

Jag kan konstatera att varje enskilt fall där inte kvalitetsuppföljningen har fungerat genom åren måste leda till att man förbättrar systemen. Vi införde nu vid årsskiftet ett nytt tidsregistreringssystem för att se till att man inte kan fuska med avvikelser och att man inte kan säga att man har varit någonstans utan att man har varit det. Det är en oerhört viktig del av kvalitetsuppföljningen. Vi utvecklar systemen och ser till att vi undanröjer hoten och risken för att det ska ske misstag av detta slag eller rena brottsliga gärningar. Vi måste kunna följa upp det.

Ingen kan garantera någonting. Du kan inte garantera någonting. Men vi ser till att följa upp det hela och ser till att täppa igen hål som alltid finns i alla system, även när Socialdemokraterna styr i den här staden.

§ 15 Huvudavtal och Delprojektsavtal inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling (utl. 2014:10)

Anförande nr 69

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Det beslut vi nu kommer att fatta har redan många gånger kallats historiskt. Det är det verkligen. Men det viktiga med det här beslutet är inte bara den historiska kraften i det – det kan vi ägna oss åt vid andra tillfällen att fundera på – utan också att vi bygger Stockholm vidare, att vi bygger jobben vidare, att vi öppnar för 140 000 nya bostäder inom en period av 16 år. Ibland tror jag att vi nästan lurar oss själva när vi talar om 2030. Det kan låta långt borta, men det är det inte. Det är ett historiskt beslut för att se till att livskvaliteten i Stockholm fungerar.

Våra goda kollektiva transporter, där tunnelbanan är en otroligt viktig del, är en del som gör att Stockholm fungerar, att man kan bo på ena sidan och jobba på den andra, ha vänner på den tredje och gå på bio på den fjärde delen av Stockholm, och man kan klara av detta i en alldeles vanlig vardagskväll. Det är det som gör Stockholm rörligt och som bidrar till att Stockholm är en framgångsrik stad.

Det viktiga i den här överenskommelsen är kopplingen mellan att bygga ut tunnelbanan och att vi samtidigt lovar bostäder. Vi och tre andra kommuner lovar att bygga bostäder samtidigt som vi är med och tar vårt ansvar, ett stort ekonomiskt ansvar, för att bygga ut tunnelbanan. Det här är jag övertygad om kommer att tjäna som modell för många överenskommelser i framtiden om infrastrukturens uppbyggnad. Gör vi kopplingen till bostäder blir det en helt annan sak när man ska räkna på den samhällsekonomiska kalkylen för stora infrastrukturprojekt.

Problemet är, och det har framhållits många gånger, att det är ganska lätt att säga att den samhällsekonomiska kalkylen för ett bygge av tunnelbana, en stor väg eller spårväg i dagens sammanhang och med dagens befolkning inte går ihop. Men här handlar det om att vi är en växande region. Vi visar det klart genom att vi tar ansvar för att bygga nya bostäder. Totalt sett enligt överenskommelsen, när vi lägger ihop alla kommuner, har det adderats 78 000 bostäder. För Stockholms stads del kunde vi höja vårt redan ambitiösa mål om 100 000 bostäder till 2030 till 140 000 bostäder 2030.

Det här speglar hur viktigt det är att ha en stad med stark ekonomi, en välskött ekonomi. Det är tack vare de överskott som Alliansen har kunnat förvalta alltifrån 2007 och framåt som gör att vi kan ta på oss en så stark medfinansiering som vi här gör, 3 miljarder kronor, utan att spara in på service, utan att höja skatten och så vidare. Det här är pengar som vi fått genom en noggrann ekonomisk förvaltning och framsynthet. Vi har gjort avsättningar till utbyggnad av infrastruktur år efter år. Det gör att vi nu kan leverera tillbaka till stockholmarna.

Ibland får man frågan: När vi har så stora överskott, borde ni inte höja utgifterna där eller sänka skatten där? Jag sänker gärna skatten när det finns utrymme, men det är lika viktigt för stockholmarna att få tillbaka i utvecklad infrastruktur, i nya jobb och i 140 000 bostäder.

Fru ordförande! Jag gläder mig åt att det finns en stark uppslutning i denna sal bakom överenskommelsen. De två största oppositionspartierna har nöjt sig med särskilda uttalanden, som ser ut som särskilda uttalanden brukar göra från oppositionen, men jag tänker inte vara grälsjuk över dem. Det viktiga är att det är en bred enighet om att ta det här ekonomiska ansvaret och att svara upp mot åtagandet när det gäller nya bostäder, som vi gör i det här ärendet. Att Vänsterpartiet har valt att reservera sig mot är ett problem för Vänsterpartiet. Det får de hantera alldeles själva.

Med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 70

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det var lite grann av en målbild när vi från Centerpartiet som ett av få partier drev frågan om utbyggd tunnelbana i valet 2010. Nu får vi stå här och under mandatperioden fatta beslut om att bygga ut tunnelbanan här i Stockholm.

Anledningen till att vi är för att bygga ut tunnelbanan – det kanske låter som självklart i dag men inte för några år sedan – är att det är en del av att bygga ut det hållbara Stockholm. Stockholm växer, vi vet det, och som politiker har vi en stor uppgift och en stor utmaning och ett stort ansvar att se till att Stockholm växer på ett hållbart och vettigt sätt. Det går inte att göra det på annat sätt än att bygga ut tunnelbanan och se till att bygga ordentligt med bostäder längs med tunnelbanans sträckning så att vi får den hållbara och täta staden där man kan gå, cykla eller åka kollektivt till jobbet. Det är precis så man ska bygga en stad.

Självklart är vi från Centerpartiet, precis som alla andra hoppas jag, glada över att se att regeringen varit tydlig med att se till att få till ett avtal om att bygga ut tunnelbanan i Stockholm. Vi har varit från Centerpartiet varit ännu gladare när vi såg att en av förhandlingspersonerna var en person med centerbakgrund. Samtidigt tyckte vi att det var lite bekymmersamt med en koppling till en stor motorled, men där har vi tillsammans varit väldigt duktiga på att ta en sak i sänder. Jag tror att det är ett bra val vi gjort nu, att titta på tunnelbanan isolerat och att koncentrera oss på den.

Vi får nio nya tunnelbanestationer. Det kan bli tio med det som Alliansen har pratat om i dag, och det tror jag väldigt starkt på. Jag tror också på den lösning som har valts så att vi samtidigt tar ett hållbarhetsansvar för trafiken i övrigt när vi använder oss av en höjd trängselskatt för att finansiera delar av tunnelbanesatsningen. Det är någonting som vi från Centerpartiet har drivit. Därför kan jag tycka att det är lite grann av en jackpot för oss. Vi får en hållbar stad, vi får en höjd trängselskatt och en hett eftertraktad utbyggnad av kollektivtrafiken i form av tunnelbana.

Nu riktar vi in oss tillsammans med de övriga i Alliansen på fortsättningen, tunnelbana 2.0. Vi har börjat redan i dag genom att peka ut var vi vill fortsätta. Tunnelbanan är någonting vi vill bygga vidare i Stockholm även i fortsättningen. Jag är övertygad om att det kommer fler sådana här förslag om att bygga ut Stockholm i fortsättningen med ännu mer tunnelbana.

Det är roligt för mig att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, så jag gör det.

Anförande nr 71

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Det ser väl nästan ut som en tanke att det i år är 20 år sedan den senaste tunnelbanestationen invigdes i Stockholm, och det var Skarpnäck. Jag tycker att det är fantastiskt att vi nu äntligen har en regering i Sverige som inser värdet av att Stockholms stad utvecklas och tillåts växa. Sanningen är den att ska Stockholm kunna fortsätta att växa måste vi bygga ut kollektivtrafiken. Därför är den här satsningen, precis som Sten Nordin och Per Ankersjö har varit inne på, otroligt viktig för att vi ska kunna fortsätta att utvecklas som stad.

Den här tunnelbanesatsningen möter den efterfrågan som finns bland människor i andra delar av Sverige men också i andra länder som kommer hit för att arbeta, bo och leva. Att bygga ut tunnelbanan är ett sätt att möta behoven hos dessa.

Som vanligt från oppositionen är det: Det är för lite, för sent och så vidare. Då vill jag påminna om att det faktiskt är 20 år sedan vi invigde en tunnelbanestation i Stockholm senast. Det här visar att vi har styren i Stockholms kommun, i landstinget och på andra sidan vattnet här som levererar, som vågar se att det är bra att Stockholm växer. Sådant har vi sällan sett på andra sidan av salen.

Anförande nr 72

E w a S a m u e l s s o n (KD): Ordförande, kommunfullmäktige! Äntligen, är det väl många som skulle vilja utropa i dag när vi fattar det här beslutet. Utbyggnaden av tunnelbanan är en av de viktigaste frågorna för att möta tillväxten av Stockholm. Befolkningsökningen ställer stora krav på en fungerande kollektivtrafik, och spårbunden trafik är bland det bästa att möta det behovet.

Med en utbyggd tunnelbana ökar attraktiviteten hos bostäder i närområdet. 140 000 nya bostäder till 2030 förutsätter en utbyggd kollektivtrafik. Det är en efterlängtd och historisk överenskommelse som staden nu slutit tillsammans med staten, landstinget, Solna, Nacka och Järfälla kommuner och som gäller både bostäder och en utbyggd infrastruktur.

En viktig del av utbyggnaden är att skapa tvärförbindelser med olika kollektivtrafikslag. Att det finns ett sådant behov visar inte minst Tvärbanans tillkomst som till en början ifrågasattes.

Stockholmarnas arbetsresor går till stor del redan i dag i kollektivtrafiken. Sju av tio brukar nämnas. Det finns anledning att tro att den andelen naturligtvis kommer att öka. Jag är positiv till att Alliansen, utöver det beslut som vi fattar i dag, har givit ledningen i staden i uppdrag att titta vidare på utbyggnaden av tunnelbana från Hagsätra till Älvsjö, något som jag i och för sig från Kristdemokraternas sida hade hoppats skulle ha funnits med redan i det här beslutet. Men nu ser vi fram emot att det kan komma allt eftersom.

T-banans utbyggnad som också sker i redan utbyggda bostadsområden är mycket positiv, till exempel Sofia på Södermalm och Hammarby Sjöstad. Det stora bostads- och arbetsplatsområdet i Hagastaden, som nu börjar byggas, blir naturligtvis än mer attraktivt när en t-banestation är på plats också i det området.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 73

Jan Valeskog (S): Ordförande, fullmäktige! Vi har tidigare talat om hur valhjänt och senfärdigt majoriteten hanterat olika infrastrukturprojekt. Norra länken försenade Moderaterna i tre år helt i onödan. Annars skulle den ha varit klar för två år sedan. Ett halvt år stoppades projektet Citybanan, helt i onödan. Nu har det varit sju års blockering av tunnelbanebyggnaden i Stockholm, helt i onödan.

Det märks tyvärr i kvaliteten på det här ärendet. Vi socialdemokrater har varit de största förespråkarna för utbyggd tunnelbana, i motsats till den borgerliga majoriteten. Vi har slagits för projekt som omfattat 30 000, 40 000, 50 000 eller 60 000 resande per dag. Moderaterna har slagits för Spårväg City med 6 000 resande per dag.

Det som borde ha funnits i det här ärendet är samhällsekonomiska analyser av projektet. De saknas, och det är egentligen oacceptabelt. Stockholm är den enda region i landet som sluter avtal om gigantiska projekt helt utan sådana analyser. Vartenda projekt tidigare på nationell plan och länsplan i hela landet har sådana kalkyler. Även samtliga projekt i kommande nationell plan har genomarbetade samhällsekonomiska analyser, men inte här, i detta miljardprojekt om tunnelbana.

Vad beror det på? Svaret är naturligtvis att det är extremt bråttom när vi närmar oss valet. Det tog sex år för förståndiga moderater och även folkpartister att bryta ned tunnelbanemotståndet hos Wennerholm, Nordin och andra religiösa spårvagnsälskare. Det var bra gjort. Det var bara tre och ett halvt år sedan som Moderaterna ordnade en demonstration i Stockholm på Sankt Eriksplan mot Socialdemokraternas krav på tunnelbana till Hagastaden, 50 plakater mot Socialdemokraternas krav på mer tunnelbana. Tre och ett halvt år senare demonstrerar ni för tunnelbana, det är en knappast förtroendeingivande svängning.

Samhällsekonomiska analyser är viktiga för alla projekt så att de kan ställas mot samtliga andra spårutbyggnadsprojekt som staden och landstinget vill genomföra. Men med det här underlaget klarar ni inte av att göra det. Självklart ska de mest samhällsekonomiska projekten gå först, inte de projekt som trafiklandstingsrådet på bättre middagar gjort upp om med kommunalrådet i Lidingö eller Österåker.

Jag gratulerar till omsvängningen, men beklagar att ni inte kan leverera ett fullständigt beslutsunderlag.

Anförande nr 74

Borgarrådet Edholm (FP): Surt, surt, surt, så surt att det inte ens kan slås av den suraste räva, detta lilla anförande. Det slog mig att det är märkligt hur man kan vara för ett projekt så till den milda grad som Jan Valeskog tycks vara och samtidigt tycka att det har gått alldeles för långsamt men också gått alldeles för fort på slutet därför att det inte har gjorts någon samhällsekonomisk kalkyl. Man får faktiskt bestämma sig för vilken linje man ska ha: antingen har det gått för långsamt, eller så har det gått för fort.

Jag kan bara konstatera att 1994 var det senaste gången som vi invigde en tunnelbanestation i Stockholm. Under alla de år som vi har haft ett rödgrönt styre i Sverige

har det inte invigts några tunnelbanestationer. Det beror på att det har varit ett totalt ointresse för Stockholmsregionen från varje rödgrön regering i det här landet.

Anförande nr 75

Jan Valeskog (S): Det har som sagt dröjt i sju år, och underlaget är halvdant. Men vi är glada för det här, och det har vi sagt många gånger. Däremot tycker jag att det är särskilt modigt av Lotta Edholm att gå upp i den här frågan. År 2009 gick hon upp i talarstolen och sade att hon tyckte att det var otäckt att åka tunnelbana. Hon ville ha spårväg i stället, och det har hon nu.

Anförande nr 76

Borgarrådet Andersjö (C): Fru ordförande! Jan Valeskog får anstränga sig hårt för att hitta någonting som är negativt i det här förslaget från hans synpunkt. Då landar han på att det är avsaknaden av samhällsekonomiska analyser. Han misstänker, får vi höra mellan raderna, att man skulle satsa på andra spårlösningar i stället, de spårlösningar som han har ägnat halva sitt anförande åt att dissä. Avsaknaden av underlag verkar i alla fall inte vara något hinder för er att säga ja till det borgerliga budet, eftersom ni inte har något annat alternativ.

Jag kan väl säga att det nog inte finns något exempel i världen, om vi nu ska prata samhällsekonomiska analyser, på att en tunnelbaneutbyggnad i en tillväxtregion som Stockholm inte skulle löna sig, en otroligt kapacitetsstark kollektivtrafik i en tillväxtregion som Stockholm. Det tror jag ärligt talat inte att ens du själv tror på, Jan Valeskog. Men att du skulle vilja ta ett varv till och göra en samhällsekonomisk analys på två år är väl ganska tveksamt, eller?

Anförande nr 77

Jan Valeskog (S): Om ni hade haft Socialdemokraternas tempo i den här frågan hade de samhällsekonomiska analyserna varit klara för länge sedan. Det märkliga är att borgarrådet inte förstår själva poängen med samhällsekonomiska analyser. Det är just att en del projekt som har beslutats i landstingshuset inte matchar den goda samhällsekonomiska effekt som tunnelbaneprojekten har. Jag är övertygad om det. Men ni har inte kunnat prestera en sådan analys, och då kan man inte heller jämföra. Man har fattat en hel del tokiga beslut under åren och kastat bort en del pengar helt enkelt.

Anförande nr 78

Borgarrådet Nordin (M): Fru ordförande! Man blir inte klok på om Jan Valeskog tycker att vi skulle ha tagit längre tid på oss eller om det här borde ha gjorts för sju år sedan. Hade det gjorts för sju år sedan hade det funnits ännu mindre tid för en samhällsekonomisk analys.

Låt oss titta på vad den oberoende forskningen säger. Den enda del som jag kunnat fånga upp som kritiserats samhällsekonomiskt är utbyggnaden till Nacka. Men den är vi beredda att försvara av stadsmiljöskäl i Stockholm, att det minskar biltrafiken i Stockholm, och med att Nacka tar på sig att bygga nya bostäder. Därmed tror jag att vi gemensamt, Jan Valeskog, kan försvara även Nackalinjen; de andra är redan hemma.

Sett ur Stockholms stads synvinkel är det här briljant samhällsekonomiskt. Vi satsar 3 miljarder, och det är mycket pengar. Men vi klarar det tack vare vår välskötta ekonomi. För det får vi möjlighet att bygga ytterligare 40 000 bostäder. I Hagastaden satsar vi 2 miljarder till en nödvändig överdäckning och får 5 000 bostäder och mycket annat bra. Relationerna är fantastiska.

Anförande nr 79

J a n V a l e s k o g (S): Jag är fullständigt övertygad om att de här tunnelbane-projekten är samhällsekonomiskt lönsamma, men man skulle ha gjort det här för sex sju år sedan. Då hade ni inte behövt göra de miljardinvesteringar som ni har gjort i flera fall och håller på med utan kunnat prioritera på rätt sätt. Det är det som är kritiken.

Annars måste jag tillägga att förutom Lotta Edholm är Sten Nordin en modig person som går upp. Jag ser här hur du, Sten, år 2010 i ABC kraftfullt argumenterade mot utbyggnaden av tunnelbanan och sade: Vi ska vara väldigt glada för det tunnelbanenät vi har i Stockholm, men i framtiden får vi nog tänka annorlunda, för tunnelbanebyggen blir fruktansvärt dyra. Det säger det moderata finansborgarrådet. På frågan om tunnelbanan ser ut att vara färdigbyggd inom överskådlig framtid svarar Sten Nordin: Ja, jag tror det av realistiska skäl.

Anförande nr 80

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag ska sälla mig till den skara som tycker att det här förslaget är alldeles utmärkt. Om det är någonting Stockholm behöver är det mer tunnelbana. Vi behöver mer kollektivtrafik. Staden växer kraftigt. Vi vet att bilismen ökar. Det är någonting som vi måste göra någonting åt.

Här står vi inför ett beslut som blir en bra början. Vi vet att redan i de tunnelbaneplaner som 1965 togs fram fanns de här dragningarna med. Det tog ungefär 50 år att komma hit. Det kan man säga är långsiktig planering, men det är en för kort planering, det skulle ha gått mycket fortare. Det skulle ha varit klart redan 1979.

Vad vi kan se är att det här behövs nu, men det är bara en början på det som måste göras för att Stockholm ska klara den utveckling som vi står inför. Därför är detta rätt steg i den utveckling som vi kommer att se till att Stockholm kommer att få. Vi behöver mer tunnelbana, vi behöver mer tunnelbanor som ligger i den västra delen av Stockholm. Vi behöver knyta ihop den södra delen och den norra delen så att vi får ett nytt snitt över Mälaren. Här kommer en orange tunnelbanelinje in som det förslag som gör att vi inte sitter och trampar i 50 år till.

Med de här utbyggnadsplanerna och den här möjligheten kan Stockholm på ett seriöst och bra sätt klara av de problem som vi står inför. Det här är stora utbyggnader som framför allt riktar sig till andra delar av staden. Områdena runt Bromma vet vi kommer det att vara stora problem med avseende trafiken. Biltrafiken ökar, och vi måste se till att de tunnelbaneutbyggnadsidéer som finns genomförs nu.

Jag tycker att det är alldeles utmärkt att Alliansen har kommit fram till det här beslutet. Jag är lite förvånad över att landstinget förväntar sig att vi ska bygga ut tunnelbanan när vi lämnade över ansvaret för tunnelbanan till just landstinget i

början av 1970-talet. Men vi måste stå för det som är nu, och vi måste lösa de problem som är nu.

Därför ska vi självfallet bifalla förslaget. Jag ser fram emot, när ni plockar fram de miljarder som ni vill plöja ned under Ekerö och fortsätter tunnelbaneutbyggnaden, att vi kommer rätt i den här staden.

Anförande nr 81

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Stockholm växer, och det ska det göra på ett planerat sätt, tycker vi, och hållbart så att klimatmålet kan uppnås. Om det här sägs det ingenting i Alliansens förslag. Bara en klimatanpassning till 2030 kräver en fördubbling av kollektivtrafiken. Då kvarstår den beräknade biltrafiken på förbifarten, med de starkt ökade utsläpp som det innebär. Det kan bli ytterligare en fördubbling om det vill sig illa.

Staden saknar en realistisk planering som integrerar klimat, bebyggelse och trafik. Man saknar pengar på grund av de minst 50 miljarder som nu slösas bort på den så kallade förbifarten. Det är brist på samhällsplanering i staden. Det står i skrivningen att man förväntas få 2,6 miljoner människor till 2030. Det beror faktiskt på hur man planerar och om folk kommer att ha råd att köpa eller hyra de lägenheter som produceras till alldeles frö höga priser. Med marknadshyror blir det inga 2,6 miljoner i regionen. Då flyttar folk dit där de har råd att bo, och det kanske är bäst så. Marknadshyror kanske är det som gör att hela Sverige kan leva.

Vi vill ha bostäder också i Stockholm för vanligt folk, inte bara i Korpilombolo. Vi stöder de utbyggnader som Alliansen föreslår, men vi vill ha mer. Tunnelbanan ska fortsätta från Nacka till Orminge, och utbyggnaden från Solna och från Älvsjö till nordvästra Stockholm. Skarpnäckslinjen bör fortsätta. Vi måste få med Västberga i tvärförbindelser i södra Stockholm, och vi behöver redan nu snabbusslinjer som tillfälliga lösningar.

Vi kan konstatera att kostnaderna är underskattade. Det saknas uppgifter om ökade driftskostnader, stationsanpassningar, överklagandekostnader och en samhällsekonomisk lönsamhetskalkyl som tar hänsyn till bostadspriser med högerpolitik. Det vore intressant att se dessa.

Om några decennier har klimatet förändrats i Stockholm. Då behövs en klimatanpassad samhällsplanering som vi nu saknar och som man åter har missat. Då behövs grönområden och vegetation i innerstaden, och det behövs vatten och sjöar. Det behövs för att vanligt folk ska kunna leva i Stockholm i fortsättningen. Staden förbinder sig att bygga 80 000 lägenheter. Det tror vi är möjligt, men vi är mycket tveksamma till förslaget om 140 000.

Det som behövs är en mycket mer detaljerad utredning som visar på vilka utpekade områden man kan bygga på med bibehållna värden i staden och med en finansiering byggd på hyror som vanligt folk har råd att betala och med all den service som behövs, från återvinningscentraler till skolor och daghem och plats för samtal och umgänge. Ska vi med bibehållen livskvalitet bygga ut Stockholm ska det ske med bevarade grönområden, restaurerade vatten och bostäder på Bromma flygfält, en

förbifart helt ersatt med satsningar på kollektivtrafik, cykelbanor och grönstråk och med en solidarisk samhällsplanering som integrerar hela regionen och landet i övrigt.

Stöd till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 82

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det är piruetter som görs här när man reserverar sig och samtidigt säger att förslaget är ganska bra. Jag har tittat, för jag är sådan som läser reservationer, och sett att det framför allt är kopplingen till bostadsbyggandet som ni är emot. Det är väl det du antyder, Stellan, när du på något vis får det till att den här tunnelbaneutbyggnaden skulle leda till marknadshyror i Stockholm. Jag vet inte riktigt hur det gick till.

På vilket annat sätt ska man bygga ut Stockholm om man inte gör det genom att bygga ut tunnelbana och i de delar där vi bygger tunnelbana? Det är väl det som även med Vänsterpartiets politik borde vara ett bra sätt att bygga och bygga ut ett hållbart Stockholm. Eller är det så att ni ska ta steget fullt ut i ert motstånd? Lösningen med Bromma flygfält vet vi inte är realistisk. Är det så att ni ska ta steget fullt ut och bli det parti som går i bräsch för ett motstånd mot att bygga bostäder i Stockholm?

Anförande nr 83

S t e l l a n H a m r i n (V): Vi vill både bygga ut tunnelbanan och bygga bostäder i Stockholm, och det framgår vår reservation. Vi tillstyrker delvis förslaget just därför att vi vill bygga ut tunnelbanan och göra mer. Men vi vill bygga på ett planerat sätt och vill se till att bostadsbyggandet kommer att ske i närheten av det utbyggda tunnelbanenätet och på ett ansvarsfullt sätt. Det tycker vi inte det gör med det här förslaget.

Vi har faktiskt marknadshyror i den här regionen, och det innebär att priserna blir alldeles för höga för både mark och bostäder. Ni kan själva se vad priserna är för nybyggda hyresrätter, både 10 000 och 12 000 kronor i månaden. Det är fullständigt uppenbart att vanligt folk inte har råd att betala det, med den konsekvensen att folk trots att de eventuellt vill flytta till Stockholm, vilket inte så många vill som ni tycks tro, inte har råd att göra det. Då faller hela utbyggnadsplanen. Om priserna blir så höga har jag svårt att se att många människor, miljoner, har råd att bo i det här området. Det är ett allvarligt problem.

Anförande nr 84

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag hoppas verkligen för min del att det blir som Sten Nordin sade, att det blir ett historiskt beslut som vi nu fattar, att det blir ett första steg i att bygga ut tunnelbanan rejält i Stockholm, för det behövs. Därför står vi bakom det här avtalet. Jag vill börja så.

Tyvärr är avtalet historiskt inte bara i den mening som Sten Nordin nämnde, utan det finns en del andra saker som riskerar att göra det historiskt. Till att börja med den lite lustiga delen: Det är en av de mest spektakulära omsvängningar vi sett i Stockholmspolitiken. Efter sju och ett halvt års tunnelbanemotstånd där den enda nya investeringen i spårbunden kollektivtrafik har varit hundra meter spårvagnsräls utanför NK kommer plötsligt detta.

Ni har precis som Jan Valeskog nämnde slagit fast att tunnelbanan ska vara färdigbyggd, och så sent som 2009 demonstrerade ni mot utbyggnaden av tunnelbanan. Jag tror att det ska finnas en bild på det som jag ska visa upp här. Vi som har varit med i politiken ett tag vet att när Moderaterna tar till gatorna och demonstrerar då är det banne mig allvar. Jag tror att det var i oktober 1938 som de senast gjort så. Det är alltså inte någon liten omsvängning.

Det är ett unikt avtal också så till vida att det närmast presenterades, vilket störde mig lite, som en enpartiöverenskommelse där M nationellt träffat M i landstinget och några M-styrda kommuner och kommit fram till någonting, några farbröder runt ett bord. Det äger sin logik, givet att det enda hårda motståndet i den här regionen funnits internt i M, men det har varit en närmast parodisk ordning. En av mina kolleger träffar statens förhandlingsman och han beklagar att det inte funnits tid att träffa S och andra oppositionspartier.

Det är också historiskt avtal så till vida att kommuner och landsting bär en historiskt stor del av finansieringen. I det västsvenska paketet står staten för 50 procent. Här står den för 18 procent. Så mycket tycker staten att det är värt att investera i Stockholm.

Icke desto mindre är det bra för Stockholm att era nationella företrädare har tagit er i örat så att ni har svängt i den här frågan. När Stockholm växer måste tunnelbanenätet byggas ut.

Även om processen har varit märklig och den statliga insatsen är osedvanligt klen väljer vi som sagt att stå bakom det därför att Stockholm behöver mer investeringar i tunnelbana och att mer investeringar i tunnelbana kräver breda uppslutningar.

Anförande nr 85

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Att demonstrera för gröna linjen, är det verkligen att demonstrera mot tunnelbanan, Roger Mogert? Ert förslag när det gäller Hagastaden skulle innebära att man tog bort vart tredje tåg på gröna linjen. Nu har vi ett bättre förslag som ni står bakom.

När du försöker skriva historien om Moderaterna och tunnelbanan älskar du, Roger Mogert, att dyka ned i gamla bilder och tolka det på ditt sätt. Cederschiöldöverenskommelsen 2007 står Moderaterna bakom. Vi hade väljarnas förtroende även då. Det som irriterade var att det var så många moderater som var inblandade, men det beror på att vi har väljarnas förtroende.

I Cederschiöldöverenskommelsen finns tunnelbana till Nacka med, i utblick efter 2020 mot 2030. Det är det vi genomför nu. Tunnelbanan till Nacka ska stå klar 2025. Vi stod bakom Cederschiöldöverenskommelsen, och vi genomför detta nu. Din historieskrivning stämmer inte, Roger Mogert.

Anförande nr 86

Borgarrådet M o g e r t (S): Låt mig börja med att säga att det ni var emot var utbyggnaden av tunnelbanan ut mot Karolinska. Det var det ni protesterade mot i den här salen och på gator och torg. Så var det med den saken. Men det är riktigt att det

står som 20:e och sista punkten i Cederschiöldöverenskommelsen är tunnelbanans förlängning till Nacka och utblick något senare. Det är helt korrekt.

Jag måste till slut säga att jag är på allvar lite orolig. Jag tycker att vi gemensamt ska fundera om det är på det här sättet vi ska planera och bygga ny infrastruktur. Vi har fått en situation där staten de facto är den som huvudsakligen bestämmer vad som ska hända i Stockholm, och vi är de som huvudsakligen ska betala. Jag skulle helst vilja se det omvända.

Anförande nr 87

Daniel Forslund (FP): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Historiskt är nog ordet för dagen här, och det är verkligen ära för mig att i dag få vara med och fatta ett historiskt beslut, som är historiskt ur så många olika aspekter. Jag med hjärtat söder om söder och med ett uppdrag i exploateringsnämnden tittar särskilt på länken mellan kollektivtrafiken och bostadsbyggandet.

Jag hade lite svårt att hänga med i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets tankar att inte vilja koppla dem till varandra, men det här är en väldigt viktig del i att skapa samhällsekonomi, skapa samhällsnytta i de investeringar vi nu gör. Likadant var det när Tvärbanan byggdes. Det var inte heller samhällsekonomiskt gynnsamt, men det visade sig vara fantastiskt bra. Vi kunde bygga nya bostäder och skapa nya trafikmönster.

Inte mindre än 40 000 nya bostäder planeras längs med de tre tunnelbanegrenarna i söderort. Dagens stora nyhet är att förtäta kring Älvsjömässan. När vi nu kan förlänga tunnelbanan från Hagsätra till Älvsjö skapar vi en helt ny möjlighet att bygga bostäder i söderort på en bortglömd plats, på hårdgjord mark, på en yta som tidigare inte tillförde mycket värde till stadsdelen. Nu kan vi bygga mellan 8 000 och 10 000 bostäder här. Precis så ska vi tänka. När vi nu kan skapa en dynamisk knutpunkt genom Älvsjö station, där bussar, pendeltåg och tunnelbana möts, och i fortsättningen kanske också en spårväg med Spårväg Syd som planeras från Flemingsberg via Kungens kurva, Skärholmen och Älvsjö, kan vi skapa mycket stora möjligheter för framtiden.

Från Folkpartiet vill vi se den här överenskommelsen och dagens stora nyhet om förlängningen från Hagsätra till Älvsjö som en startpunkt på någonting mycket större, en språngbräda till att förlänga den planerade Spårväg Syd från Skärholmen och Älvsjö vidare genom söderort, binda samman de yttre delarna av tunnelbanans gröna linje, skapa en tvärförbindelse som är spårbunden hela vägen från Skarpnäck till Skärholmen. Vi tror att det är viktigt, viktigt också ur exploateringssynpunkt. Vi har i Alliansen fört fram detta som en viktig fråga, en nyckelfråga, för att kunna bygga enligt de mål som vi har för bostadspolitiken.

Precis när vi hittade mark för stora mängder bostäder kring Älvsjö kan vi hitta motsvarande stora ytor för bostadsexploatering och nya arbetsplatser ute i yttre söderort, om vi bygger fler tvärförbindelser. Låt detta vara startpunkten på en fortsatt offensiv trafikutbyggnad kring kollektivtrafik i Stockholms stad!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 88

Stellan Hamrin (V): Jag vill bara förtydliga att vi hemskt gärna vill se till att man bygger i kollektivtrafikhärlägen. Uppfattade du något annat, Daniel, var jag otydlig eller hörde du fel. Det vill vi gärna, och vi stöder gärna de förslag till utbyggnaden av tunnelbanan som du presenterade här. Men vad vi vill ha är kontroll över priserna därför att priserna över mark och byggande bestämmer vilka hyror vi får. Med den utveckling vi har nu kan vi inte i några lägen acceptera, speciellt inte kollektivtrafikhärlägen, att det blir extra dyrt jämfört med alla andra lägen. Vår reservation handlar väldigt mycket om att ha kontroll över den utvecklingen.

Sedan vill vi inte heller bygga på grönområden, vilket ni föreslår. Det tycker vi är dåligt.

Anförande nr 89

Daniel Forslund (FP): Tack för det förtydligandet! Det är bra att vi är eniga om att det finns möjlighet att bygga och att det finns en koppling mellan bostadsbyggande och kollektivtrafik. Det är mycket bra.

Det här med priserna på bostäder har en väldigt tydlig koppling till bostadsbristen och hyresnivåer och prisnivåer i Stockholms stad. Det är just därför detta är så viktigt, det är därför vi ska koppla kollektivtrafikutbyggnaden till bostadsbyggandet. Det är först då vi kan hitta lägen i söderort där vi kan bygga mycket, bygga billigt, bygga bort den bostadsbrist som pressar upp bostadsprisnivån i Stockholms stad. Vi måste se den här länken tydligt, tycker jag.

Vi i stadsbyggnadsnämnden blir bakbundna om man inte offensivt satsar på kollektivtrafiken. Det är då vi kan locka byggherrarna att bygga i dessa lägen som i dag är bortglömda. Det finns ytor som inte är grönområden i söderort, gamla industriområden, gamla hårdgjorda ytor som kan exploateras för bostäder.

Anförande nr 90

Borgarrådet Moger (S): Jag har egentligen bara en fundering. Daniel lyfte sträckningen Hagsätra–Älvsjö. Den frågan har precis varit ute på remiss på ett flertal nämnder. Varför har Folkpartiet i alla dessa nämnder röstat nej till att göra just det ni nu gör ett utspel om?

Anförande nr 91

Daniel Forslund (FP): Vi vill alltid satsa på de mest kostnadseffektiva trafikslagen. När det gäller utbyggnaden av tunnelbanan har vi alltid avvägt: Vad är det mest kostnadseffektiva? Är det spårväg i ytläge eller är det tunnelbana? Enligt de studier som vi har sett anser vi att i det här läget passar det absolut bäst med tunnelbana. Det är ett mycket mer kapacitetsstarkt trafikslag. Det kommer att skapa möjligheter att bygga den täta staden kring Älvsjömassan.

Vi lyssnar mycket på de fakta som tas fram i de olika utredningar som görs. Men vi tar också ansvar för ekonomin och väger de olika trafikslagen mot varandra. Här tycker vi att tunnelbanan passar bäst. I yttre söderort det kanske passar bättre med spårbunden trafik för att binda samma Skarpnäck med Skärholmen, som jag sade.

Anförande nr 92

Ewa Larsson (MP): Jag tar fasta på resonemanget om det långsiktiga, hur vi kan göra ytterligare satsningar och var vi kan bygga ytterligare bostäder, men också arbetsplatser. Vi får arbetsplatser om vi får bättre kollektivtrafik. I dag behöver vi 55 000 arbetsplatser i söderort så att människor slipper att åka från söderort till norrort och bilköa.

Vi i Miljöpartiet har finansierat förslaget till Spårväg Syd i landstinget. Vi tycker att det är en landstingsfråga. Det är där det ska betalas. Vi har full finansiering för att tidigare lägga den. Hur ser du på finansieringen? Du säger att vi ska ta ansvar för ekonomin. Jag upplever att det gör vi i Miljöpartiet. Hur kan du ta ansvar för ekonomin och se till att vi tidigare lägger den satsningen?

Anförande nr 93

Daniel Forslund (FP): Tack så mycket för den frågan, Ewa Larsson. Vi kan vara glada över att vi är eniga i vår stadsdelsnämnd i de här frågorna och driva just Spårväg Syd. Jag kommer personligen som kandidat till landstinget i höstens val att driva den här frågan, som är en mycket viktig fråga. Ska vi få råd att bygga ett framtida Stockholm och ha möjlighet att bygga nya bostäder är en av de stora nycklarna till stadens utveckling att bygga i ytterstaden. Vi ser vilken fantastisk möjlighet som skapades i närförort genom Tvärbanan. När den nu förlängs i norrort och västerort skapas nya möjligheter för exploateringar i till exempel Sundbyberg och Solna. Samma sak kan vi tänka oss i söderort.

Jag kommer att driva det här personligen. Vi kommer från Folkpartiet att se på hur vi kan finansiera fortsättningen av tvärsårvägen. Det kan jag garantera.

Anförande nr 94

Åke Askén (MP): Fru ordförande! Det är en trevlig kväll, en efterlängtd kväll. Som Lotta Edholm påpekade var det 20 år sedan den senaste, inte sista, tunnelbanestationen invigdes. Man kan undra vad de stora björnarna har gjort under tiden, fast det vet vi väl. Det har handlat om motorvägar. Det är det man har byggt under tiden. Men nu är det några steg i alldeles rätt riktning.

Jag vill erinra om att när det gäller Tvärbanan tog det tio år från första beslut till första trafikdag, och det är lite grann av en varningssignal med tanke på den tidtabell som nu finns. Första trafikdag år 2020, sedan 2021 och den tredje 2025. Det är inte säkert att det håller, men det gör inte så förfärligt mycket.

Den viktiga frågan är egentligen vad som kommer att hända under tiden, medan vi väntar på det som ska vara klart vid dessa osäkra årtal. Under tiden blir det 35 000 fler stockholmare per år, i hela länet. Det blir jättemycket. Då kan jag inte se någon annan lösning än att vi måste ta in bussar. Vi vill ha stora bussar, fler bussar i egna körfält och så vidare. Ulla Hamilton har pratat om det under senare tid, och det är trevligt. Hoppas att det blir verklighet. Vi måste ha detta först, i väntan på det andra.

Tyvärr är det risk för trafikchaos under tiden. Det beror på finansieringen, och det är ett systemfel, kan man säga. Det är att man ska ha avgifter, trängselskatter om man så vill, bara på Essingeleden enligt det nya systemet. Man borde ha det i hela Saltsjö-Mälarsnittet. Nu kommer bilarna naturligtvis att köra via Centralbron, Västerbron

och Slussen i stället. Om ett par år kommer vi att få ompröva det. Kom då inte och säg att ni inte visste. Nu har vi talat om det för er. Ni bör snarast införa trängselskatter på alla leder.

Regeringen förstod det; den ville att vi skulle göra det. Jag förstår inte varför ni inte lyssnade på regeringen. Ni brukar vara så lyhörda för signaler därifrån, eller har varit det under några år, men inte i det här fallet.

Anförande nr 95

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande, ledamöter! Det är viktigt för Stockholm och Stockholms utveckling att tunnelbanan byggs ut. Att det görs är vi gemensamt glada för i kväll. Det är ett effektivt transportsystem i en snabbt växande stad. Det är klimatsmarta och hållbara transportlösningar som vi pratar om.

Vi socialdemokrater har drivit tunnelbaneutbyggnaden länge, i strid med Moderaterna. Det är glädjande att Moderaterna har svängt. Jag vill bara nämna att vi på Södermalm är extra glada för att vi får en station vid östra Södermalm och Hammarby Sjöstad som knyter en viktig del av innerstaden till tunnelbanenätet. Det är mycket bra.

Vi socialdemokrater har drivit det här länge. Stockholmsmoderaterna har gjort motstånd. Denna senfärdighet har kostat många år i försening. Exempelvis att inte bygga förlängningen till Arenastaden och Hagastaden när man ändå höll på att bygga om Odenplanstationen är väldigt synd och blir kostsamt.

Tack vare trycket från befolkningen, från den socialdemokratiska oppositionen och inte minst från verkligheten har Moderaterna svängt. Möjligen har de sviktande opinionssiffrorna spelat in här, men oavsett hur det är så är det trevligt.

Som flera har varit inne på är vi alla glada för det beslut som vi nu ska fatta. Men man måste lyfta fram att ni inte förhandlade lika bra som göteborgarna. I det västsvenska paketet är statens andel 50 procent. I denna uppgörelse står staten för bara 18 procent. Förseningen och bristande förhandlande kostar alltså stockholmarna mycket pengar.

Även om det kunde ha blivit billigare för stockholmarna och det kunde ha gått mycket snabbare är beslutet äntligen framme för stadens del. Det är mycket glädjande. Grattis till Stockholm! Som sagt: Synd att ni var så långsamma.

Anförande nr 96

S t e l l a n H a m r i n (V): Det huvudavtal som vi nu diskuterar kan inte hanteras utan en mer övergripande planering med realistiska kostnadsberäkningar och en bostadspolitik som gör det möjligt för alla som vill det att bo i staden och i regionen. Helt oavsett vad man tycker om förbifarten är kostnaden, luft- och klimatpåverkan och effekten på samhällsplaneringen i övrigt så stor att det måste relateras till det vi diskuterar i dag. Det har inte skett på ett realistiskt sätt, och förbifarten riskerar att bli den gökunge som spräcker planeringen.

Den samhällsekonomiska kalkylen för förbifarten var redan från början gjord med skohorn. Det framgår tydligt av de orealistiska förutsättningar som jag tidigare

redovisat och som ni inte bemött. Om man bekostar en utbyggd kollektivtrafik med ett överskott från trängselavgifterna och ni vill låta stockholmarna betala genom det här överskottet i stället för att staten tar sin rimliga del med egna pengar kommer det inte att funka. Det här ärendet kommer att återkomma till oss på grund av fördyrade kostnader.

Det kanske väsentligaste felet med förbifarten är dock själva behovet. Det bygger på att trafiken kontinuerligt ökar med någon procent varje år. Om ni inte visste det kan jag berätta att det nu är fem år sedan det här var sant. Precis när Andreas Carlgren tog beslutet om förbifarten upphörde trafiken att öka i landet precis som i staden, precis som det gjorde i Japan 1999 och i USA 2003. Det händer i hela i-världen utom i Trafikverkets nu tio år gamla modeller. Där fortsätter man med sina föråldrade bedömningar.

Vi är många som har pekat på det här ganska länge, men nu börjar det hända saker. I fredags erkände Trafikverket att bilismen kulminerat och kanske till och med minskar. De har lovat att snarast återkomma med sin nya bedömning; det ska bli spännande. Det här innebär många saker, bland annat att förbifarten kanske inte behövs och framför allt inte blir lika lönsam. Lönsamheten hängde på håret redan från början och kan lätt försvinna. Det innebär att inkomsterna från trängselavgifterna blir betydligt lägre än beräknat och höjs, och inkomsterna även med höjda priserna blir mindre. Något överskott att betala den aktuella utbyggnaden av kollektivtrafiken med kan vi nog bara drömma om.

Det här säger jag inte som ett led i en pågående diskussion om förbifarten. Det är ett reellt och påtagligt problem som nu kopplas också till utbyggnaden av hela regionens kollektivtrafik, och det är oklokt. Risken är mycket stor att hela kalkylen faller. Jag tycker att alla ansvarsfulla politiker, och jag hoppas att det finns många sådana på alla hörn i denna sal, borde enas om en ny aktuell lönsamhetskalkyl både för förbifarten och för kopplingen till kollektivtrafiken. Risken är annars stor att förbifarten inte bara havererar samhällsekonomiskt utan att den också drar med sig kollektivtrafiken. Det tycker vi vore väldigt illa.

Anförande nr 97

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Ledamöter och alla stockholmare! För fem år sedan presenterade jag tillsammans med Maria Wetterstrand och Karin Svensson Smith en rapport som hette: *Från ord till handling: En modern och fungerande trafik i Stockholmsregionen*. Vi hade under två års tid låtit trafikforskare och andra bedömare analysera vad vi behöver göra för att få en fungerande trafiksituation i Stockholm. I rapporten presenterade vi att vi behövde flera nya nord-sydliga spårförbindelser, tunnelbana men även pendeltåg, för Stockholms framtid. Det var inte så otroligt mycket jubel från högersidan över de förslagen. Tvärtom fanns ensidigt fokus på att vi ska bygga förbifarten. Kollektivtrafik var inte någonting man hade mycket politik för.

Vi från Miljöpartiet är jätteglada i dag över att man har lyssnat på oss och tar steg mot mer kollektivtrafik, inte tillräckligt, men det är viktiga och bra steg. Vi är övertygade om att ni kommer att lyssna på oss i framtiden. Det som är modernt är att bygga Bromma Parkstad i framtiden. Precis som ni tidigare dissade mer nord-sydlig

kollektivtrafik på spår dissar ni i dag Bromma Parkstad, men välkommen till en framtid där ni lyssnar på oss!

Anförande nr 98

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det var tidigare en ordväxling om hur man skulle kunna finansiera den här utbyggnaden om inte på det föreslagna sättet. Svaret är väl ganska enkelt, Per Ankersjö, och det vet vi väl. Det är bara att skrota Förbifart Stockholm och använda pengarna till någonting bra i stället.

Anförande nr 99

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Alliansen har, som flera av mina kolleger har påpekat, visat att den här överenskommelsen tjänar som en bra språngbräda för att sedan tänka framåt och se vad vi kan göra i nya steg. Där har vi kunnat ta upp frågan om tunnelbana från Hagsätra till Älvsjö och en helt ny stadsdel, Södra Älvsjö. Dynamiken i en sådan här överenskommelse visar att man sedan kan tänka vidare.

Vi kanske befinner oss i slutet av debatten där vi hört socialdemokrat efter socialdemokrat säga att regeringen borde ha finansierat mer och att ni har förhandlat dåligt. Nu är det dags att Socialdemokraterna i så fall lägger korten på bordet. Vad är det i statlig finansiering mer som ni skulle kunna leverera? Var i ert budgetförslag finns det pengar avsatta för tunnelbanan i Stockholm?

Jag hörde Socialdemokraternas partiordförande på tv i går. Han skulle höja skatterna för inte minst arbete i Stockholm på restauranger och annat där ungdomar jobbar med 20 miljarder. De pengarna skulle gå till nya bidrag. Jag hörde honom inte nämna att tunnelbanan i Stockholm ska få sig en rejäl dusör av dessa 20 miljarder. Ni har inte de här pengarna.

Jag såg en tidningsartikel där Roger Mogert säger att för förbifarten borde staten ta ett ännu större finansieringsansvar. Var finns de pengarna?

Skillnaden är att vi slutat med önskelistor. Man kan alltid säga: Regeringen eller någon annan borde betala mer. Men sådant har vi slutat med, för vi tror inte att det imponerar på en enda stockholmare. Det enda som imponerar på stockholmarna är att man levererar det som ett växande Stockholm behöver. För finansieringen av den leveransen måste man som lokalpolitiker vara beredd att ta ansvaret, om man har en välskött ekonomi. Det har vi i Stockholm.

Vi har en urstark ekonomi i Stockholm, och det gör att vi kan ta det här ansvaret. Vi kan träffa avtal med staten och dela på ansvaret. Luddiga påståenden om att staten borde betala mer ser jag som en önskelista till jultomten utan att man egentligen tar politiskt ansvar.

Anförande nr 100

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag tycker att det är en rimlig fråga. Vi är beredda att ta det ansvaret; det är min tydliga signal.

Det finns ett märke i bänken som Göteborg och Västsverige satt och fick 50 procent i statlig finansiering. Vi som inte har fått vara med i denna process kikar lite – Gud

förbjude – på Göteborg den här gången, som ni brukar göra i alla sammanhang, får man väl tillägga.

Det är svårt för oss att avgöra i denna fråga, och jag delar din bild. Men den här gången har ni inte släppt in oppositionen. Det är någonting unikt. Ni har inte gett oss insyn. Vi har inte fått vara med i processen. Jag tror, som jag sade tidigare, att detta är en olycklig väg. Jag hoppas att vi i fortsättningen ska undvika sådant, undvika att hålla vissa utanför och själva försöka styra den här typen av långsiktiga projekt, för jag tror att Stockholm förlorar på det.

Anförande nr 101

Borgarrådet N o r d i n (M): Frågan var som sagt var det politiska ansvaret ligger när man säger att staten borde ha finansierat mer. Då måste man peka på hur staten borde finansiera mer, var i budgeten de pengarna ska rymmas och vad det är för annat som ska vika undan. Det handlar om rätt många miljarder som tunnelbanan i Stockholm kostar.

Jag tycker att det finns en väldig styrka i att vi har kunnat göra den här överenskomsten i regionen, att vi har kunnat se bort från sådant som gör medborgarna så innerligt trötta, att olika huvudmän skyller på varandra. Här har olika huvudmän i stället samarbetat på ett bra sätt. Det tycker jag är en väldig styrka.

Vi levererar inte någonting till stockholmarna som inte vi tror stockholmarna tjänar på. Vi är helt övertygade om att den tillväxt som kommer att komma av alla de bostäder som vi ska bygga, förutom att vi får väldigt bra transporter, kommer stockholmarna att tjäna på långt mer än om vi hade dragit det i långbänk mellan olika huvudmän.

Anförande nr 102

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Nya steg, på väg framåt, vi ska göra mer här, och så kommer finansieringsfrågan. Jag kunde notera i morse ett utspel som ni hade om utbyggnaden av tunnelbanan från Hagsätra, som Roger Mogert så förtjänstfullt har pratat om ganska länge, där ni helt plötsligt säger att staden ska stå för all finansiering, det vill säga 1,3 miljarder.

Det är intressant, för det säger någonting om vad som har hänt. Ni har skruvat upp när det gäller trängselavgifterna. Det är bra. Essingeleden beläggs med trängselavgift; det borde ha gjorts för länge sedan. Det behövs en uppräkning. Ni drar upp det ganska högt och missar Mälarsnittet. Men sedan är pengarna slut. Ni har gjort slut på alla pengar, och då måste ni ta av stadens kassa för att kunna göra någonting, för det finns inga andra pengar. Det verkar helt uppenbart att här har ni förhandlat om tunnelbanan, men det tog slut, det räckte inte ända fram till Hagsätra.

Anförande nr 103

Borgarrådet N o r d i n (M): Vi visar att vi kan ta ansvar för det här paketet med en finansiering på 3 miljarder, som är en förutsättning för att det här blir av, och att vi har kunnat åta oss detta bostadsbyggande.

Sedan går vi vidare och höjer ambitionen i bostadsbyggandet, som vi gör med att planera en helt ny stadsdel, Södra Älvsjö. Vi visar att vi fortsätter. I det bokslut som

vi kommer att lägga fram för fullmäktige gör vi nya avsättningar till infrastruktur. Några förhandlingar via tidningar gör jag inte, utan jag visar, och det skäms inte jag och inte heller Alliansen för, att vi kommer att kunna ta ett ekonomiskt ansvar och lova stockholmarna en fortsatt utbyggnad, män och kvinnor i eget hus i Stockholm, tack vare vår egen välskötta ekonomi.

Anförande nr 104

J a n V a l e s k o g (S): Jag vet att det är många som inte gillar historiska tillbakablickar, men jag kan konstatera att i de överenskommelser som har träffats i nutid om Norra länken och Södra länken har staten tagit på sig över hälften av kostnaderna, med socialdemokratisk förhandlingspartner. Socialdemokratiska kommuner skulle uppenbarligen aldrig, med tanke på hur det ser ut i Sverige, stå för över 80 procent av kostnaderna, som i det här fallet. Man tar betydligt mindre andel.

Orsaken är ganska uppenbar. Det är hela den här senfärdigheten, som flera har varit inne på. Det är flera ledande politiker i landstinget och i staden från Moderaterna som har varit moraliskt nedtryckta i dyn i denna fråga. Ni har motsatt er, ni har demonstrerat. Jag vet inte om Sten Nordin var med och demonstrerade mot tunnelbanan till Hagastaden. Men ni har fått hjälp av era vänner, vilket vi på den här sidan är jättetacksamma för.

När ni har den moraliska sitsen att ni har motarbetat det har ni så mycket att komma med, för ni har skött förhandlingarna tämligen uselt. 18 procent är inte imponerande. Men tiden går, och vi kan inte vänta längre. Vi måste få fram avtalet nu. Men visst har er politik i landstinget och här och er senfärdighet under sju år kostat stockholmarna många hundratals miljoner kronor.

Anförande nr 105

Borgarrådet N o r d i n (M): Många, många ord, men faktum kvarstår även om det är Jan Valeskog som kommer upp i talarstolen. Stefan Löfven och Magdalena Andersson har inte en krona avsatt till tunnelbanan i Stockholm, trots att man ska höja skatterna med 20 miljarder, som man ju skryter med, som inte minst drabbar ungdomars arbete i Stockholm. De pengarna har man lovat ut till olika bidragshöjningar. Det finns inte en krona avsatt till tunnelbanan i Stockholm. Hur mycket ni än skramlar om förhandlingar, men hur skulle ni kunna driva förhandlingar med någon som inte har några pengar? Ni lär inte få ut en krona.

En politik måste hänga ihop, och det är det vi har visat. Politiken hänger ihop med alliansregeringen, med alliansen i Stadshuset och i landstinget och andra kommuner. Det är det som har gjort att vi har kunnat ta det här ansvaret, inte att vi kastar önskelistor på varandra.

Anförande nr 106

J a n V a l e s k o g (S): De historiska exemplen visar att det var annorlunda. De pengarna fanns med socialdemokratiska regeringar och socialdemokratiska förhandlare. Då gick det att lösa på ett bra sätt som var rimligt för stockholmarna. Det var inte 18 procent, utan det var 50 procent, som staten betalade. Det är en väldig skillnad.

Att finansborgarrådet inte kan medge att det är stockholmarna som har fått betala, med stora pengar, sju års försening och ett uselt förhandlingsresultat är obegripligt.

§ 16 Reviderad upphandlingspolicy – innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (utl. 2014:11)

Anförande nr 107

D a n i e l S o m o s (M): Fru ordförande! Upphandling är en balansgång mellan att ställa hårda krav för att säkerställa kvaliteten och att göra det möjligt för småföretag att delta i upphandlingar och göra upphandlingarna någorlunda innovativa. Efter att ha sett över möjligheten att införliva vad som kallas innovationsupphandlingar och upphandlingar där det ges möjlighet att ställa vissa krav på samhällsansvar om det finns en koppling mellan dessa krav och det om upphandlas, vill vi nu revidera gällande upphandlingspolicy för att förtydliga dessa möjligheter.

Stockholm är en av världens mest innovativa städer. En företagsvänlig politik lockar innovativa företag till vår region. Det har sedan länge funnits en ganska bred kritik mot svårigheterna att inom en offentlig upphandling och inom LOU föreslå andra lösningar på en förfrågan än specifikt det som i upphandlingen efterfrågas.

Därför vill vi förtydliga att det är viktigt att utforma upphandlingar på ett sätt att innovativa lösningar främjas där det är lämpligt. Det är självklart så – och det är viktigt – att de leverantörer som Stockholms stad använder sig av ska bedriva en seriös och miljömässigt hållbar verksamhet. I de fall där det är relevant vill vi förtydliga att man kan ställa dessa typer av krav på samhällsansvar.

Det är också viktigt att vi behåller en fot i företagarnas verklighet. Redan i dag är ett vanligt upphandlingsunderlag uppemot 100 sidor långt med olika krav och avrapporteringar som en leverantör måste leva upp till. Någonstans mellan 12 – 27 procent, beroende på om man tar siffror från Tillväxtverket eller Företagarna, av småföretag i dag deltar i upphandling. Resten deltar inte ens i upphandling. Den främsta anledningen till att de avstår är att de tycker att det är för krångligt och att det tar för lång tid. 70 procent upplever att det ställs krav som inte är relevanta. Därför är det viktigt, att när vi ställer sådana här krav, speciellt krav på samhällsansvar, ska de vara relevanta för upphandlingen i fråga.

Det är fullständigt verklighetsfrämmande att tro att man kan få fler småföretag att delta i offentlig upphandling samtidigt som man vill mångfaldiga de krav som ställs upp i upphandlingen, som delar av oppositionen har föreslagit i detta ärende.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 108

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag tror att det var komikern Johan Glans som för något år sedan sade, när årets julklapp var att ge bort en upplevelse, att han valt att ge sin familj en känsla av besvikelse. Det är någonting som man av lätt insedda skäl kommer att tänka på när man läser den nya upphandlingspolicyn.

Ni stod här för lite mer än ett år sedan och lovade att ni skulle ta fram en ny policy som innebar att man skulle kunna ställa sociala krav vid upphandling. Nu kommer detta – en känsla av besvikelse.

I stället för en upphandlingspolicy med hårda sociala krav, krav på kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor, meddelarfrihet, krav på kontroll av underentreprenörer kommer detta som möjliggör krav på hänsyn till grundläggande mänskliga rättigheter, om detta kan motiveras av upphandlingens art. Jag undrar vilken art har de upphandlingar där vi inte behöver ta hänsyn till grundläggande mänskliga rättigheter. Det vore spännande att få höra. Nu ger ni till ert försvar ett exempel, det vill säga att krav på hänsyn till grundläggande mänskliga rättigheter inte får störa mindre leverantörers möjligheter att delta i upphandlingar. Jag tror att det finns fler fall där man inte kan ställa de kraven.

Jag tycker att det här är väldigt tråkigt, jag tycker att det är tråkigt att ni inte passar på att göra samma sak som ni gjorde i ärendet innan, det vill säga att svänga 180 grader. Det skulle behövas en ny ordning, det skulle behövas en ny modell. Det finns en modell som heter vita-jobb-modellen, som är framtagen och testad i Stockholm och som nu används bland annat i Malmö. Det är en form som gör att man kan ställa skarpa sociala krav. Det innehåller en modell som säkerställer en kontinuerlig uppföljning. Det är saker som vi skulle behöva i den här staden, det vet vi alla som deltar i våra verksamheter eller bara läser medier.

Nu får vi vänta ytterligare sju månader för att få en upphandlingspolicy som gör att man kan ställa rimliga sociala krav.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 109

D a n i e l S o m o s (M): Så fort man nämner krav vid offentliga upphandlingar är det som julafton för oppositionen. Då ska man göra världens längsta lista på olika typer av krav som ska ställas som ska fixa allt som är dumt i världen.

Faktum är att om ett litet företag med 20 företag som vill vara med i en upphandling inte avsätter två heltidsanställda för att fylla i hundratals med sidor i upphandlingsunderlag, som du vill ålägga dem, betyder det inte att det är ett dåligt företag, ett företag som bryter mot mänskliga rättigheter. Det är misstänkliggörande av företag att mena att de, bara för att de inte har policy och dokument och utför otroligt mycket pappersarbete, inte lever upp till de konventioner som ni listar upp. Det betyder inte att det är dåliga företag. Många småföretag har begränsade resurser och kan inte delta i upphandlingar om ni ska ställa den här typen av krav. Redan i dag handlar det om uppemot hundra sidor av krav som man ska leva upp till.

Anförande nr 110

Borgarrådet M o g e r t (S): Det är ni som säger att man inte kan ställa krav på hänsyn till grundläggande mänskliga rättigheter mot småföretag, inte jag. Ni har inte gjort det grundläggande jobbet. Ni har inte ens tittat på den modell som vi har haft i Stockholm och som andra kommuner har tagit efter, efter det att ni slängde ut den. Effekterna av den var inte alls det att småföretagen inte kunde vara med. Det är bara hämtat ur luften.

Oseriösa företag kunde däremot inte vara med och tävla. Men storleken på företagen påverkades inte. Vi gjorde försökupphandlingar. Vi studerade detta och vi

tillämpade detta därför att den inte gav den typen av effekter som du låtsas här att det gör. Det är sanningen.

Anförande nr 111

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Roger Mogert säger att man inte behöver följa principerna om de mänskliga rättigheterna. Jag vill inte vara formalist på något sätt, men i Sverige är de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen en del av svensk lag. Likaså är ILO-konventionerna, av vilka ni räknar upp några, svensk lag.

Vi säger att företag som vi handlar av ska uppfylla bestämmelserna i svensk lag. Därmed förutsätter vi att de är lagliga och följer de lagar och regler som vi har i Sverige. Du är bara ute efter att sprida misstänksamhet i stället för att säga att det här är bra och välkommet. Att säga att det inte är nog att företag som verkar i Sverige ska följa svensk lag är bara fånigt.

Anförande nr 112

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag tror att du missförstod mig. Det är du som säger i policyn att man i vissa avseenden inte behöver följa de grundläggande mänskliga rättigheterna. Det är det som står i policyn, och det är det jag undrar lite över.

Utöver detta är jag lite uppbragd över att ni inte tar chansen att ställa några skarpa krav. Det finns inga skarpa krav i detta. Det finns tre stycken där vi resonerar kring grundläggande mänskliga rättigheter. Det är vad som finns här. Det finns inga krav på kollektivavtal, ingenting om kollektivavtalsliknande villkor, ingenting om meddelarskydd, ingenting konkret om sociala villkor. Det är det som är sanningen.

Anförande nr 113

B e n g t S a n d b e r g (S): Ordförande, fullmäktige! Jag börjar med att yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen.

Jag tänkte säga att jag är förvånad, men det är jag inte. Jag är ändå förvånad över hur man 2014 inte har med kravet på att svenska kollektivavtal ska gälla vid offentliga upphandlingar, att man i Stockholm 2014 inte har med det kravet nu med facit i hand, med allt det sjabbel vi haft i samband med upphandlingar i den här staden. Vi såg det sist när det gällde parkeringshuset i Råcksta. Folk fick jobba under fruktansvärda villkor, bo i en barack och ha löner långt under vad en byggarbetare normalt tjänar i Sverige.

Det kravet tycker ni är orimligt att ställa. Är det ett orimligt krav?

Jag ska ge ett annat exempel. I 35 år har jag jobbat fackligt i servicebranschen, framför allt i städbranschen. Jag har förmodligen träffat hundratals företagsledare, och ingen av dem vill konkurrera där villkoren inte är givna. Ingen vill konkurrera med ett företag som inte har samma villkor som de själva har att uppfylla.

Då frågar jag mig: Vilka undantar ni, och vad är det för syfte med det? Varför ställer ni inte kravet på kollektivavtal? Vad är det som är så känsligt? Vilka är det ni gynnar genom att säga att kravet på kollektivavtal inte är viktigt. Jag tycker att ni ska svara stockholmare.

Sten Nordin talade om politiskt ansvarstagande. Är det politiskt ansvarstagande att inte ha schysta villkor i offentliga upphandlingar? Ligger det inte ett ansvar hos upphandlaren och inte bara bland företagen? Det ansvaret tycker jag att kommunen ska ta som är en superstor upphandlare av tjänster och varor. Det vore väl en självklarhet.

Det handlar delvis också om dumpning. Vi har i dag aktörer, framför allt europeiska och gamla öststatsföretag inom transport- och byggbranschen, som har villkor som kanske är 20 procent av de villkor som gäller för anställda i svenska företag. Är det schyst att konkurrera på de villkoren? Är det schyst mot de företag som finns i Sverige? Är det schyst mot de anställda? Det tycker jag att ni ska svara på. Men ni undviker gång på gång att ha kravet på att svenska kollektivavtal ska gälla. Alla anställda, oavsett varifrån de kommer, ska ha samma villkor på den svenska arbetsmarknaden. Det är en orimlig hållning ni har.

Anförande nr 114

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag förstår att fackliga företrädare talar för att behålla sin monopolsituation på det här området. Men för att svara på din fråga kan jag konstatera att 99 procent av alla företag i Stockholm har färre än 50 anställda. 60 procent av de företagen har inte kollektivavtal av det enkla skälet att de tycker att det är ett ganska oflexibelt system. De tycker att de fastnar i avtal som de inte haft möjlighet att påverka.

Du väljer, Bengt, att utmåla det här som att utländska företag hotar den svenska marknaden, vilket verkligen är att fiska i grumligt vatten. Men vi tittar på vad det är för företag som finns här, och 60 procent av de företag som du säger dig vilja värna om, småföretagen, har inte kollektivavtal. Skulle vi kräva det skulle vi stänga ute dem.

Anförande nr 115

B e n g t S a n d b e r g (S): Jag har inte sagt ett ord om småföretagarna. Det är väl ingen skillnad att vara småföretagare och att vara ett större företag. Svenska avtal kan gälla ändå.

Ni försöker göra det här till någon protektionistisk facklig hållning att vilja ha kollektivavtal. Det är väl inget självändamål för fackliga organisationer att ha kollektivavtal. Dels är det att ta samhällsansvar, dels att ta ansvar för dem som jobbar i branschen och se till att de får schysta villkor. Tycker man att det är att vara hymnare och att misstänkliggöra har jag förståelse för er märkliga hållning, trots att ni har en partiordförande i Moderaterna som älskar kollektivavtal. Kockt, stekt eller stuvat – så barnsligt uttalar ni. Ni har en hållning som ni säger med läpparna och en i det ni gör. Det är beklagligt.

Anförande nr 116

E w a S a m u e l s s o n (KD): Fru ordförande! Stockholms stad upphandlar för ca 15 miljarder kronor per år. Det är väldigt mycket pengar. Frågan ställer då sig: Hur kan vi utveckla stadens upphandlingar framöver för att ännu bättre tillgodose den service som stockholmarna kräver av oss?

I internationella jämförelser lyfts Stockholmsregionen fram som en ledande region när det gäller innovationer och intellektuellt kapital. Sveriges tillväxtmotor finns i Stockholm, och det ska vi ta till vara. Med innovationsupphandlingar kan vi få billigare och mer kvalitetsstarka och effektiva tjänster och varor. Stockholm som stor upphandlare kan vara pådrivande i det här arbetet. Vi är redan nu pådrivande när det gäller klimat- och miljöarbete i upphandlingarna, och vi kan gå vidare med sociala och etiska krav. Men det är naturligtvis viktigt, som här har påpekats, att den upphandlande myndighetens behov står i centrum när en upphandling genomförs.

Det som är viktigt i allt det här arbetet är att vi är tydliga när vi talar om för våra förvaltningar och bolag vad de ska tänka på vid upphandlingar. Därför ges stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram tydliga tillämpningsanvisningar som ska ge exempel på vad sociala krav skulle kunna vara, just för att underlätta arbetet. Jag skulle gärna själv se att det blev tydliga exempel så att vi kan gå vidare i arbetet. Arbetsmarknadsförvaltningen uttrycker att de vill se ett mer offensivt arbete för kraven på socialt och samhällsansvar och lyfter fram att man har märkt i diskussioner och möten med många företag att de har de grundläggande värderingarna och ser positivt på sociala krav i upphandlingar.

Som jag redan sade är vi duktiga på att ställa miljökrav, och i dagsläget är det ingen som ifrågasätter sådana krav. Därför hävdar jag med bestämdhet att vi måste gå vidare också när det gäller sociala och etiska krav. Det kommer att leda till att fler får arbete och kan få en egen försörjning i Stockholm genom att fler företag vill etablera sig här. Jag tror inte att det här på sikt kommer att vara ifrågasatt, men vi har en bit kvar.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 117

Ingegerd Akseleson Le Douaron (MP): Fru ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Stadens upphandlingar är kraftfulla verktyg för att styra en utveckling mot en mer hållbar stad. Det måste man ta ansvar för om man är politiker. Det gäller miljömässigt, socialt och ekonomiskt. Vi ser att Alliansen i viss mån har lärt sig av sina misstag där man till varje pris låtit lägsta pris avgöra. Det finns ett exempel på det på Kungsholmen, Aleris, där det var uppenbart att kvaliteten skulle bli lidande. Upphandlingar om äldreomsorgen är tydliga exempel på att människor faktiskt blir lidande. Det handlar inte bara om personalen utan också om dem som vi kallar för brukare.

I begreppet kvalitet måste även miljöaspekter och sociala villkor inbegripas. Det måste vara så; vi måste ta det ansvaret. Det har till och med EU nu insett, det har jag läst i dokument från EU. Här har man diskuterat de här frågorna i två års tid.

Den nya reviderade upphandlingspolicyn är ett steg framåt och innehåller till exempel ska-krav när det gäller miljöhänsyn och krav på samhällsansvar vid upphandling, även innovativa lösningar. Det tycker vi är bra även om det möjligtvis finns lite risker där.

Kraven är dock inte tilläckliga. Där håller jag med Socialdemokraterna. Det finns för många kryphål för att de skulle bli hållbara. Det ska vara norm att miljökrav och sociala krav ska ställas, inte bara om det motiveras av upphandlingens art. När det gäller miljökrav ska en genomarbetad och dokumenterad analys alltid göras innan man bestämmer sig för vilka krav som ska ställas. Finns det inga miljökrav eller sociala krav måste man tala om varför.

En inkluderande arbetsmarknad ingår i en hållbar utveckling. Här kan mycket göras genom att till exempel paketera kontrakt och öka möjligheterna för mindre aktörer och utförare inom den ideella sektorn. Det kan även vara ett sätt att öka kvaliteten på till exempel mat genom att inflytandet ökas för dem som ska äta maten – mindre företag, kortare vägar, kortare kontakter. Att personalen får anständiga villkor påverkar också kvaliteten. Allmänna skrivningar om grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter räcker inte.

Därför vill vi också ha ett krav på kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor. Det får vi göra nu enligt EU. Förut hette det alltid från Alliansen att det får vi inte ha. Men det får vi faktiskt nu, och det ska vi utnyttja.

Anförande nr 118

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det här är ett ärende som är så typiskt kommunalt det bara kan bli. Det är otroligt fyrkantigt, svårtillgängligt men otroligt viktigt, för upphandlingen är i dag ett av de största redskap vi har för vårt politiska inflytande och särskilt i en stad av Stockholms storlek. Vi är en stor aktör på marknaden.

Centerpartiet tycker att det som är viktigt med kommunal upphandling är att det ska syfta till att motverka korruption. Det är faktiskt en av de grundläggande idéerna till att vi har det. Vi ska få ut maximalt av skattepengarna helt enkelt. Vi ska inte försnilla oss av skattebetalarnas pengar på dyra saker som inte möter de krav som vi ställer, utan vi ska vara noga med att ställa rätt krav och se till att vi får mesta möjliga för skattebetalarnas pengar. Det är lätt att glömma bort i diskussionen ibland att det faktiskt är en grundläggande idé bakom kommunalt upphandlingsregelverk.

Vi tycker också att upphandlingsregler inte ska syfta till eller leda till att mindre företag utesluts. Det är någonting som den här policyn täcker upp. Vi tycker att vi ska ställa sociala krav, och vi tycker att vi ska ställa miljökrav. Med det här ärendet blir det en skärpning och ett förtydligande när det gäller att ställa miljökrav tillsammans med vårt miljöprogram för staden. Som Miljöpartiet mycket riktigt påpekade i sin reservation har det blivit ytterligare en skärpning av miljökravsdelen efter remissrundan. Det är förstås någonting som vi i Centerpartiet är väldigt stolta över.

Vi ska minnas att det här även innehåller en innovationsdel, vilket är någonting som gynnar innovativa nya lösningar, som vi verkligen behöver i den kommunala sfären. Det finns en massa människor och företag som bär på en lösning som är bättre än vad vi har tänkt oss i politiken eller kanske till och med bättre än det vi har tänkt oss med hjälp av våra tjänstemän.

Det här någonting som kan användas i miljöns tjänst. Någonting som miljöförvaltningen och miljö- och hälsoskyddsnämnden har påpekat i sitt remissyttrande är att innovationsdelen kan hjälpa till att exempelvis undvika giftiga kemikalier genom att man hittar andra lösningar, andra användningsområden än dem som man kanske tänkt sig från början och kan utveckla ny miljöteknik.

Vi ska alltså inte glömma att det här är ett ärende som har en stor miljöbäring och någonting som vi i Centerpartiet är mycket stolta över att lägga fram i det skick som det är nu. Det har förbättrats avsevärt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 119

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Det här ärendet handlar om öppenhet. Det handlar om kommunfullmäktiges och kommunens relation till allting som är utanför oss själva, utanför det vi bestämmer. Därför har det här ärendet varit väldigt angeläget för oss i Alliansen, i båda delarna. I den del som handlar om innovationer är det otroligt viktigt att få in nya idéer, nytt tänkande, nya lösningar i våra kommunala verksamheter. Jag vet att det inte delas av er på den andra sidan, som röstar mot när vi söker nya vägar för att pröva den kommunala verkligheten mot andra verkligheter. Öppenhet kring innovationer är oerhört avgörande i dokumentet.

Det andra handlar om synen på öppenhet mot resten av världen. Rädda Barnen säger att fattigdomen kommer att vara utrotad om 20 år. Millenniemålen från 1990 innehöll en utopi om att fattigdomen skulle halveras till 2015. För två år sedan var det gjort. 50 procent av jordens människor lever i demokrati. Andelen analfabeter har minskat från 70 procent till 10 procent i världen, och spädbarnsdödligheten har halverats på bara några år.

Vad har det här med oss att göra? Ja, det har förfärligt mycket med oss att göra därför att den utveckling som världen har gått igenom de senaste åren bottnar i öppenhet, tilltro till frihandel och ekonomisk frihet. Det har varit grunden för den ekonomiska utvecklingen i världen. Och det har väldigt mycket med Stockholm att göra. Världen kommer till oss. Vad vi gör i våra val här i staden får effekter även för människor på andra ställen. När en av våra stora leverantörer väljer att med sin teknik förfölja invånare i en diktatur nära oss angår det oss. Det är någonting vi måste bry oss om.

Det här ärendet handlar om hur vi i en globaliserad värld kan anamma och se att mer globalisering är bra, inte bara för jordens invånare utan även för stockholmarna, att mer marknadsekonomin är bra, inte bara för jordens invånare utan också för stockholmarna.

Men marknadsekonomin kräver vissa ramar. Marknadsekonomi, globalisering och öppenhet handlar om allas rätt att finna sin väg, kanske starta ett företag och så vidare. Men det handlar inte bara om svenska kollektivanknutna byggnadsarbetares rätt att fortsätta att vara det i motsats till sina kompisar som kommer från Östeuropa. Det handlar om någonting mycket större än så i det här ärendet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 120

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Låt mig börja med att rätta dig, Madeleine, när det gäller innovationsupphandlingar. Vi avstyrker inte alls det i vår reservation, tvärtom. Vi föreslår att vi ska sätta ett mätbart mål för hur mycket vi ska använda till innovationsupphandling. Det är snarare motsatsen till det du säger.

Vi är överens om öppenheten, det är inte där vi träter, utan det är att ni sätter det i motsättning till en massa andra saker, att ni villkorar grundläggande mänskliga rättigheter och vägrar ställa krav på kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor, trots att det var det ni lovade här för ett och ett halvt år sedan. Det är det vår reservation handlar om.

Anförande nr 121

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Roger Mogert säger att han vill ha ett mål för innovationsupphandlingar. Det kan nog behövas. När vi försöker göra upphandlingar röstar ni väldigt ofta emot våra förslag. Ni vill inte att vi upphandlar service. Ni vill inte att vi upphandlar idrottshallar. Ni vill inte att vi upphandlar annan service heller som vi erbjuder.

Jag kan förstå att ni kan behöva ett mål. Men det handlar om att ni är emot upphandlingar över huvud taget. Därmed är ni också emot innovationsupphandlingar. Jag har flera exempel på det, för jag har varit med om det.

Det andra är att jag har noterat att Miljöpartiet och Socialdemokraterna ansluter sig till Vänsterpartiet och vill upphäva Lavallagen. Det är en lag som säger att den som arbetar i Sverige måste ha svenska kollektivavtal, nota bene, inte bara kollektivavtal från sitt eget land utan svenska kollektivavtal i Sverige. Jag vet vad det innebär. Det innebär att man säger att utlänningar kommer hit och hotar den svenska välfärden. Det tycker jag är obehagligt.

Anförande nr 122

E w a L a r s s o n (MP): Hej Madeleine! Vi är kolleger i fastighetsnämnden. Det här året ställde jag samma fråga till vår förvaltningsdirektör som jag ställde förra året när vi gick igenom verksamhetsberättelsen. Jag frågade honom om han kunde beskriva hur våra underleverantörer och deras underleverantörer följer de riktlinjer som vi har i Stockholms stad och som vi nu finslipar och får tydligare policy kring. Han sade att om han skulle följa upp underleverantörerna och deras underleverantörer skulle han behöva anställa 100 personer för att göra det.

Har du någon idé om hur vi skulle kunna, i stället för att anställa 100 personer extra på förvaltningskontoret, skriva in redan från början att avtalet även gäller underleverantör och underleverantörens underleverantör?

Anförande nr 123

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Frågan handlade om hur man följer upp, inte vad man skriver. Det är klart att man kan skriva hur mycket som helst i ett avtal utan att man förmår att följa upp det. Det viktiga är att vi har tydliga regler och att man på stadsledningsnivå kan följa upp dem.

Jag noterar till min fasa att Miljöpartiet i sin reservation säger att man ställer sig bakom Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som vill att alla som arbetar i Sverige ska ha svenska kollektivavtal. Jag trodde inte det om Miljöpartiet. Det gör mig ganska förfärad.

Anförande nr 124

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag håller fullständigt med dig om det här med globalisering, Madeleine. Det vi gör i Stockholm har betydelse för vad som händer i andra länder. Men när jag har rest i andra länder och jobbat med projekt i rätt många olika länder har jag hört att det som till exempel textilarbetare i Indonesien, Filippinerna och överallt framhåller är fackliga avtal. För människor i den delen av världen, i alla fall vad jag känner till, är vår arbetsmarknad, de fackliga avtal vi har och de sociala rättigheterna en förebild.

Därför menar jag att är det någonting Stockholms stad ska göra är det att vara en spjutspets på arbetsmarknaden och ha sociala rättigheter, ha kollektivavtal med i våra upphandlingar också. Håller du inte med om det, Madeleine?

Anförande nr 125

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Självklart gör jag det. Du slår in fullkomligt öppna dörrar. ILO-konventionen från 1988, som det hänvisas till, är ju svensk lag som säger att man ska ha föreningsfrihet, och även andra länder ska ha föreningsfrihet.

Ni säger att indonesiska arbetare, om de har med Sverige att göra, ska ha svenska kollektivavtal, att de ska ha semestertillägg och kompensation för avbruten semester, handledartillägg och allt vad det nu är. Vad det här handlar om är att acceptera att vi säger att föreningsfrihet gäller i hela världen, och den ska upprätthållas. Ni säger att det är svensk föreningsfrihet som ska gälla. Den kan faktiskt variera världen över. Det är det som är viktigt för frihandeln.

Ni behöver inte slå in öppna dörrar, för det är svensk lag som gäller. Det är det vi säger i detta ärende, och därför är det här ärendet väldigt bra.

Anförande nr 126

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Ordförande, ledamöter, åhörare! Som någon konstaterade här kan man säga att när orden upphandlingspolicy och offentlig upphandling nämns är det få politiker som känner glöd och entusiasm och får en extra glimt i ögat. Men här får ni i alla fall två glödande folkpartister på raken som tycker att det är väldigt spännande. Jag tycker att det är alldeles för få som engagerar sig i de här frågorna. Jag är en av dem som vill se en ändring på hur vi ser på upphandlingsfrågorna.

Upphandlingsprocessen är faktiskt det allra viktigaste styrintstrument vi har. Att följa upp hur vi upphandlar och att hitta metoder för upphandlare är nyckeln till framtidens välfärd. I Sverige upphandlar vi för dryga 600 miljarder kronor varje år. Ni förstår att om vi använder det på rätt sätt och upphandlar på nya sätt får vi ett skarpt politiskt verktyg för att förnya och förbättra våra verksamheter.

Detta handlar om verksamhetsutveckling, inte om upphandling. Många tror att det är en torr juridisk fråga kring upphandlingsprocesser. Men som vi ser handlar det om

möjligheter att utveckla verksamheten med nyskapande innovativa lösningar för framtidens välfärdsutmaningar. Det handlar om att förändra beteende hos företag och stimulera till ansvarstagande från fler när det gäller samhällsansvar.

Det är därför utmärkt att stadens innovationspolicy lyfter fram båda dessa två aspekter så tydligt. Som Sveriges största kommun har vi ett särskilt ansvar att visa för andra kommuner att det faktiskt går att upphandla innovationer, att tänka nytt och ställa krav. Vi måste visa att det går och att det ger effekt.

Vi har redan lyckade exempel i staden, exempelvis på trafikområdet. Vi har jobbat med nyskapande trafiklösningar i Kista, som Ulla Hamilton har drivit. Vi har spännande miljötekniska innovationer i Norra Djurgårdsstaden. Nationellt finns det mycket som sker kring innovativ sophantering, läckande vattenledningar och annat.

Vi måste bli mycket bättre utöver det vi redan gör i Stockholms stad. Innovationsupphandlingar ska inte bara provas i hårda tekniska nämnder som vi gör, utan vi kan jobba med innovationsupphandlingar även inom äldreomsorgen och i skolorna, förskolorna, servicehusen och så vidare. När policyn ska tillämpas i våra nämnder och förvaltningar är det viktigt att tjänstemännen får stöd att kunna aktivt inventera behovet av nyskapande lösningar, att fånga upp behoven hos både medborgare och medarbetare, att aktivt utmana leverantörerna att leverera någonting helt nytt.

Vi ska inte nöja oss med det gamla som finns på hyllan. Stockholms stad ska aktivt driva fram banbrytande innovationer, sådant som möter framtidens välfärdsutmaningar, sådant som stärker stadens konkurrenskraft.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 127

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Fru ordförande, fullmäktige! Jag kanske uttryckte mig otydligt och oklart. Jag menar självklart inte att vi ska ha svenska kollektivavtal i Filippinerna. Jag menade att svenska företag inte ska använda arbetskraft och dumpa lönerna här i Sverige. Det hoppas jag är kristallklart.

Dessutom ska staden naturligtvis vara en spjutspets och inte anlita företag som dumpar löner. Det var min poäng.

Jag menar också att kravet på samhällsansvar måste ha ett rejält innehåll. *Ett* innehåll är att vi bara ska handla med företag som tar samhällsansvar, betalar skatt i Sverige och behandlar människor med respekt för mänskliga rättigheter, värnar miljön och naturligtvis respekterar sociala villkor. Vi ska handla med seriösa företag och inte med företag som är kopplade till skatteparadis. Det finns många fler saker som måste in i en sådan här policy.

Tyvärr avskaffade ni borgerliga vita-jobb-modellen när ni kom till makten här i Stockholm. Det var otroligt misslyckat. Sedan dess har vi inte haft någon seriös politik för upphandlingar. Nu hade ni chansen. Precis om Roger Mogert sade förut är vi väldigt besvikna.

Jag tycker att en sådan här policy, hur mycket vi än månar om innovationer, måste innehålla villkor som gör att människor som arbetar i de företag där vi upphandlar

har rättvisa villkor, kollektivavtal till exempel, och att alla som jobbar där ska ha meddelarfrihet på samma sätt som man har i kommuner samt att mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter ska garanteras. Vi tycker att man ska ta tillbaka den antidiskrimineringsklausul som S, V och MP införde när vi styrde och som ni också avskaffade.

Jag yrkar därmed bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 128

D a n i e l S o m o s (M): Det är viktigt att förtydliga. Bara att de här kraven ställs betyder inte att företagen bedriver en hållbar och bra verksamhet. Jag försökte räkna ut ungefär hur många företag som ens skulle komma i fråga för att vinna en upphandling i Stockholm om vi antog alla oppositionens förslag.

Bland annat vill man att företagen ska vara anslutna till det som kallas Global Compact. Det är 165 företag i Sverige som är med på den listan. Flertalet av dem är internationella företag, varav säkerligen några i sin tur har att göra med andra företag som i viss mån kan ha inslag av skatteplanering. Det innebär att det mer eller mindre är noll företag i hela Sverige som skulle kunna leva upp till samtliga krav som oppositionen vill ställa och tycker att det är julafton när det gäller att ställa krav på företag.

Anförande nr 129

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): I vår reservation ser du att det är ganska tydliga krav. Jag måste säga att de småföretag som hör av sig till mig faktiskt förlorar upphandlingar bara för att de som vinner upphandlingar även i Stockholms stad använder sig av till exempel svart arbetskraft eller dumpar löner. De är helt säkra på. De vill ha ordning och reda, som flera här säger. De vill att det ska finnas kollektivavtal, de vill att man ska ha meddelarfrihet.

Det är väldigt enkla krav som vi ställer. Läs vår reservation. Jag kan inte tänka mig några småföretag i Stockholm som inte vill leva upp till dem. Menar du att det finns företag som inte vill ha kollektivavtal, som är rädda för meddelarfrihet? Det tror jag faktiskt inte. De småföretagare jag har kontakt med har inga problem med kollektivavtal eller meddelarfrihet.

Anförande nr 130

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag är inte säker på att Roger Mogerts uttryck besvikelse riktigt räcker för att beskriva vad vi känner inför det här dokumentet. I debatt efter debatt har man hänvisat till den här policyn som det som ska visa att majoriteten är villig att ta ansvar i våra upphandlingar, inte minste i den debatt som vi hade huruvida Stockholm ska vara fair trade city. Där bedyrades att om vi bara tar ansvar och lägger oss i diskussionen kommer kraven på anständiga villkor och mänskliga rättigheter att komma.

Nu har vi från talarstolen fått höra att det här minsann handlar om fullmäktiges inställning till allting annat utom till oss själva. Det här är ett av de viktigaste styrdokument vi har. Jag tycker att det är ganska skrämmande att man med det viktigaste styrdokument vi har inte visar på något ansvar för att faktiskt styra, framför allt inte styra på ett sådant sätt att vi ser till att stärka människors

anställningsvillkor och ta ansvar för att vi inte utnyttjar de människor som arbetar i våra verksamheter eller levererar tjänster och saker till våra verksamheter.

Jag tycker att det här att ta ställning som en stor aktör gör vi i dag, men vi tar ställning åt helt fel håll. I stället för att möjliggöra för de företag som vill ta ansvar och vill ha schysta villkor och ha en chans fortsätter vi att ta ställning mot dem genom att tillämpa en princip som innebär att man inte behöver ta hänsyn till sin personal, inte behöver ta ansvar för att personalen har schysta villkor. Det leder till den typ dumpning som vi har sett och leder till att företag inte följer kollektivavtal eller ens behöver försöka göra det.

Det finns ingenting i den här policyn som gör att jag känner någon sorts trygghet i att vi inte riskerar upprepningar av det vi såg i samband med upphandlingen av Stockholm Parkering. Det finns ingenting av de skärpta krav som har utlovats gång på gång. Det gör mig mer än besviken.

Jag yrkar bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 131

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag tror att det är viktigt att förstå att när man ska göra en upphandling är det inte det här dokumentet som vi diskuterar här och nu som upphandlingen helt och hållet kommer att grunda sig på. Det finns faktiskt möjligheter att ställa kvalitativa krav i upphandlingsunderlaget, vilket självfallet kommer att göras. Det är det som det här dokumentet väldigt mycket handlar om. Vi ska inte bara gå på pris, utan det handlar om även många andra valörer.

Vi tycker inte som ni att man ska låsa fast sig vid vissa redan tidigare av andra bestämda förhållningssätt. Det som är viktigt här är att vi från staden blir duktigare på att fundera ut vad det är vi vill ha, både utifrån funktion och från kvalitet. Det är vad det här väldigt mycket handlar om, att komma bort från bara pristänket och tänka på funktion och kvalitet. Det är exakt vad det handlar om.

Anförande nr 132

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Vi har förstått att ni inte tycker om att kräva schysta villkor för de anställda. Det är inte ett kvalitetskrav för er. Men det tycker vi, och det kommer vi att fortsätta att yrka på, precis som vi år efter år har yrkat på de kvalitativa krav som vi menar vi ska ställa på respektive upphandlande organ.

Det gör ni inte, det har ni inte gjort tidigare, och det finns ingenting i det här dokumentet som på något vis visar på att ni kommer att göra det framöver. Besvikelse är ett bra ord i detta sammanhang.

Anförande nr 133

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Vi vet att den borgerliga alliansen har som utgångspunkt i alla sina policy- och aktivitetsplaner att allt som går ska konkurrensutsättas och upphandlas. Det är inte vår utgångspunkt. Vi har en helt annan inställning när det gäller välfärdstjänster. Vi tror att medborgarna, brukarna och personalen ska ha ett reellt inflytande. Vi vill ha ett äkta samhällsansvar. Det är självklart att staden måste göra stora upphandlingar, och vi är landets största upphandlare.

Nu har vi till slut fått detta dokument. Det är väldigt klent. Det viktigaste är allt det som inte står där. Det är bra att man nämner ordet samhällsansvar, men det är, som har nämnts här, med stora förbehåll. Hör på vad som sägs i den enligt min syn viktiga frågan: Staden förutsätter därför att leverantören anammar ett ansvarsfullt företagande i en global värld, värnar om mänskliga rättigheter, antikorruption och frihet på nätet. Det låter självklart. Men vad händer om de inte gör det? I de fall leverantören bryter mot något av detta ska staden undersöka möjliga åtgärder för att markera en tydlig nolltolerans.

Tack för det, men det handlar inte om att bryta ett avtal eller så, utan vi ska göra en markering från staden. Jag tycker att det är väldigt svagt.

I vår reservation från Vänsterpartiet finns det en rad krav som vi tycker är ganska självklara när det gäller upphandlingar. Bland annat handlar det om yttrande- om meddelarfrihet för de anställda. Det är en fråga som har diskuterats väldigt mycket de senaste åren när det handlat om att ha en frihet att meddela offentligheten när det är några problem.

Den andra delen av ärendet handlar om innovation. Det här är en innovationspolicy. Det är inte särskilt väl definierat vad innovation är. Det minsta man kan säga är att det blir ganska stora avgränsningsproblem om man ska ha det som ett villkor vid upphandlingarna. Man undrar: Tror ni att allt är innovativt bara för att det är nytt? Eller tror ni att det bara är företag som kan skapa innovation?

Vi tror att innovation i olika verksamheter i väldigt hög grad skapas av att man har en engagerad personal som ges möjligheter att komma med förslag till innovationer. Men i er värld verkar det vara så att innovationer bara kan komma till genom olika företag som bedriver verksamheter. Vi tror att det är en felsyn.

Vi behöver naturligtvis göra stora upphandlingar, men i många fall tror jag att man får ett bättre resultat, bättre för medborgarna och bättre för personal, om man inte upphandlar verksamheten utan bedriver den i egen regi. Det är ingen hemlighet att Vänsterpartiet tycker att det inte ska vara vinstdrivande företag i välfärden och att de inte ska ha någon relation till skatteparadis.

Bifall till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 134

D a n i e l F o r s l u n d (FP): Fru ordförande! Jag blir lite förvånad när Ann Mari Engel vill att vi ska definiera ordet innovation. Det är precis vad vi inte ska göra som politiker. Det är själva kärnan i begreppet innovation.

Vi ska sluta att detaljstyra. Vi ska faktiskt möjliggöra nytänkande, inte bara från stadens leverantörer och utförare utan också släppa fram idéer från personalen och använda innovationsförmågan inom olika verksamheter, hitta nya sätt att frigöra nytänkandet utifrån verksamhet, få en privat utförare eller ett kommunalt hemtjänst-team att tänka helt annorlunda och utmana våra it-leverantörer att komma med smartare lösningar till exempel.

Vi ska inte detaljstyra. Ni från er sida vill gärna detaljstyra allting, sida upp och sida ned med skarpa krav på allting som kväver vartenda uns till nytänkande. Det är precis vad vi inte ska göra. Vi ska inte definiera ordet. Låt dem som kan tänka nytt göra det, och det är inte alltid politiker.

Anförande nr 135

A n n M a r i E n g e l (V): Men det handlar om en policy där man ska ställa innovation som ett krav, och då måste man veta vad man menar med innovativt. Hur ska man kunna jämföra? Det framgår av några av remissyttrandena att det blir ganska svårt att säga vad som är mer innovativt än någonting annat.

Sedan tycker jag att det är intressant att när vi talar om yttrandefrihet och meddelarskydd och icke-vinstintressen handlar det om krav sida upp och sida ned. Det besvärliga för er är tydligen hur de skrivs. Det viktiga för oss är faktiskt innehållet. Vi tycker att det är självklart att staden inte ska arbeta med företag som inte har meddelarfrihet och som inte värnar de demokratiska rättigheterna. Vill ni skriva ned det så får ni göra det.

Jag saknar i hela detta dokument som handlar om innovationer hur man ska kunna definiera vad som är innovation och hur man ska kunna jämföra. Det är det jag menar. Det var jag som sade att personalen är ofta den allra bästa att komma med innovationer, om de får möjlighet.

Anförande nr 136

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Ordförande, fullmäktige! När jag sitter och lyssnar på den här debatten och har i bakhuvudet att Stockholm är en av de snabbast växande städerna i Europa just nu – vi har en tillväxt när det gäller företagande som är helt fantastisk – är jag väldigt tacksam över att den andra sidan här, med den politik som den står för, inte har suttit vid makten. Om den hade gjort det tror jag inte att Stockholm hade sett ut som det gör i dag.

Det vi står och pratar om här är väldigt mycket grunder för näringslivets utveckling och hur man ser på företagande. Ni bara målar upp det ena problemet efter det andra och utgår ifrån att alla företagare är skurkar och banditer om de inte har gått in i den fälla som ni anger att man ska gå in i, det vill säga kollektivavtalet.

Detta handlar nämligen mycket om vilket förhållningssätt vi har gentemot näringslivet. Vi vill ha en öppen attityd. Vi vill bjuda in till nytänkande och till kreativa lösningar, som vi är övertygade om finns i mycket större utsträckning i företagen än hos våra – ursäkta! – tjänstemän på förvaltningarna. Här säger vi att vi vill ha fokus på funktion och fokus på kvalitet.

36 procent av verksamheten i Stockholms stad är konkurrensutsatt i dag. Vi – Stockholms stad, alla våra verksamheter och företagen i Stockholm – är konkurrensutsatta från hela världen. Här handlar det om att fundera på: Vad ska vi göra tillsammans för att kunna utforma en situation i Stockholm där vi kan vara konkurrenskraftiga, hitta på nya innovationer tillsammans med företagen, utveckla servicen gentemot företagarna och se till att vi får mer värde för pengarna? Hur kan vi göra mer funktionsupphandlingar och se till att saker och ting repareras ute på gator och torg samtidigt som trafiken kommer fram på bästa möjliga sätt? Det är ju företagen

mycket duktigare på att hitta lösningar på än vad våra tjänstemän är i många sammanhang.

Här har vi en möjlighet att jobba tillsammans med näringslivet. Men ni bara pratar om hinder, krav och olika typer av problem på detta område.

Vi säger ofta att vi tycker att det är viktigt att småföretagen får möjlighet att komma in och delta i upphandlingarna. Vi har en situation där 99 procent av alla företag har färre än 50 anställda. Det finns i dag 239 000 företag i Stockholms län, och av dem har 237 000 färre än 50 anställda. 60 procent av dem har inte kollektivavtal. Då vill ni ställa krav på att de ska ha kollektivavtal. Då utesluter ni dem från att vara med i den här utvecklingen över huvud taget.

Anförande nr 137

A n n M a r i E n g e l (V): Vi är inte så imponerade av dina påhopp på oss, Ulla, för att vi skulle vara emot företag. Det kom alldeles nyligen en undersökning som visade att Vänsterpartiet var väldigt populärt bland småföretag. Vi har nämligen en konkret politik för småföretagen.

Du står här och säger att du är väldigt tacksam för denna tillväxt, som innebär att staden inte har behövt ha några kollektivavtal. Sedan säger du att vi kallar företagen skurkar och banditer.

Vad vi har sagt är att vi tycker att alla företag ska följa regelverken. Tycker du att det är rätt att ett litet byggföretag som följer regelverket, som har kollektivavtal och som har miljömål blir utkonkurrerat av ett företag som inte gör det? Det är ju det som det handlar om.

Vi vill värna dem som följer regelverket, som månar om sina anställda och som gör rätt. Det är därför vi måste ha en uppföljningspolicy som talar om vad som är rätt och vad som är fel.

Det är intressant att det finns många som inte har kollektivavtal, men varför ska de slå ut alla dem som har kollektivavtal? Det är det som det handlar om, att vi måste ha ett bindande regelverk för staden. Tycker du att det är rätt?

Anförande nr 138

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag tror att vi måste inse att en upphandling inte bara handlar om pris. Upphandlar man bara på pris hamnar man i precis en sådan situation som du säger. Om man förstår att man ska använda upphandlingsinstrumentet på ett annat sätt, det vill säga också titta på vad det är för funktionalitet och kvalitet i det sammanhanget, hamnar man i en helt annan situation.

Problemet med många av de upphandlingar som görs i dag är att man är rädd för att utveckla upphandlingsinstrumentet på det sätt som det går att göra, utan att man behöver kroka arm i en massa olika krav eller internationella bestämmelser, som ni gör. Men vi kan själva sätta oss ned och fundera på hur vi tycker att vi ska utforma kriterierna för att man ska vinna en upphandling i Stockholms stad. Det har vi varit ganska dåliga på – det behöver vi bli mycket duktigare på. Denna policy skapar faktiskt möjligheter att utveckla detta.

Anförande nr 139

Borgarráðet M o g e r t (S): Ordförande! Jag måste nästan fråga, för protokollet: Du menar alltså på fullt allvar att om man hade ställt krav på sjysta villkor för de anställda och, nota bene, på konkurrens på lika villkor för företagen, då hade vi inte haft någon tillväxt i Stockholm? Är det det du har stått och sagt, att det som driver tillväxten här i Stockholm är det faktum att ni inte har ställt några sociala krav i upphandlingen? Är det det du står och säger, att kollektivavtal, eller kollektivavtalsliknande villkor som det är i vita jobb, är ett hinder för tillväxt? Är det det du står och säger?

Då vill jag veta: Vad bygger du den uppfattningen på? Vad i verkligheten, vad i forskningen eller vad i omvärlden bygger du den uppfattningen på?

Anförande nr 140

Borgarráðet H a m i l t o n (M): Det jag kommenterade var att ganska många av dina kamrater inte tycker att vi ska upphandla över huvud taget. Flera av dina kamrater har uppenbarligen ett sådant perspektiv och tycker att allting ska skötas i egen regi. En partikamrat till dig stod här tidigare i debatten och sade att det var alldeles för många aktörer på hemtjänstområdet i dag.

Har man den inställningen påverkar det naturligtvis näringslivsklimatet och påverkar människors intresse för att starta och driva företag. Det har inte alls någonting med social dumpning eller liknande saker att göra. Men det handlar om politikens attityder till företagande, som är otroligt viktigt.

Om man i alla diskussioner utgår ifrån att man ska misstänkliggöra företagen, utgår ifrån att de dumpar löner och utgår ifrån att de har taskiga villkor för de anställda är det klart att det är väldigt många som då inte vågar närma sig kommunen.

Anförande nr 141

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Det är märkligt att säga att företag inte vågar och att företag utesluts för att de inte har kollektivavtal. Jag tycker att det finns anledning att bjuda in företagen till att teckna kollektivavtal. Det ska naturligtvis inte staden göra, utan det ska facken göra. Det handlar dessutom om att vi har en svensk modell, och den modellen funkar ganska bra. Den har funkat i 100 år snart – höll jag på att säga, men inte riktigt så länge. Den modellen bygger på att vi har avtal, inte på att vi har lagar som reglerar allt.

Jag har själv bott i Belgien och vet precis hur det är där. Väldigt mycket på arbetsplatserna regleras med lag där.

En helt annan sak är att det är mycket mer flexibelt. Det handlar om ett helt annat sätt att förhålla sig till varandra. Företagande är ju bra, men vi som stad har ett större ansvar, ett längre ansvar och ett längre perspektiv.

Anförande nr 142

Borgarráðet H a m i l t o n (M): Vi har föreningsfrihet i detta land. Föreningsfrihet innebär också att man kan avstå från att ha kollektivavtal. Man kan lösa avtalsförhållandena mellan medarbetare och arbetsgivare på ett sätt som gör att man hittar

mycket bättre lösningar för det enskilda företaget. Det är exakt så som 60 procent av småföretagen har gjort.

Det ni föreslår när ni kräver kollektivavtal innebär att 60 procent av 237 000 företag – av totalt 239 000 i staden – alltså drygt 200 000 anställda, då inte skulle vara föremål för att ha möjlighet att lägga anbud i en upphandling i Stockholms stad. Det är precis den politiken ni står för.

Vi tycker att alla som uppfyller de krav som vi ställer i upphandlingarna ska ha möjlighet att lägga anbud.

Anförande nr 143

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Nu ska rätt vara rätt. Miljöpartiet kräver kollektivavtalsliknande avtal, ingenting annat. Det har vi gjort under lång tid. Det är ganska lustigt att det verkar vara ett problem för majoriteten. Jag tycker att det verkar vara ett avsteg från det som Ingegerd var inne på med den svenska modellen.

Det här är ett väldigt luddigt dokument. Men jag tycker lite grann att vi har missat den diskussion som det här handlar om. Upphandlingen är jättestor och påverkar jättemycket. Men i Stockholms stad har den också ökat, för man har haft en väldigt aggressiv privatiseringspolitik. Man har haft en så aggressiv privatiseringspolitik att man olagligt har sålt ut verksamheter för billigt, som förskolorna i Årsta till exempel. Det har visat sig att man helt enkelt skänkte bort det som var vårt gemensamma kapital.

Man har gjort det här utan att egentligen ta ansvar för att göra en analys av vad det betyder.

I går fick jag reda på av landstingspolitiker i Stockholm att man har en jättesvår situation på de offentliga sjukhusen, där man tar in väldigt mycket personal genom bemanningsföretag, i stora mängder. De kostar per timme dubbelt så mycket som den vanliga personalen.

Det handlar om att vi helt enkelt inte har ett väl fungerande system. Tanken med att det finns privata aktörer är ju att det ska tillföra vårt gemensamma ett mervärde. Det ska vara bra ur ett brukarperspektiv, det ska ge mångfald men det ska också vara ekonomiskt.

Men bryr ni er om att titta på om all upphandling verkligen är ekonomisk, om pengarna används på rätt sätt eller om delar av dem – inte allt, för jag överdriver inte – försvinner i alldeles för stora vinster? Tar ni ansvar för det? Analyserar ni det? Nej – precis som ni inte heller analyserar om ni verkligen lever upp till de upphandlingskrav ni själva säger att ni vill ställa. Hur mycket energi lägger ni på att vara tydliga i de direktiven? Vad är det här värt om vi inte har en vettig uppföljning och om vi inte ser vettiga effekter av att man inte lever upp till kraven?

När det gäller små aktörer måste jag säga: Lär till exempel av Norrbottens landsting! Där delade man upp livsmedelsupphandlingen i 27 mindre enheter och fick kostnads-effektivitet genom att många företag deltog. Det här skulle man kunna göra i stadssektorn i Stockholm. Det gör ni alldeles för lite.

Sedan har vi en hel del andra krav som vi tycker är viktiga. Men jag tycker att ni i den här större diskussionen inte tar ansvar för det. Det är ganska knepigt att ni står här och anklagar oss när vi ställer krav på det som är kollektivavtalsliknande villkor.

Anförande nr 144

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Jag är medveten om att vi lever i en global värld och att det finns företagare på andra ställen i Europa och i världen som kan vara med här. Det tycker vi är bra. Därför tror vi inte att det bara ska handla om de svenska facken.

Det som är viktigt när det gäller upphandlingar är också att de är långsiktigt hållbara. Vi är ju till för att forma en framtid också. Det är inte bara just nu som gäller. Det handlar bland annat om personalens hälsa. Det handlar också om att se till att inkludera människor som är uteslutna från arbetsmarknaden i dag. Det handlar om att jobba med anti-diskriminering på alla möjliga olika sätt.

Ska det vara väldigt besvärligt? Ska det vara någonting som hindrar företagsamhet? På vems villkor sker företagsamheten? Jo, den sker på våra, på medborgarnas, på allas villkor. Det gäller inte bara en del, utan alla människor som bor i Stockholm ska på något sätt – på några sätt, till och med – kunna få ta del av det som ni kallar tillväxt. Det handlar inte bara om vissa grupper. Det kan man inte åstadkomma bara genom att låta företagen tävla mot varandra på ganska osjysta villkor. Det har redan sagts flera gånger.

Vi vill ha krav på anti-diskriminering och dessutom en skarp uppföljning när det gäller anti-diskriminering. Det räcker inte med att bara skriva att man ska hålla sig till lagar, utan det handlar också om att se till att företagen sköter det ordentligt.

Anförande nr 145

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Ordförande, ledamöter! Stockholm är en stor aktör på marknaden som köper varor och tjänster för 15 miljarder kronor årligen. Det ger en möjlighet att ställa krav på funktion och kvalitet och att driva samhällsutvecklingen i en positiv och utvecklande riktning, som vi vill ha. Klimatområdet är ett exempel där vi globalt har fått fram nya lösningar och ny teknik. Kemikalieområdet är ett annat exempel.

På miljöområdet har policyn blivit bättre under remisstiden. Trycket från remissinstanser har gjort att den har blivit bättre. Det är dessutom roligt att höra borgarrådet Ankersjö, nyliberalen Ankersjö, prata om vikten av politisk styrning av marknaden.

Policyn kunde ha skrivits mer skarpt – det är sant. Men det viktiga är att upphandlingspolicyn på detta område, och på alla områden, nu används offensivt och kommer till uttryck.

Stockholm har i decennier legat i framkant på miljöområdet, men vi börjar bli omsprungna av ett antal städer. Vi behöver därför öka takten och offensivt använda detta. Det är bra.

Vi behöver använda innovationsupphandlingar offensivt. I det socialdemokratiska förslaget till budget föreslår vi att minst 1 procent av alla pengar ska läggas på upphandling som bidrar till innovation för lösningar av framtidens problem. Genom att använda upphandlingar aktivt och medvetet kan vi göra Stockholm till en ledande stad på miljöområdet igen.

När det gäller att ställa krav bör Stockholms stad på motsvarande sätt vara ett ställe där det är sjysta villkor på arbetsmarknaden. Kollektivavtal ska vara normen. Vi socialdemokrater föreslår en upphandlingsmodell som kallas vita jobb, och det handlar om att alla jobb i Stockholm ska ha anständiga villkor. Men detta är viktigt inte bara för dem som är anställda utan också för att oseriösa företag inte ska kunna konkurrera ut de seriösa.

Bifall till den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 146

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Herr ordförande! Jag skulle egentligen bara tacka för ditt beröm när du säger att vi har skärpt till miljödelen i detta. Men jag måste också rätta dig, för protokollets skull. Det är inte så att en massa andra städer springer om Stockholm i fråga om miljö, utan vi ligger fortfarande i framkant. Det kanske är just därför som du inte heller exemplifierar med någon stad som springer om Stockholm. Detta är ett exempel där vi ligger i framkant och fortsätter att göra det. Det finns många andra också – det är vi medvetna om.

Sedan sade du någonting om ”nyliberalen Ankersjö”. Jag skulle rekommendera dig att sluta läsa S-märkta landsortstidningar. Liberal är jag, och det är i fullt i enlighet med liberalismen att använda vår kraft som stad på detta sätt.

Anförande nr 147

M i k a e l M a g n u s s o n (S): Vad gäller städer: Hamburg bygger på många sätt mer offensivt på miljöområdet än vad vi gör. Vi är omsprungna av Amsterdam och Köpenhamn när det gäller cykel. Men vi ska, som sagt, gemensamt se till att ändra på det. Där har vi att agera gemensamt – vi är på samma sida där. Vi behöver, som sagt, använda innovationspolicyn offensivt, aktivt och miljöutvecklande. Låt oss se till att göra det gemensamt!

Anförande nr 148

B e n g t S a n d b e r g (S): Ordförande! Jag vill bara bemöta Madeleine Sjöstedt, som påstår att när vi ställer krav på att svenska kollektivavtal ska gälla för alla som arbetar i Sverige skulle det vara en fientlig handling mot dem som kommer från andra länder och jobbar i Sverige. Det är magstarkt.

Det är precis tvärtom. Vi tycker att de ska ha lika sjysta villkor som vi har. De ska inte gå på dumpade löner.

Anförande nr 149

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (S): Ordförande, fullmäktige! Det kan ju verka märkligt att det är så många socialdemokrater som engagerar sig i den här debatten. Men jag tyckte att ni sade det ganska tydligt själva. Någon stod här i

talargestolen och sade: Det här är det viktigaste dokumentet vi har för att styra. Någon sade att vi använder 15 miljarder kronor för att upphandla.

När vi har den diskussionen uppe om vilka krav vi ska ställa och man inte ställer krav på kollektivavtal är det lite grann som att säga: Nej, men vi tar upp ett ärende, och vi tycker att det är jätteviktigt – vi kan prata om någonting men inte på något sätt ha med tydliga villkor.

En av anledningarna till att vi behöver ha vissa riktlinjer är nämligen, precis som någon sade, att vissa företag inte sköter sig. De flesta företag kan vara alldeles utmärkta och sköta sig, men det behövs riktlinjer för dem som inte gör det. Det är inte så att facit efter dessa år av massiva upphandlingar visar att det har varit väldigt bra för kommunen. Ni på den andra sidan har ju varit tvungna att ta tillbaka en hel del upphandlingar eftersom de inte har blivit så bra. Då måste man hitta styrsystem för att se till att det inte går att göra vissa saker. Vi kan inte ha företag som konkurrerar med lägsta pris genom att ha lägre löner. Det är rimligt.

Därför är det ganska otrevligt, till och med olustigt, när ni hävdar att det är ett brott mot den fria företagsamheten. Det handlar om att det vi är satta att göra här är att se till att skattebetalarnas pengar går till rätt saker. De ska inte gå till sådant som gör att vård, omsorg och annat kan bli sämre på grund av att man konkurrerar med sämre villkor. Vi måste kunna ha ett samhälle som är anständigt.

Därmed yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation.

Anförande nr 150

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige! Jag tror att alla i den här församlingen har uppmärksammat de byggarbetare som har varit med och byggt infrastruktur i Sotji i Ryssland. Arbetarna där har råkat illa ut: De har inte fått löner, de har kränkts och de har jobbat under slavliknande förhållanden.

Ett annat idrottsevenemang ska hållas i Qatar, där man ska arrangera VM i fotboll 2022. Där finns nästan 200 nepalesiska gästarbetare som jobbar på de anläggningarna. Nästan 200 arbetare per år har fått sätta livet till på grund av den dåliga arbetsmiljön. De jobbar också under slavliknande förhållanden.

Stadens upphandling av stora byggprojekt känner vi till. När man frågar hur det ser ut med underleverantörer och så får man svaret att allt är jättebra, att de respekterar svenska lagar och regler och att det inte är några problem. När man vänder sig till facket får man höra det omvända. Även byggarbetare som har svensk bakgrund bevittnar hur människor som kan knappt ett ord svenska anställs och sätts i arbete av icke seriösa bolag.

Mot bakgrund av det undrar jag, om inte vi reglerar vad som ska gälla och om inte vi ställer krav: Vad är det som skiljer företag i Sverige från företag i Ryssland och Qatar? Vad är det som skiljer? Jag vill bara ha ett svar. Är kapitalister och företagare snällare i Sverige än i Ryssland och i Qatar? Jag bara undrar.

Anförande nr 151

D a n i e l S o m o s (M): Sotji är väl ett utmärkt exempel på varför vi ska ha en politik som innebär att vi respekterar äganderätten och avtalsfriheten. Sotji är ju ett exempel på varför vi inte ska ge staten full makt och alla resurser. Det är just då som det blir korruption. Det är det systemet som du efterfrågar. Det är det som har lett till Sotji – en stad med all makt i världen att göra precis som de vill. De satsade på idrott, och se hur det gick!

Anförande nr 152

M e h d i O g u z s o y (V): Det är en chimär. Företrädare för arbetare som har drabbats i Sotji hyllar Sverige, Norge, Holland och Tyskland för att man har uppmärksammat missförhållandena där. Jag tycker att det är väldigt illa att någonting annat gäller här hemma. Men det är inte det som är problemet.

Problemet är att ni inte ställer krav på sjysta villkor. Det är där skon klämmer, Daniel, inte att det är staten eller någon annan som är beställare. Vi som har makten över vilka krav som ska gälla kan se till att de som vinner upphandlingen har sjysta villkor gentemot sina anställda. Krångligare än så är det inte.

Anförande nr 153

J a r i V i s s h e d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag har inte kunnat slita mig från debatten så jag har inte hunnit äta något och känner mig lite darrig – men jag går upp ändå.

Jag måste säga att jag inte riktigt blir klok på Moderaterna. Ulla Hamilton säger att det handlar om förhållningssätt, och det tycker jag också att det gör. Det stämmer – det handlar om förhållningssätt.

Er partiledare Fredrik Reinfeldt har gått ut och sagt att han älskar kollektivavtal. Det är möjligt att det var något överdrivet när han gick ut och sade så – ungefär som när Mona Sahlin tyckte att det var häftigt att betala skatt. Man tar till ibland och överdriver lite. Men jag tror faktiskt att Reinfeldt gillar kollektivavtal, eller han gillar kollektivavtalsmodellen. Han har åtminstone gett uttryck för att han tycker att kollektivavtalsmodellen är att föredra framför en detaljreglerad arbetsmarknad med olika lagar.

Kort sagt tror jag att Reinfeldt står bakom den svenska modellen, så som han beskriver den, att det är arbetsmarknadens parter som löser sina konflikter och som också tar ansvar för sina lösningar, att parterna inom de olika branscherna träffas och gemensamt tar ansvar för de olika branschernas utveckling. Det är nämligen ett flexibelt system, med parter som tar ansvar för sina branscher och för arbetsmarknaden i dess helhet.

Det är det här som jag tror att Fredrik Reinfeldt har insett, att den svenska modellen faktiskt är en väldigt bra modell. Det är så jag har uppfattat de nya Moderaterna och det som Reinfeldt har sagt.

Därför tycker jag att den här debatten är väldigt nedslående, liksom ert förhållningssätt i detta ärende. Trots att ni pratar om innovation är det de gamla Moderaterna som pratar nu.

Anförande nr 154

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Vi tar i dag en ny upphandlingspolicy för Stockholms stad. Ambitionen med detta var att Stockholm skulle bli en global partner för de människor som far riktigt illa. I stället har vi fått en diskussion där betalda ombudsmän från Socialdemokraterna, betalda ombudsmän från fackförbund efter fackförbund, går upp i talarstolen och framför fackets synpunkter, parterna som tar ansvar för sina branscher och så vidare.

Men då vill jag fråga er, Jari Visshed och alla ni andra betalda ombudsmän i Socialdemokraterna: Vem tänker på alla dem som inte har någon partner som ställer upp för dem, som inte är en del av svensk kollektivavtalsmarknad, som inte ingår i den svenska arbetskraften och som vi handlar med på andra sätt? Vem tar ansvar för dem?

Det svaret har vi inte fått från er i dag. Vi har bara fått en diskussion som handlar om de kollektivavtalsanslutna svenska arbetarnas rätt. Det här handlar om något mycket större än så.

Anförande nr 155

J a r i V i s s h e d (S): Den svenska modellen går ut på att vi tillämpar svenska avtal för alla som arbetar i Sverige. Det som regleras i kollektivavtal är semestertillägg, ob-ersättning, övertidsersättningar och framför allt en garanti att de anställda är försäkrade under den tid de är på jobbet. Att då kräva kollektivavtal tycker jag är att ta ansvar. Att inte kräva det är att vara ansvarslös.

Anförande nr 156

A n n M a r i E n g e l (V): Först häpnar jag lite över Madeleines logiska kullerbytta. Jag kan inte riktigt förstå hur de fattiga barnen i Indien skulle gynnas av att vi inte har kollektivavtal eller meddelarfrihet i Stockholms stad.

Jag skulle egentligen vilja uppmana er att titta på en reservation i detta ärende av Gunnar Ågren i Södermalms stadsdelsnämnd. Han är mycket kunnig på detta område. Han visar på att det faktiskt finns möjligheter att ställa många krav på de upphandlade företagen, till exempel att de inte får vara vinstsyftande. Vi har hört många gånger här i salen att det inte går. Han har ett exempel från Italien där en kommun hade ställt det kravet när de upphandlade äldreomsorg. Det har prövats av EU, och det har godkänts. Det strider inte mot fri etablering att ställa kravet på att inte ha vinstsyfte. I England har de privata, skattefinansierade skolor, och de kräver att skolorna inte ska vara vinstsyftande. Det går alldeles utmärkt.

Det är väldigt mycket man kan göra. Det hänvisas alltid till att man kan inte, man får inte, det strider mot konkurrensen. Om man vill politiskt finns det väldigt mycket man kan göra. EU har också i en ny lag från den 1 januari nu öppnat mer för det här.

En annan sak som Gunnar Ågren tar upp i reservationen är att vi begränsar möjligheterna till innovation och samhällsansvar i Sverige genom lagen om offentlig upphandling, som är alldeles för rigid i Sverige jämfört med många andra länder i Europa. Det finns väldigt mycket att studera och sätta sig in i på detta område.

Det är tydligt att det som driver den politiska majoriteten här är att måna om de stora företagens rättigheter att *inte* teckna kollektivavtal, att *inte* följa alla de regelverk som vi sätter upp. Sedan har man gjort en upphandlingspolicy där man säger några vackra ord om vad som ska uppfyllas, men i nästa ögonblick tar man tillbaka det – det finns ju inte några bindande direktiv i detta. Vi tycker till exempel att det är oerhört anmärkningsvärt att det inte finns bindande yttrandefrihet och meddelarskydd när man gör upphandlingar för välfärdstjänster i Stockholms stad.

Det finns alla skäl att skrota den här upphandlingspolicyn, och det är jag övertygad om att vi kommer att göra ganska snart.

Anförande nr 157

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag har också lyssnat på debatten, och jag blir bara argare och argare. Men jag ska försöka tala stadigt.

Jag är anställd av ett fackförbund. Jag är inte ombudsman, och jag förhandlar inga avtal. Jag får min lön av ett akademikerfackförbund. Jag tycker inte att det har betydelse i den här frågan. Fortfarande är 80 procent av svenskarna medlemmar i ett fackförbund. Över 90 procent av den svenska arbetsmarknaden är reglerad i kollektivavtal. Det är en väldigt stor del, så det är inte bara några heltidsbetalda ombudsmän på den här sidan som tycker att det är en bra modell. De allra flesta tycker det.

Vi träffar svenska arbetsgivare som också tycker att det är en bra modell. Vi har ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Vi träffas, och vi kommer överens. Det är en modell som fungerar – till skillnad mot en del andra modeller. Så fort vi kommer söder om Sundet i Danmark och ned i Europa är det mycket rörigare och lättare att bli oense. Det är mycket strejker och andra konflikter på arbetsmarknaden. Att kollektivavtalen fungerar på arbetsmarknaden råder det ingen tvekan om.

Men det finns en liten grupp som inte omfattas. Till exempel har Sverige inte ratificerat konvention 189 om hushållssektorn, som handlar om framför allt kvinnor. Det är en av de absolut senaste konventioner som har antagits. Men Sverige har inte ratificerat den. Vi har inte sagt att vi tycker att det är självklart att arbetskraft i hemmet ska ha kollektivavtal och sjysta villkor.

Vad har då detta att göra med Stockholms stads upphandlingsunderlag? Jo, det är den diskussion som vi har fört här som på något sätt säger att kollektivavtal inte skulle vara någonting bra, som påstår att det finns en stor grupp som blir diskriminerad om vi använder oss av kollektivavtal. Så är det naturligtvis inte. Kollektivavtal skyddar dem som ska utföra tjänster i de verksamheter som staden handlar upp. Som en tidigare kollega till mig, också betald av ett fackförbund, sade: Vi vill inte konkurrera med låga löner. Vi vill ha bra kvalitet i de verksamheter som staden finansierar, och då kan vi inte konkurrera med låga löner.

Jag vill med de upprörda orden yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen.

Anförande nr 158

M e h d i O g u z s o y (V): Ordförande, fullmäktige! När vi kritiserar upphandlingspolicyn menar Madeleine Sjöstedt att vi blir navelskådare i denna församling och bara förespråkar protektionism i Sverige.

Vänsterpartiet har faktiskt länge drivit att Stockholm ska vara ett fairtrade-center till exempel. Staden är inköpare av livsmedel som tillverkas bland annat i Indien, Bangladesh och Afrika, och då kan vi välja att köpa in det som är rättvisemärkt så att de som jobbar med livsmedel inte riskerar sina liv och miljön inte utsätts för onödiga och farliga kemikalier. Det skulle lyfta Stockholms anseende jättemycket internationellt.

Jag tycker att det är synd att ni intar en defensiv position. Bland annat i fråga om livsmedel och textilier skulle vi kunna gå i bräschen, dels för att förebygga att det förekommer barnarbete, dels för att påverka att det finns restriktiva miljöregler för varor som produceras i tredje land.

Anförande nr 159

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag vill verkligen tacka dig, Mehdi. Det här är en viktig diskussion, som handlar om hur vi ser på oss själva och vår del av världen. Där kan vi ha massor med olika åsikter om hur vi ska angripa detta. Självklart ska vi inte handla med några som ägnar sig åt barnarbete, slavarbete eller andra saker. Det är fullkomligt självklart. Vi är konventionsbundna vad gäller detta, och det ska Stockholms stad upprätthålla. Denna policy säger att det är väldigt viktigt att upprätthålla detta.

Fairtrade kan vi diskutera. Det är en ganska dyr form att ansluta sig till, och den är inte riktigt bra. Men vi kan absolut diskutera vilka internationella normer vi ska ha för vår upphandling – absolut! Tack för ett vidsynt inlägg i debatten!

Anförande nr 160

M e h d i O g u z s o y (V): Då tolkar jag det som att varor från andra länder ska produceras under sjysta arbetsvillkor och miljömässiga villkor. Det låter jättebra. Men jag hoppas att det verkligen också tillämpas i praktiken och efterlevs.

§ 17 Genomförandebeslut, AB Svenska Bostäder gällande nyproduktion av bostäder, kv. Björnlandet, Norra Djurgårdsstaden (utl. 2014:12)

Anförande nr 161

Ann Mari Engel (V): Vi lade ett särskilt uttalande i detta ärende både i koncernstyrelsen och i kommunstyrelsen. Vi tycker att det är väldigt bra att våra allmännyttiga bostadsbolag får bygga fler bostäder. Men det är en sak som inte är så bra, och det är att de kommer att bli så dyra att inga människor med vanliga inkomster har råd att bo där. Av den halva miljon människor som nu står i bostadskön lär de flesta inte kunna godkännas som hyresgäster här även om de har turen att bli erbjudna en nybyggd lägenhet.

Vi vet att det går att bygga billigare, till exempel om man upplåter marken med tomträtt och om man arbetar konkret med det här, som vi ser att majoriteten inte har gjort.

Hyrorna i Norra Djurgårdsstaden, som uppgår till mellan 12 000 och 22 000 kronor för en normal lägenhet, har blivit en visa och faktiskt något som man i hela landet använder för att illustrera den fullständigt vansinniga bostadsmarknaden i Stockholm. Jag vet att vissa av er i Alliansen dessutom tycker att Stockholm ska bli ett experimentlän för att helt släppa hyrorna fria. Det behövs inte just i Norra Djurgårdsstaden, för där är hyrorna redan maxhöga.

Vi vill understryka att det är väldigt bra att det byggs hyresrätter, även om man inte ens låter allmännyttan bygga så många som man har satt upp som mål – man uppfyller inte ens sina egna mål. Men naturligtvis är vi för ärendet, att det ska byggas hyresrätter. Men, snälla människor, se över hyresnivåerna! Det är faktiskt inte möjligt för vanliga människor i bostadskön att flytta in i dessa lägenheter.

Anförande nr 162

Borgarrådet Larsson (M): Herr ordförande! Dagens genomförandebeslut om Svenska Bostäders nyproduktion gäller en del av Norra Djurgårdsstaden. Vi har en rad olika projekt i området som rör hyresrätter. Jag vill ändå erinra Ann Mari Engel om att 74 procent av allt som markanvisades förra året var till hyresrätter inklusive studentlägenheter. Drygt hälften av markanvisningarna de senaste åren har gått till just hyresrätter. Samtliga hyresrätter som byggs på markanvisad mark i Stockholm är just med tomträtt, så var du får det andra ifrån vet jag inte. I den mån ni tror att det byggs ännu fler hyresrätter genom att man ger dem tomträttsupplåtelse – ja, det har vi alltid gjort. Det är när man bygger bostadsrätter som vi i regel säljer marken, och på så sätt får vi in intäkter som gör att vi över huvud taget kan bygga i den höga takt som vi behöver bygga i Stockholm för att nå målet om 140 000 bostäder.

140 000 bostäder de närmaste 16 åren handlar också om att få ekonomi i hela projekten. Det innebär att man måste vara beredd att se till att sälja där det behövs. Men för hyresrätter och studentlägenheter är det just tomträttsupplåtelse, så där har du fel.

Jag vill också poängtera en sak. När du går upp och säger att den halva miljon människor som står i Stockholms bostadskö inte kommer att ha råd att bo i dessa studentlägenheter vill jag hävda att du har grovt fel. De allra flesta som står i

bostadskön har i dag förstahandskontrakt eller bor i villa, radhus eller bostadsrätt, men de står i kön av andra skäl, nämligen att de vill kunna aktivt byta sin bostad framöver. Den debatten har vi också haft tidigare.

Det är viktigt att vi håller byggtakten, för det är många som vill bo i Stockholm. Det är många från olika delar av landet som flyttar hit. Vi har en tillväxt i Stockholm som vi behöver matcha med de 140 000 bostäder som vi pekar ut. Då måste man se helheten. Då måste man ta ekonomiskt ansvar, och också göra det i bolagen, och bygga på ett sätt som gör det möjligt för de olika projekten att genomföras. Det har man här.

Anledningen till att detta projekt är uppe i dag är att det är en väldigt stor investering. Det är en stor investering för staden, och bolaget, i detta fall Svenska Bostäder, investerar över 500 miljoner i detta. Jag vet inte om du tycker att det är en för liten investering. Det tycker inte jag. Vi behöver fler bostäder, och med vår politik kan vi se till att vi får det. Detta är en liten del av det frimärke som behövs i sin helhet i Stockholm när vi utvecklar hela staden i alla riktningar.

Anförande nr 163

A n n M a r i E n g e l (V): Vi är verkligen överens om att det behövs fler bostäder. Du vet att vi inte är så imponerade av er takt när det gäller nyproduktion av hyresrätter och särskilt inte med överkomliga hyror. Vi vet att det står i ert framtidsdokument att Stockholm måste satsa på bostadsrätter, för annars går ekonomin inte ihop.

Vad jag sade var att av den nästan halva miljon människor som står i bostadskön skulle de flesta inte kunna bli godkända som hyresgäster om de fick en nybyggd lägenhet i Norra Djurgårdsstaden. Om man har en lägenhet som kostar 22 000 kronor i månaden ska man ha tre gånger så mycket i månadsinkomst, alltså 66 000 kronor. Det är vad som gäller för en nybyggd trea eller fyra. Jag tror – eller vet, rättare sagt, för det finns undersökningar som visar det – att det är väldigt många i bostadskön som inte har den inkomsten. Det är det som är det stora problemet.

De flesta upplåts med tomträtt. Jag kan hålla med om att det just i detta fall är tomträtt till Svenska Bostäder. Men det förändrar inte alls saken att ni har gjort mer eller mindre ingenting för att göra det billigare att bo i en hyresrätt i Stockholm. Ni har inte använt alla de verktyg som ni har. Det är det som vi kritiserar, och det tänker vi fortsätta att kritisera.

Anförande nr 164

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag kan försäkra dig, Ann Mari Engel, att dessa studentlägenheter i Norra Djurgårdsstaden inte alls kommer att kosta 22 000 kronor i månaden. Även om jag inte tycker att politiken ska lägga sig i hyressättningen kan jag nog försäkra dig så långt i alla fall.

Jag vill också erinra dig om att alla som bygger hyresrätter får den här tomt-rättsupplåtelseformen. Det gör att det är väldigt många som vill bygga hyresrätter, och även andra aktörer än kommunen. En sak som ni skulle kunna göra för att vara positiva till utbyggnaden av hyresrätter och studentlägenheter i denna stad är att yrka

bifall till de olika förslag som kommer, och som ni gör i just detta fall. Ni kanske borde ha gjort det även i en del andra fall.

§ 18 Förvärv av fastighetsbolag med tomträtter och fastigheter i Slakthusområdet, Västberga och Örnberg. Försäljning av fastigheten Våghalsen 12 i Stockholm. Fastställande av bolagsordningar, val av styrelseledamöter m.m. (utl. 2014:13)

Anförande nr 165

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Jag skulle bara i all enkelhet vilja yrka bifall till Miljöpartiets reservation. Den handlar om fastigheten Våghalsen 12, som vi har diskuterat förut. Anledningen till att vi pratar om den kan jag kort repetera för den som inte kommer ihåg det.

Vi vill att dagens hyresgäster ska beredas möjlighet att fortsätta sin verksamhet i denna fastighet. Vilka är då dagens hyresgäster? Jo, det är Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, som har både kontor och möteslokaler i fastigheten, bedriver olika verksamheter för sina 2 000 medlemmar i Stockholm och organiserar sina 33 lokala avdelningar med sammanlagt 6 000 medlemmar.

Vi har haft den här diskussionen förut. Vi har fått försäkringar om att de ska kunna få vara kvar. Men vi kan inte riktigt se hur det ska vara möjligt.

Föredragande borgarråden Nordin och Sjöstedt säger så här: ”I fastigheten” – Våghalsen 12 på Sveavägen – ”är i dag RFSL en stor hyresgäst och den föreliggande försäljningen påverkar inte deras ställning som hyresgäst då samtliga hyreskontrakt övertas av den nya ägaren.” Ja, men det var väl fint. ”Även studentbostäderna i fastigheten säkras för framtiden.”

Men vi kan fortfarande inte se på vilket sätt de säkras för framtiden. På vilket sätt garanteras hyresgästerna att vara kvar? Det blir ju en ny fastighetsägare, och jag vet att den nya fastighetsägaren själv har mandat att bestämma över sina hyresgäster. Det har vi också pratat om tidigare här i salen. Vi kan inte förstå hur ni kan skriva att de ska kunna få vara kvar. Framtiden och den nya ägaren får väl bestämma huruvida hyrorna gör det möjligt för dem att vara kvar i fastigheten.

Därför yrkar jag igen bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 166

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det har sålts väldigt mycket fastigheter i Stockholm, och nu ska en fastighet till säljas i innerstaden. Jag undrar: Finns det inte någon möjlighet att se ett strategiskt ägande, då det i denna fastighet finns organisationer som bedriver en demokratisk verksamhet och sociala verksamheter? Varför är innehållet aldrig ett strategiskt ägande i Stockholms fastighetspolitik?

Fastighetsmarknaden är ingen garanti, precis som Ewa sade tidigare, för att civilsamhället senare kommer att kunna husera här. Varför äventyra detta genom att sälja fastigheten?

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anförande nr 167

E m i l i a B j u g g r e n (S): Vi har valt att inte reservera oss i ärendet för att vi ska få till stånd den utveckling av Slakthusområdet som vi alla önskar. Men jag vill

inte nog understryka att vi i en annan majoritet hade valt en annan fastighet att förhandla med.

Vi har svårt att förstå varför den borgerliga majoriteten gång på gång väljer att inte ta ansvar för det innehåll och den verksamhet som finns i våra fastigheter och säkerställa att hyresgäster kan fortsätta att ha råd att vara hyresgäster hos oss.

Hbt-personer har betydligt högre ohälsotal än befolkningen i snitt i samhället och är i mycket större utsträckning utsatta för våld och kränkningar. Att man inte ser det som strategiskt att verkligen, inte bara i ord utan också i handling, säkerställa att RFSL kan vara kvar och bedriva sin verksamhet i detta hus är mer än beklagansvärt. Vi önskar att vi hade haft en annan situation, där vi hade fått vara med och avgöra vad som är strategiskt och inte och vad som är värt att förhandla om och inte.

Finansborgarrådet har tidigare här i talarstolen försäkrat att verksamheten kommer att få vara kvar även med den nya fastighetsägaren, och vi ämnar tro honom på hans ord.

Anförande nr 168

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Det är precis så som Emilia Bjuggren säger. Den här affären är en helhet och en viktig helhet för att vi ska kunna förvärva fastigheterna i Söderstaden och för att kunna fortsätta att utveckla det området, som är väldigt viktigt. Men vi hade inte ingått och fullföljt denna affär om inte köparen hade varit beredd både i samtal med Madeleine Sjöstedt, eftersom just den här delen ligger på fastighetskontoret, och i ett offentligt uttalande sagt att RFSL för den nya fastighetsägarens del är en bra hyresgäst och att det inte finns anledning för honom att ompröva detta på något sätt.

Med denna offentliga försäkran känner jag mig trygg med att man menar allvar med detta. Vi vet att det är en långsiktig fastighetsförvaltare. Eftersom man egentligen inte vill minska sitt fastighetsbestånd genom att sälja i Söderstaden har det varit viktigt för dem att förvärva en annan fastighet för långsiktig förvaltning.

Kombinationen av denna långsiktighet och beredskapen att göra ett offentligt uttalande tillsammans med Madeleine Sjöstedt gör att jag känner mig trygg med att verksamheten för RFSL kommer att fortsätta i fastigheten, så länge RFSL själva vill det.

Anförande nr 169

E w a L a r s s o n (MP): Det fanns en tid när ett handslag räckte för en överenskommelse, Sten Nordin. På så sätt tog vi och Stockholmspartiet ett handslag med Mats Hulth, och på den vägen sköt vi fram Österleden. Men i dag har vi märkt att offentliga uttalanden inte gäller inom politiken heller. Den ena mandatperioden är man emot trängselskatter, och sedan är man för dem, och så vidare. Vi har märkt att just det offentliga uttalandet inte gäller lika mycket i dag som det har gjort en gång i tiden.

Därför kan vi inte förstå hur man i sitt uttalande här kan säga att hyresgästen ska få vara kvar, att försäljningen inte påverkar deras ställning som hyresgäst och att den

nya ägaren offentligt har lovat det. I den bästa av världar skulle det vara på det sättet, men tyvärr har vi noterat att den bästa av världar är historia i dag.

Anförande nr 170

Borgarrådet N o r d i n (M): Nu hade väl varken Stockholmspartiet eller Miljöpartiet särskilt mycket framgångar med sina handslag med Mats Hulth, men det kan vi ta en annan gång. Nej, det där inlägget håller inte.

Det viktiga är ju att vi har gjort så här nu. När man säljer fastigheter övergår ägandet till en ny köpare – det är helt riktigt. Men här har ju det unika skett att vi har begärt av köparen att göra det offentliga uttalandet omkring en specifik, som vi tycker, viktig hyresgäst i fastigheten. Så har skett. Då menar jag att vi kan gå in i denna affär och känna oss trygga med att man menar allvar, eftersom vi i övrigt ser detta som ett mycket långsiktigt fastighetsföretag.

Anförande nr 171

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Den garanti som du pratar om ligger i besittningsrätten. Men den hyra som vi har satt i staden är inte en marknadshyra, som en aktör av privat karaktär såklart är intresserad av att ta ut. Om han då senare upptäcker att han skulle kunna ta ut mycket mer finns såklart inte den garantin kvar längre. Det är det man drivs av som en privat aktör.

Vi har själva här i staden tidigare justerat hyror som inte har varit marknadsanpassade. Senast hade vi ett ärende som gällde Kungsholmen uppe i fastighetsnämnden. Jag tror att hyran reglerades från 60 000 kronor per år till ungefär 140 000 kronor per år. Självklart är inte Våghalsen ett sådant exempel – det kommer inte att handla om de summorna.

Men det sker senare en bedömning av ifall detta är ett marknadsanpassat pris eller inte, och då kan hyreshöjningen komma.

Anförande nr 172

Borgarrådet N o r d i n (M): Staden arbetar inte i sina fastigheter med några generella hyressubventioner för organisationer. Vi driver inte politiken så. Vi hanterar våra fastigheter affärsmässigt – det är en skyldighet vi har. Om vi sedan vill stödja organisationer gör vi det genom verksamhetsbidrag, ungdomsbidrag och den typen av bidrag som staden ger. Men organisationerna betalar självklart hyror enligt marknaden, även om de sitter i stadens fastigheter. Det tror jag nog gäller vilken majoritet det än skulle vara i den här staden.

§ 20 Detaljplan för del av Västberga 1:1, område vid kv. Månstenen i stadsdelen Solberga, Dp 2010-16279-54 (utl. 2014:15)

Anförande nr 173

Borgarrådet K e v i u s (M): Stockholmare, åhörare, massmedier! Här i kväll ska vi fatta beslut om 60 nya bostäder. 60 nya bostäder må vara ett litet tillskott, men vi vet alla att det behövs bostäder i Stockholm.

Jag vill också berätta för er att det pågår och har pågått en stor satsning på att gräva ned kraftledningarna. Stockholms stad betalade väldigt mycket pengar för att gräva ned kraftledningarna. Varför gjorde man det? Jo, man gjorde det för att det skulle bli bättre boendemiljö och bättre miljö för alla och framför allt för att man skulle kunna bygga bostäder. Här i närheten har man grävt ned kraftledningar. Det är också viktigt när man har finansierat kraftledningsnedgrävningen för att kunna bygga bostäder och på så sätt få intäkter.

För er som inte känner till det handlar detta om en detaljplan i stadsdelen Solberga, kvarteret Månstenen. Det handlar om 60 lägenheter i tre bostadshus. De kommer att vara placerade längs med Diamantbacken och Kristallvägen. Man kommer alltså att bygga tre hus intill andra hus i närheten. Bakom husen ligger Solbergaskogen. Detaljplanen är väldigt tydlig med att det ska finnas gott tillträde till Solbergaskogen. Man bygger alltså tre nya hus intill andra hus längs med gatan.

Jag tror att det här är ett viktigt tillskott. Det är ett viktigt tillskott i Stockholm, där vi saknar bostäder. Jag tror också att detta kommer att skapa en trevlig gata för dem som flyttar in där. Jag är övertygad om att varje bostad som vi bygger behövs.

Därför vill jag med dessa ord yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 174

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Först och främst måste jag säga något om den här kraftledningen som du pratar om. Jag vet inte hur lång den är, men den sträcker sig över hela Solberga. Låt oss säga att den är två kilometer, och området som vi pratar om handlar kanske om 50–70 meter av den här kraftledningen. Dessutom är det här ett område som man har fixat till efter det att man grävde ned kraftledningen. Det har också kostat pengar. Jag tycker inte att det är ett hållbart argument. Kraftledningen är till för att förtäta hela Solberga. Det finns fullt av förtätningsmöjligheter här, men ni väljer ändå skogen. Varför väljer ni att bygga i skogen när det finns så många möjligheter att förtäta i det här området?

Anförande nr 175

Borgarrådet K e v i u s (M): Anledningen till att jag nämnde kraftledningen är att den är en förutsättning för att man ska kunna bygga bostäder. Vi betalade mycket dyrt för att gräva ned kraftledningen. Om ni tittar på s. 158 kan ni se att vi inte bygger mitt i skogen, utan vi bygger längs med Kristallvägen. Husen placeras längs med gatan, så försök inte få det att låta som om vi bygger mitt i en skog!

Anförande nr 176

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! Man kan undra var skogen tar slut. Är inte hela skogen en skog? Räknas inte kanten av

skogen? Det handlar om 60 bostäder i ett mycket känsligt område. Vi har tidigare i dag pratat om en jättestor och mycket spännande ny stadsdel som vi fick presenterad för oss i exploateringsnämnden i november. Den ligger ganska nära detta område. Där pratar vi om 10 000 bostäder. Här handlar det om 60 bostäder. Det är den här frimärksmodellen som inte alltid är så lyckad.

Vi socialdemokrater är inte nöjda trots att det här kanske ligger lite mer i kanten än tidigare förslag. Vi är emot att bygga i Solbergaskogen. Vi är emot att man bygger så nära Solbergaskogen som föreslås i ärendet. Det är inne i Solbergaskogen. Det är inte utanför Solbergaskogen.

Solbergaskogen är ett känsligt område med betydelsefull biologisk mångfald och viktiga spridningskorridorer. Där finns rödlistade arter. För oss är det uppenbart att deras överlevnad äventyras. Det är en uppfattning som en enig stadsdelsnämnd i Älvsjö tidigare har fört fram vid upprepade tillfällen. Vi tycker att det är beklagligt att arbetet hittills har skett i konfrontation med i stället för tillsammans med stadsdelsnämnden.

Jag yrkar förstås bifall till vår reservation. Men vi kan räkna, och vi har förstått att vi inte kommer att vara i majoritet i dag. Därför vill vi också trycka på hur viktigt det är att det fortsatta arbetet sker nära tillsammans med stadsdelsnämnden. Det är också viktigt att man säkerställer att det blir en fri entré till skogen och att man tar stor hänsyn till den biologiska mångfald och de spridningskorridorer som finns.

Anförande nr 177

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det framkommer i ärendet att den här skogen är en gammelskog som har höga naturvärden. Den ligger precis vid en motorväg, E4:an, och gör oss också ekotjänster, vilket vi har sett i olika dokument tidigare, men det är som bortblåst här. Det är också en mycket värdefull skog för dem som bor i Solberga med omnejd. Det rör sig om 27 stora ekar och 17 tallar. Det finns talticka, som är en rödlistad art. Det handlar alltså om tre flerfamiljshus. Det är verkligen dålig planering.

Som jag sade tidigare finns det flera förtättningsmöjligheter här. Vänsterpartiet har hela tiden föreslagit ett ställe där vi kan bygga många fler än de här 60 lägenheterna. Det handlar om området mellan Folkparksvägen och Kontrollvägen. Det är ett exempel, och jag vet att det finns flera ställen i Solberga där vi skulle kunna förtäta. Men ni väljer ändå detta trots att människor har protesterat och trots de värden som vi tidigare har pratat om. Det är ett hänsynslöst byggande, och vi har tidigare sett det i Rågsved och Järva. Varför sker ständigt detta felbyggande i de här områdena? Det undrar jag.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 178

M a t s L i n d q v i s t (MP): Fru ordförande, ledamöter och övriga åhörare! Det här är verkligen ett intressant förslag. De här husen är för en gångs skull mycket väl bearbetade och omgjorda ett antal gånger. Men å andra sidan har vi här en skog som ligger ganska ensligt i ett rätt stort område som har en lokal betydelse. Flera

generationer av boende i närområdet har uppskattat skogen, och därför är de väldigt rädda om den.

Vi i vårt parti har mycket noggrant vägt fördelar och nackdelar mot varandra, och summan av för och emot slutar med nej i vårt fall. Vi vill alltså inte bidra till att detta genomförs.

Anförande nr 179

Björn Ljung (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu har Miljöpartiet ändrat sig igen. Där ser man. Det visar dess värre att Miljöpartiet säger en sak i en nämnd, i borgarrådsberedningen och i kommunstyrelsen och plötsligt tvärtom i fullmäktige. Det är lite trist. Jag trodde att detta var ett ärende där Miljöpartiet tog sitt ansvar och ville bygga bostäder till skillnad från Vänstern och Socialdemokraterna.

Jag är uppvuxen i området. Det är min gamla fotbollsplan som man bebygger, och jag tycker att det är helt rätt. Kraftledningen grävdes ned, och anledningen var att vi skulle kunna bygga flera tusen bostäder i det södra, halvcentrala bandet i Stockholm från Årsta och ända ned mot Älvsjö. Den här nedgrävningen kommer att fortsätta.

I området i övrigt bygger Stockholmshem 100 hyresrätter i tre punkthus. Det är en kompletteringsbebyggelse. Man kan också bygga där Vänsterpartiet föreslår. Det vore alldeles utmärkt. Man skulle också kunna bygga på den så kallade Cirkusplatsen alldeles intill, men det går inte att bygga bostäder på den senare. Detta behövs på flera sätt i ett område som Solberga. Solberga byggdes av Stockholmshem på uppdrag av fullmäktige på 1950-talet. Det är mycket attraktiva låghus och några få punkthus från 50-talet. De som bor här trivs mycket bra.

Här handlar det om ett område som ligger efter Kristallvägen och Diamantbacken. Den senare är en väg som inte har några hus i dag. Den är så unik i Stockholm att den faktiskt inte har några adresser. Diamantbacken är bara en genväg mellan Gamla Södertäljevägen och Kristallvägen för att man lättare skulle kunna komma ned till bussen som gick där på den tiden.

Ärendet innebär egentligen alla rätt. Det ger fler bostadsrätter i ett område som fullständigt domineras av Stockholmshems kommunala hyresrätter. Det är ett område som behöver ett underlag för mer service i det lilla stadsdelscentrum som också är väldigt arkitektoniskt fint och som vi i Stockholmshem kommer att satsa på att rusta upp i likhet med det i Hökarängen. Det är ett område där man på ett utmärkt sätt kan förtäta med bostäder.

Ni talar om Solbergaskogen, och jag kan försäkra er om att detta är en risig del som redan är hårdgjord genom att man har byggt vägar upp till en kontrollstation för sagda kraftledning som är insprängd i berget. Det är dessutom ett område som alltid betraktats som skräpigt. Man har slängt grejer där ända sedan jag växte upp där på 60- och 70-talet. Därför är det alla rätt här.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 180

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Jag måste ställa samma fråga till dig. Du och jag verkar vara överens om att det går att förtäta på flera olika ställen i Solberga. Det är ett jättebra sätt att göra det vid den här kraftledningen, men vi snackar om 50–75 meter av hela kraftledningen. Du väljer det argumentet just här när kraftledningen går över en skog. Det finns ställen som man kanske inte kan bygga på, och då kan vi bygga på vägen som ligger bredvid om vi ska använda argumentet att man tog bort en kraftledning. Du prioriterar att bygga i skogen i stället för att bygga på andra ställen i Solberga. Det finns fler ställen att bygga på. Din prioritering är att bygga i skogen.

Anförande nr 181

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Ja, det stämmer. Jag har till och med en del av min familj boende alldeles intill på Kristallvägen. Min bonusdotter, hennes sambo och min bonusdotterson bor där. De är sakägare i frågan. De jublar och säger: Så bra! Det kommer fler hus här i vårt närområde.

Det gäller också de tre punkthus som Stockholmshem kompletteringsbygger, om man skulle bygga på den gräsplätt, som ni kallar det, vid Kontrollvägen och Folkparksvägen och om man lyckades bygga på den så kallade Cirkusplatsen. Det handlar inte om antingen eller, utan det handlar om både och. Jag kan försäkra dig om att den här delen av Solbergaskogen är ett skräpigt hörn där det passar betydligt bättre med några vackra, välgestaltade hus. De kommer dessutom att bli bostadsrätter i ett område som domineras av de kommunala hyresrätterna. Det här är alla rätt.

Anförande nr 182

M a t s L i n d q v i s t (MP): Du har rätt, Björn Ljung. Vi har ändrat oss. Det är helt riktigt. Vi har övervägt saken noga och lyssnat på vad folk i området säger att vi bör göra. Det kan ju finnas flera olika åsikter om att lyssna på folk lokalt. Det finns säkert de som håller med dig, och sedan finns det de som håller med mig. Det är rimligt. Här har vi olika uppfattningar. Det är inte konstigare än så. De som inte tycker om skogar i Stockholm får gärna hålla med dig, och de som tycker att det fortfarande ska finnas skogsområden i Stockholm kan hålla med mig. Det är en tydlig ideologisk skillnad. Det är ju jättebra att ha med i valet både för dig och för mig. Eller hur?

Sedan vill jag yrka bifall till vårt förslag här i fullmäktige.

Anförande nr 183

B j ö r n L j u n g (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag blir väldigt förvånad. Jag gladdde mig verkligen åt att Miljöpartiet var med på att bygga de här husen som dessutom har gjorts om flera gånger i stadsbyggnadsnämnden på ett sätt som innebär att de har blivit snygga. Jag blir förvånad över ert vinglande.

Det finns en sak som jag inte kan understryka nog tydligt, och det är att om någon tillvitar mig den egenskapen att inte gilla skogar är den verkligen ute på den svaga is som vi har nu på olika sjöar och vattendrag. Är det någon som gillar skogar så är det jag. Jag tillbringar mycket tid skogen. Jag tillbringade ungefär fem timmar i skogarna runt Stockholm och i Stockholms stad den gångna helgen. Den saken är alldeles klar. Där finns ingen ideologisk skillnad. Ni försöker skylla ifrån er och säger nej till 60

bostäder. Det blir ytterligare 60 bostäder på er nej-lista. Jag tycker att det är upprörande.

Anförande nr 184

B e n g t S a n d b e r g (S): Fru ordförande! Jag bor i Solberga. Jag är inte uppväxt där, men jag bor där och trivs alldeles utmärkt. Jag tycker att det är jättebra att man bygger bostäder. Jag hörde i dag ett förslag på 10 000 bostäder i Älvsjö. Jag tycker att det är ett riktigt lyft. Det enda jag har synpunkter på i det här fallet är att man bygger inne i Solbergaskogen. Det är inte efter gatan. Det är en kulle. Jag vet inte hur Björn har kunnat spela fotboll på den här kullen, men han kanske var duktigare på fotboll än vad jag var.

Man skulle återställa skogen efter kraftledningen, men det har man inte gjort. Det ser faktiskt ganska risigt ut med sprängsten och allt möjligt skrot där, men det är ändå en bit in i skogen. Man kan ju tycka att det är en liten fråga i det här sammanhanget, men det är fortfarande, och ända sedan Björns tid, en lekplats för ungar i skogen. Jag tycker att det är tråkigt att man tar en bit av skogen. Det är det negativa i det här förslaget. Man hade kunnat flytta husen en bit ut från skogen. Då hade man haft skogen kvar.

Nu kommer jag att bli häcklad av min kamrat för att jag är trädkramare, men det får jag stå ut med. Det är viktigt för dem som bor där att vi har den här skogen. Jag vill verkligen vädja till er och ställer mig bakom den reservation som vi har i den här frågan.

Anförande nr 185

B j ö r n L j u n g (FP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag sade att du gärna fick säga till mig att detta var en del av min gamla lekplats och fotbollsplan, Bengt. Och det är det, därför att det handlar inte bara om den där lilla sprängstenskullen i hörnan vid Diamantbacken och Kristallvägen, utan det handlar också om den numera söndergjorda planen där man grävde ned kraftledningen och drog vägen upp på kullen. Den har vuxit igen eftersom det numera inte bor så många barn och ungdomar i området. Den används inte för fotboll. Min bonusdotterson som är tio år och som bor där brukar inte heller spela fotboll på just den här ytan. De som bor där säger att det vore jättebra om det flyttande in fler barnfamiljer.

Det här är området är inte en del av skogen. Det är en slybeväxt yta där det numera också går en väg upp till kullen. Det är en sprängstenshörna som är kvar sedan vägdragningen av Diamantbacken i slutet av 60-talet. Sedan är det också en risig del som är början på en skog.

Anförande nr 186

B e n g t S a n d b e r g (S): Det går en backe fram till där husen kommer att stå. Den gjorde att jag blev flåsig när jag gick upp för den, och då är det inte ett slyområde. Det är en rejäl backe upp. Oavsett vad du säger är det en bit av Solbergaskogen. Jag tycker att det är ett onödigt projekt. Man kunde ha lagt husen en liten bit längre ut.

Anförande nr 187

Borgarrådet K e v i u s (M): Det är intressant att höra att Bengt Sandberg tycker att det är helt okej att bygga 10 000 lägenheter i Älvsjö men inte 60 lägenheter i närheten av där han bor. Du sade att du bor i Solberga. Min poäng är att det är mycket lätt att säga ja till att bygga någon annanstans men nej där man själv bor. Vi får ofta mejl från människor som är upprörda. De vill inte att vi bygger bostäder i närheten av där de bor. Men vi politiker har en skyldighet att bygga i stort sett överallt. Med överallt menar jag att alla vi kommer att få nya grannar. Alliansen kommer att se till att det byggs i varenda stadsdel. Jag tycker att det är bra stadsplanering att bygga längs med gatan bredvid befintliga hus.

Jag vill än en gång uppmana er att slå ut s. 158. Där blir det otroligt tydligt att man ska bygga längs med Kristallvägen bredvid befintliga hus. Det är inte mitt i skogen. På en större karta kan man också se att det finns väldigt mycket skog, väldigt många träd och väldigt mycket natur i närområdet.

Jag tycker att det är skandal att Miljöpartiet ändrar sig på tolv dagar. Jag tycker inte att det är sjyst mot väljarna. I oktober sade man ja till detta i stadsbyggnadsnämnden. Daniel Helldén sade ja i oktober, och han sade ja för tolv dagar sedan. Sedan kommer Mats Lindqvist upp här – jag vet inte var han bor – och säger nej. Tolv dagar går, och ni säger nej här. Det är inte ansvarsfullt. Det handlar om 60 lägenheter. Frågan är om andra partier ska ändra sig efter protester. Vi som sitter i stadsbyggnadsnämnden får ta del av ganska många protester, men vi har ett ansvar att se till att det byggs.

För Vänsterpartiet tror jag faktiskt att det handlar om att det är bostadsrätter som kommer att byggas här. I detaljplanen reglerar man inte huruvida det ska vara hyresrätter eller bostadsrätter. För er kännedom vill jag berätta att det finns 35,8 procent bostadsrätter och 64,2 procent hyresrätter här. Om man bygger några bostadsrätter här blir det också en jämn fördelning, men jag tror inte att Vänsterpartiet vill ha detta delvis på grund av att det handlar om bostadsrätter.

Anförande nr 188

B e n g t S a n d b e r g (S): Jag har ingenting emot att man bygger i Solberga. Man ska bygga vid Solberga bollplan som ligger mycket närmare där jag bor. Det tycker jag är superbra. Jag vill ha många nya kåkar i Älvsjö och Solberga, för då får vi bättre affärer och kanske en liten restaurang. Det är alldeles utmärkt.

Men här ska man bygga i Solbergaskogen. Det är den invändning jag har. Sedan får du tycka och tro vad du vill. Det handlar om att ni bygger just i Solbergaskogen, och tummar man på det ena stället kan man tumma på det andra stället. Det är det negativa i hela projektet. I övrigt tycker jag att det är superbra att man bygger många bra bostäder. Man kan bygga i hela Älvsjö och hela Solberga men inte i skogen.

Du raljerade över att man byter åsikt på tolv dagar, men det är bara några timmar sedan som ni helt och hållet bytte syn på tunnelbaneutbyggnaden. Var lagom kaxig!

Anförande nr 189

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag tycker att det är en stor skillnad mot att vara emot bostäder, vilket ett annat parti är. Jag är glad över ditt uttalande där du säger att du

vill bygga överallt i Solberga, men inte just här. Det är ett lite märkligt uttalande från din sida. Men vi ses framöver när vi bygger på fler ställen i Solberga, där du bor.

Anförande nr 190

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Som vänsterpartist vill jag säga att det viktigaste är inte om det är hyresrätter eller bostadsrätter. Men när du tar upp den frågan inser jag att du inte riktigt förstår vad detta är för plats. Problemet är såklart att vi bygger på den här platsen. Det finns stora naturvärden här som du inte verkar ha tagit till dig. Dessutom talar du om vilka mejl vi stadsbyggnadsnämnden får, och i det här ärendet har åtminstone jag fått hur många mejl som helst där man säger: Bygg inte i skogen, utan bygg här i stället! Gör så här!

Medborgarna har varit mycket aktiva. Jag vet att de har haft en Solbergaskogens dag två eller tre gånger, och man har samlat ihop 2 000–3 000 personer vid dessa tillfällen. Det finns ett otroligt engagemang. Varför bygger du emot stockholmarna när du kan bygga med dem? De vill ju bygga.

Anförande nr 191

Borgarrådet K e v i u s (M): Vi bygger för dem som inte har en bostad, för dem som vill flytta hemifrån och för dem som vill byta till en annan bostad. Vi lyssnar på dem som inte är med på protestmöten och skickar protestbrev till dig. Vi bygger för alla dem som behöver en bostad.

Du säger att det finns jättekänsliga naturvärden här, och det finns det på många andra ställen också. Just här är du emot, och då är frågan: Varför är du emot just här när det går jättebra att bygga på andra ställen där argumenten om naturvärden också förs fram?

Anförande nr 192

M a t s L i n d q v i s t (MP): Först vill jag ge er en eloge för det fina programarbete ni har inlett i Kärrtorp. Jag undrar varför ni inte gör samma sak i Solberga och börjar prata med folk där och hör hur de vill ha det med det ena och det andra. Vi uppfattar att det finns en majoritet som vill ha kvar den här skogen och som är väldigt rädda om varje del av den. Jag kan givetvis ha fel eftersom det inte är frågan om en folkomröstning utan opinioner som säger så här. Ja, jag tror på detta, och därför har vi ändrat oss. Vi är inte ett sämre parti än att vi kan ändra oss. Hur är det med ert parti i den frågan?

Anförande nr 193

Borgarrådet K e v i u s (M): Det är klart att det är mänskligt att ändra sig. Men jag menar att det nästan är omänskligt att säga nej till 60 bostäder. Då tar man inte hänsyn till alla dem som behöver en bostad. Ni säger att vi måste bygga mer. Det är det vi gör, och då säger ni nej till bostäder. Vi tar ansvar. Ni tar inte ansvar.

Anförande nr 194

M a t s L i n d q v i s t (MP): Så bra, då kan vi prata lite mer om detta med mänskliga bostäder. Ni säger att det är omänskligt att vi säger nej till 60 bostäder, men det går ju att få in många fler bostäder i Solberga i samverkan med de människor som bor där. Vi har räknat ut att vi säger ja till ungefär 80 procent av alla byggprojekt, och i vissa fall säger vi till och med nej till projekt där vi vill bygga mer

än vad ni vill. Vi vill till exempel bygga mer än ni på Stora Sköndals väg. Det finns just nu ett ärende om Fagersjövägen där vi vill bygga mer än vad ni vill och utnyttja den platsen bättre. Vi tycker inte att det är lämpligt att utnyttja Stockholms kvarvarande mark för att bygga fler radhus i andra delar av staden, utan vi tycker att marken bör användas yteffektivare. Det är en fråga om det totala antalet bostäder som vi kan få ihop över hela staden.

Den här skogen är utvecklingsbar. Det är säkert så som Björn Ljung säger, att han ser en risig backe med en massa sly. Jag säger att det här är ett utmärkt område att kompetensutveckla för natur såsom till exempel tillämpas i flera tyska delstater i exploateringsfrågor. Man kan alltså bygga på andra håll där man förlorar natur och använda detta för att kompensera med natur och utveckla det. Det är en normal metod på flera håll ute i Europa. Det kan jag bevisa genom att hänvisa till en del EU-utredningar som pågår. Det går mycket väl att göra så.

För oss är det viktigt att Solbergaskogen är det enda naturområde som finns kvar inom ett ganska stort område. Därför är det viktigt att vi gör någonting av det. Det finns andra delar av staden där det är mycket tätare mellan olika skogsområden. Det påverkar såklart värdet av varje naturområde lokalt. Jag förstår att det här kanske är lite överkurs för en del som just nu sitter och skakar på huvudet. Det må vara hänt. Så kan det vara. Vi har olika kunskapsnivåer och olika kunskapsområden, olika fakulteter. Det får väl vara så, men jag hävdar i alla fall att Solbergaskogen har ett grundvärde och en potential att utvecklas biologiskt om man hanterar den på rätt sätt. Det är alltså en fråga om skötsel och vettiga och rimliga investeringar.

Fru ordförande! Är det nu ska reservera mig för det jag lämnade jag in?

Anförande nr 195

Borgarrådet K e v i u s (M): Du pratar om överkurs. Det är väl inte överkurs att berätta för dig att ni tyckte helt annorlunda för tolv dagar sedan? Då var det inte överkurs. När blev det överkurs? Du menar att det är överkurs att du förstår hur det är, men då förstod alltså inte Daniel Helldén och dina vänner i stadsbyggnadsnämnden det. Det är Mats Lindqvist som har lösningen, och Mats Lindqvist har nu sett till att detta stoppas. 60 lägenheter stoppas nu. Jag vill också upplysa dig om att Älvsjöskogen ligger ganska nära. Alla som vill kan kolla på kartan. Det finns otroligt många grönområden här i närheten.

Jag vill också fråga dig om vi kan lita på det ni säger i stadsbyggnadsnämnden. Kabelfabriken, där man vill bygga 1 400 lägenheter, har till exempel varit ute på samråd. Kommer ni att säga ja i nämnden och sedan ändra er när det kommer till kommunfullmäktige? Hur ska man veta vad ni vill när ni säger ja på ett ställe och sedan ändrar er, som nu på tolv dagar?

Anförande nr 196

M a t s L i n d q v i s t (MP): Vi har vägt för och emot här. Det är mycket fina hus. Ni har för en gångs skull ansträngt er att få lite finare arkitektur och planering än vad som kanske annars är brukligt i den här staden. Det måste jag ge er en eloge för. Det är faktiskt jättefina hus, och det är svårt att säga nej till dem. Men vi har ändå kommit fram till att vi ur ett helhetsperspektiv bör säga nej till just detta. Det är en fråga om interna demokratiska processer där vi tillsammans fattar beslut. Jag vet inte

hur de demokratiska processerna ser ut hos er och om det är du som bestämmer detta hos er. Är det så jag ska tolka det?

Anförande nr 197

Björn Ljung (FP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi får väl fundera på vem i hela världen vi kan lita på, särskilt inom Miljöpartiet. Jag tycker att det är mycket tråkigt att kunna konstatera att ni nu säger nej till 60 bostäder till. Sedan har du mage att stå och säga att ni vill bygga mer på Fagersjövägen. Men det är inte hela sanningen, Mats, för då säger ni nej till Skebokvarnsvägen i stället. Tänkte inte på det. Nej, just det.

Mats! Jag hade verkligen hoppats att vi skulle kunna föra en hygglig och ärlig debatt på rena villkor. Du får gärna använda din profession här och tala om de olika värdena i ädellövskogar och annat. Det är alldeles utmärkt, men när du påstår att vi kommer att bygga i ett av världens mest värdefulla skogsområden devalverar du de värdefulla skogsområdena i Stockholm. Det borde inte Miljöpartiet göra. Det enda rätta är att bifalla detta förslag om 60 bostäder i Solberga.

Anförande nr 198

Mats Lindqvist (MP): Jag tror inte att jag har sagt att detta är ett av världens mest värdefulla naturområden. Jag tyckte att jag tvärtom sade att det finns en utvecklingspotential här, men det gick kanske inte riktigt fram.

Vi har haft den här diskussionen ända sedan Ullerudsbacken, Björn Ljung. Där visade du att du inte har den minsta lust att ändra dig när vi säger att ett naturområde verkligen är värdefullt. Det här området är inte lika värdefullt som en sådan plats, men jag tycker att det är tråkigt att ni inte tar till er vad folk vill och att människor själva försöker ta fram områden i sina omgivningar för att rädda det som de tycker är värdefullt. Då säger ni att ni också ska bygga på de ställen som de föreslår. Det är verkligen eländigt.

Anförande nr 199

Sebastian Wiklund (V): Jag måste kommentera det Björn Ljung sade tidigare. Jag tror att det var i någon replik tidigare som han sade att det var skräpigt på det här området. Så brukar man ju säga när man vill bygga på ett område. Som jag sade tidigare finns det 27 stora ekar och 17 tallar där. Det finns också talticka och rödlistade arter. Vad kallar Björn Ljung det för? Han kallar det för sly. Vi har kanske lite olika ingångsvärden här.

Jag har hört fler gånger att vi inte vill bygga bostäder. När vi hänvisar till att det finns flera olika förtättningsmöjligheter i Solberga säger ni att vi kan bygga där också. Björn Ljung, som har bott där, vet ju också att Västberga industriområde finns bakom Solbergaskolan. Där är det slummigt. Det är verkligen mörkt och otrevligt där. Vi har en motion som ni har avslagit som handlar om att se över hur man skulle kunna bygga i Västberga industriområde. Det säger ni nej till.

Anförande nr 200

Åke Askén (MP): Ordförande! Jag vet inte om Alliansen tittade på det mejl om det här området som kom från Naturskyddsföreningen för några dagar sedan. Där ser man väldigt tydligt, till skillnad från i handlingarna, att det ligger

väldigt illa till partikelmässigt. Det är höga partikelnivåer. Det beror på att E4/E20 ligger så nära. Ni kanske inte läste det, men det har vi gjort. Det kom naturligtvis sent, men det är ofta så. När man läser sådant är det ett gott skäl att ändra uppfattning. Såvitt jag kan bedöma var detta inte glasklart under behandlingen av detta ärende.

Sedan tycker jag att Alliansen ska prata med ganska små bokstäver när man skäller på Miljöpartiet för 60 lägenheter. Under den här mandatperioden handlar det om tusentals lägenheter som mycket väl kunde ha byggts där ni nu ska bygga kontor i stället. Tänk efter lite! Addera och dra ifrån så får ni se vilket netto ni hamnar på!

§ 22 Motion om en trygghetskarta för Stockholm (utl. 2013:89)

Anförande nr 201

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag är inte lika arg nu som jag var nyss, men jag är nog lika förvirrad. Jag tänker inte försöka låtsas att jag har hunnit läsa detta. Jag var helt säker på att vi hade begärt bordläggning även av den här motionen. Jag yrkar bara bifall till vårt yttrande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 202

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag vill yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen. Jag har faktiskt hunnit läsa lite, Maria, och jag vill understryka att det är en mycket viktig fråga. Den handlar om vem som tillåts att ta plats i det offentliga rummet. Det är i mycket stor utsträckning en jämställdhetsfråga. Jag tycker att det är synd att den här motionen blir så lite diskuterad. Jag tycker att det är en av de viktigaste frågorna i staden. Även om en trygghetskarta kanske inte är det optimala sättet att kartlägga den här otryggheten tycker jag att frågan är viktig. Jag vet att man har haft trygghetsvandringar i flera stadsdelsnämnder för att se vilka områden som är säkra för kvinnor, vilka områden som bör lysas upp och vilka områden som man faktiskt känner sig trygg i. Det här är en jätteviktig fråga, så du kanske ska skriva en liknande motion, Maria, så att vi får diskutera mer.

Anförande nr 203

S t i n a B e n g t s s o n (C): Jag tycker att de här frågorna är jätteviktiga. Vi gör också trygghetsmätningar med jämna mellanrum. De visar att tryggheten ökar för varje mätning. Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg det i det här sammanhanget. Det är inte så att vi inte tycker att trygghetsfrågorna är viktiga. Vi arbetar på ett bra sätt, och vi fortsätter med det även om vi naturligtvis inte är färdiga.

Anförande nr 204

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Jag sade inte att ni inte tycker att de är viktiga. Jag sade att det här är bra motion och att det här är ett bra förslag även om jag inte riktigt tror att just den här typen av kartläggning löser hela problemet. Frågeställningen är viktig. Jag vet att det fattas väldigt mycket där jag bor. Det finns mycket som måste göras. Men det räcker inte med en sådan här kartläggningen, utan sedan måste man också titta på vad man gör. Vilka investeringar gör staden? Och vad behövs för att öka tryggheten på Järvafältet där jag bor? Jo, till exempel fler fältassistenter på kvällarna. Det behövs öppna ungdomsgårdar där tjejer kan vara och så vidare. Det får inte stanna vid en trygghetskartläggning, utan sedan man måste man titta på vilka åtgärder man ska sätta in och vilka satsningar som behövs.

Anförande nr 205

Borgarrådet K e v i u s (M): Jag trodde inte att jag skulle säga det, men jag håller med Ann-Margarethe Livh. Den här motionen handlar om att man ska göra en karta, men det viktiga är egentligen vilka åtgärder man vidtar. Jag vet att stadsdelarna gör trygghetsmätningar. Jag vet att alla stadsdelsnämnder frågar sina medborgare vad de upplever som otryggt och vad man kan göra för dem. Det pågår ett arbete, och det vidtas åtgärder på ställen där man känner sig otrygg. Det löser inte problemet att ta fram en trygghetskarta överallt. Det viktiga är åtgärderna.

Jag ska inte förlänga debatten, så med de orden yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 206

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Jag vill yrka bifall till kommunstyrelsens förslag. Jag håller också med Ann-Margarethe. Jag bor i stadsdel där det finns en hel del otrygghet. Det vore dumt och inte sant om jag inte sade att det var så. Det har gått framåt lite, men det finns fortfarande mycket att göra. När man jobbar med trygghetsvandringar för man bok hela tiden, och när det gäller till exempel belysning deltar personer som jobbar på trafikkontoret. Det viktiga är inte att kartlägga, utan det viktiga är att om det är lampor som fattas är det lampor som ska till. Saker som buskage och sådant ska åtgärdas snabbt.

Man får inte heller glömma att detta är en färskvara. Ibland är en plats otrygg, och det handlar kanske inte bara om fysiska saker utan om andra saker. Det kan vara många som vistas där, och då är fältassistenter viktiga. Det är därför som det finns fler fältassistenter än tidigare på många ställen. De brottsförebyggande råden jobbar mycket med de här frågorna. Något som också är oerhört viktigt är det samarbete som sker med fastighetsägarna. Allt är ju inte kommunal mark som vi rör över själva. Det fastighetsägarna gör för att öka tryggheten inte bara i fastigheten utan runt omkring är också viktigt.

Detta är ett jobb som man måste hålla på med hela tiden, och framför allt är det föränderligt. Och det är därför som det kanske inte är så lämpligt med just kartor. De är kanske inte så aktuella dagen efter. De borde inte heller vara aktuella, för då ska problemen vara åtgärdade.

Anförande nr 207

A w a d H e r s i (MP): Ordförande! Jag håller också med om att den här motionen är mycket bra. Den handlar om någonting som Alliansen länge har sagt att man prioriterar, men man har inte lyckats så bra. Ann-Katrin Åslund är ordförande i den nämnd där jag sitter med. Där har vi väldigt mycket att göra. I Spånga-Tensta och i Järva över huvud taget känns det som om Alliansen har gett upp när det gäller trygghetsarbetet. Den senaste trygghetsundersökningen visar att väldigt många kvinnor och tjejer känner sig mycket otrygga. Det är de som upplever störst otrygghet i hela staden. Jag tycker att det är mycket beklämmande att man bara konstaterar detta och inte gör någonting åt det.

Det är faktiskt så illa nu när Alliansen har gett upp att man vill övervaka hela Järva. Man vill sätta upp kameror i alla centrumanläggningar. Den lösningen vill Ann-Katrin och hennes vänner införa i Järva. Jag tycker att den utvecklingen går helt åt fel håll. Människor vill inte bli övervakade dygnet runt i bostadsområdena. Jag tycker att det är väldigt illa. Jag tycker att ni ska tänka om och göra rätt.

Anförande nr 208

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Du står här och far med osanning, Awad Hersi. Det har aldrig satsats så mycket som det satsas nu, och det vet du. Du vet hur mycket man satsar, hur många fler fältassistenter vi har och hur många fler som är ute. Du vet att Trygg i Tensta finns. Du vet att under den tid ni hade någonting att säga till om fanns det inte sommarjobb till alla ungdomar. Det fanns inte så många

fritidsverksamheter. Du påstår faktiskt saker som inte är sanna. Det är ingen som har gett upp.

Det verkar som om du tror att det skulle sitta en kamera i varje träd. Det handlar om att polisen har ansökt om att få sätta upp en kamera på Tenstagången. Jag ska tala om för dig att det finns många tenstabor som tycker att det är skönt. Det finns ingen som tror att det är den enda lösningen. Och du är nog en av de få i Tensta som inte tycker att det är bra. De företagare som finns på den gatan tycker att det är alldeles utmärkt. Den som tror att det är den enda lösningen har fel, och det är ingen som har sagt det.

Anförande nr 209

A w a d H e r s i (MP): Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag. Ann-Katrin säger att jag får med osanning, men sanningen är den att Ann-Katrin ser det som den enda lösningen att övervaka Spånga station, Tensta centrum och Rinkeby centrum dygnet runt. Det handlar om bostadsområden, Ann-Katrin. Jag vet inte om du har ändrat ditt ställningstagande i den här frågan, men tidigare var du för det. Om du är för detta har du gett upp hoppet om att hitta andra lösningar. Jag tror att det går. Jag vill inte leva i ett samhälle där den enda lösningen är att övervaka lokalsamhället dygnet runt.

Anförande nr 210

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Den här motionen handlar inte om kameraövervakning, utan den handlar om att skapa förutsättningar för trygghet. Jag tror att man får ta till kameror i värsta nödfall, men det i sig skapar inte trygghet. Motionen handlar inte om att göra kartor, utan den handlar om kartor som en metod som ständigt måste utvärderas och göras om i trygghetsarbetet. Efter att ha lyssnat på diskussionen tycker jag att det är en motion som borde ha kunnat bifallas. Alla som har talat har sagt att det är ett problem med otrygghet. Det finns ett genusperspektiv, det finns geografiska perspektiv och det finns mörka områden. Det förefaller som om vi inte har alla metoder som vi skulle behöva. Jag tror att detta skulle kunna vara en metod för staden att pröva för att göra staden ännu tryggare eller i vissa fall något tryggare. Det måste handla om ett slags ovilja hos majoriteten. Jag är lite förvånad över att man är så nöjd att man inte ens anser det värt att pröva ett annat sätt.

Jag tycker att det var en god idé att försöka återkomma till de här frågorna senare, för i dag kommer vi inte att få den här motionen bifallen. Det har jag förstått.

Anförande nr 211

Y v o n n e R u w a i d a (MP): Som jag ser det handlar den här motionen om att vi ska ha ett mer strukturerat arbete med trygghet och kontinuerligt följa hur det ser ut på vissa ställen i kommunen. Några av de ställen som är oerhört viktiga för människors möjlighet att röra sig i staden är olika kollektivtrafikknutpunkter. När jag åker hem härifrån efter klockan tio – och jag bor i norra staden – finns det tunnelbanestationer som jag kommer att undvika att stiga av på för att komma hem. Jag kommer att åka en omväg, en längre sträcka, för att komma hem. Så här sent på kvällen när det är mörkt och tomt på folk möter man på vissa ställen bilar som kör upp på trottoaren med högsta hastighet. Man möter en miljö som känns farlig och otrygg.

Jag har lagt märke till – och det är min privata reflexion – att det är fler kvinnor som tänker som jag. De här mer otrygga miljöerna undviks av kvinnor på kvällen. De tar

andra vägar som ibland är omvägar när de ska ta sig hem. Trygghet är ingen ny fråga i staden, men jag tror att vi skulle kunna ha en högre ambitionsnivå. Vi skulle till exempel kunna kartlägga kollektivtrafikknutpunkter i staden och se över var vi behöver göra insatser. Det kan handla om belysning, fältassistenter eller mänsklig närvaro. Jag vet att det inte är tillräckligt bra nu. Om man väljer att ta bilen klarar man sig kanske eftersom man kan åka hem till sin egen dörr, men är man beroende av kollektivtrafik, vilket många i Stockholm är, är man också utsatt för de här otrygga miljöerna. Jag tror att vi kan göra ett större arbete här.

Nu handlar det här om rent trygghetsarbete. Sedan kan man titta på det förebyggande arbetet. Folkpartiet sade att vi har så många fältassistenter i dag och att de är fler än någonsin. Ursäkta, men stödet från socialtjänsten och andra som satsar på ungdomsaktiviteter är mindre i dag än för åtta år sedan. Jag tycker inte att det är trevligt att ni försöker påstå att det är bättre än det någonsin har varit. Men det betyder inte att ni inte har gjort ett visst arbete. Jag känner till det jobb som har skett i bostadsbolagen. Jag tycker att de har gjort en del insatser, men jag tror att det behövs mycket mer arbete. Därför stöder också Miljöpartiet delvis den här motionen för att vi ska göra fler insatser.